

BERETNING AFGIVET AF BLEKINGEGADE-KOMMISSIONEN

Kommissionen til undersøgelse af centrale myndigheders rolle i Blekingegade-sagen

Kapitel 3 og 4

3.8 Købmagergade

3.9 Straffelovens § 114

3.10 Tayseer Kubaa

Opsummering af kommissionens konklusioner mv.

BIND 6

Beretning afgivet af Blekingegade-kommissionen

Kommissionen til undersøgelse af centrale myndigheders rolle i Blekingegade-sagen

Kapitel 3.8 - 3.10 og 4

Publikationen kan bestilles
via Justitsministeriets hjemmeside (www.jm.dk)
eller hos
Rosendahls – Schultz Distribution
Herstedvang 10
2620 Albertslund
Telefon: 43 22 73 00
Fax: 43 63 19 69
distribution@rosendahls.dk

ISBN: 978-87-92760-67-8
ISBN: 978-87-92760-68-6 (Internet)
Design/Tryk: Rosendahls A/S

3.8 Røveriet mod en pengetransport ved Købmagergade Postkontor i København og drabet på en politibetjent den 3. november 1988

3.8.1 Indledning

To mænd henvendte sig den 3. november 1988 ca. kl. 5.06 til portneren i Købmagergade Postkontor. De udgav sig for at være fra kriminalpolitiet og oplyste, at de efterforskede et knivstikkeri på Gråbrødre Torv. Mens mændene talte med portneren ankom en værdipostvogn til postkontoret, og portneren lukkede den ind. Portneren vekslede nogle ord med postmedarbejderne i værdipostvognen og vendte tilbage til glasburet i porten. Her blev han skubbet/slået ned af stolen af de to mænd og truet til at gemme sig under skranken. Umiddelbart derpå konstateredes yderligere to mænd i politiuniformer i postgården. Ved trusler med våben og slag med knippel fratog de postpersonalet en trådvogn, der var blevet læsset med indhold fra værdipostvognen. Mændene tømte trådvognen over i en flugtbil, der i mellemtiden var kørt frem til porten. Da gerningsmændene forlod postkontoret, kørte de uden om en politibil, der forsøgte at spærre vejen. En af betjentene affyrede skud mod flugtbilen, og et skud ramte bagruden, der krakelerede. Flugtbilen fortsatte ud på Købmagergade. Her befandt en anden patruljebil sig efter at have fået melding om røveriet. Føreren af patruljebilen var steget ud af bilen og stod ved bilens venstre fordør. Flugtbilen standsede, og en af gerningsmændene trådte ud og affyrede et jagtgevær. Et af haglene ramte betjenten i ansigtet. Betjenten havde trukket sin pistol, men den var ikke affyret. Flugtbilen fortsatte herefter og forsvandt. Den hårdt sårede betjent døde senere samme dag som følge af skudskaderne. Udbyttet fra røveriet var bl.a. ca. 13 mio. kr. i kontanter og værdipapirer.

Efterforskningen af dette forhold gennemgås i det følgende i overensstemmelse med den i indledningen til kapitel 3 beskrevne fremgangsmåde.

3.8.2 Dokumentation

Kommissionen har gennemgået et stort materiale vedrørende røveriet mod en pengetransport ved Købmagergade Postkontor og drabet på en politibetjent den 3. november 1988, og den del af materialet, der er af væsentlig interesse, er gengivet nedenfor.

Af rapport af 3. november 1988 fra Københavns Politi udarbejdet af kriminalassistent Niels Bach Christensen fremgår bl.a.:

”...

Ud fra de afgivne vidneforklaringer og efterforskning i sagen kan følgende hændelsesforløb sammenstykkes.

Kl. ca. 05.06 indfandt gerningsmændene sig i Løvstræde ved indgangen til gården – posthuset i Købmagergade. De pgl. gerningsmænd var på dette tidspunkt kørende i en hvid Ford Escort ... en brugsstjålen vogn, der efter røveriet findes efterladt i Løvstræde.

To af gerningsmændene gik fra denne vogn til portneren i porten ind til posthuset, hvor de udgav sig for kriminalpolitiet (der efterforskede i et knivstikkeri forøvet på Gråbrødre Torv).

Ret kort tid herefter ankom værdipostvognen til porten og portneren åbnede for denne, hvorefter portneren lukkede trådporten ned efter værdipostvognen.

Portneren gik umiddelbart herefter hen til personalet fra postvognen og oplyste, at han netop talte med kriminalpolitiet.

Efter at portneren igen var returneret til glasburet ved porten blev han umiddelbart skubbet/slået ned fra stolen og truet til at gemme sig ind under skranken.

Umiddelbart herefter konstateres yderligere 2 gerningsmænd tilstede i gården – begge iført politiuniformer. Disse 2 sidstnævnte indfandt sig ved værdipostvognen, der var bakken ind mod aflæsningsrampen og hvor postpersonalet havde tømt en del af vogne og anbragt dette i en trådvogn.

De pgl. frarøvede postpersonalet trådvogn med indhold dels ved trusler med våben og dels ved slag med knippel. De sikrede sig trådvognen og skubbede den ad rampen hen til porten, hvor trådvognen blev efterladt væltet og tømt.

I forbindelse hermed blev der fra chaufføren i postvognen trykket på alarmtrykket og givet melding om røveriet.

Det sikrede udbytte har gerningsmændene læsset/væltet ind i en flugt-vogn – identisk med en orange Toyota Hi-ace ... (stj. natten til d.d. fra Geels Vænge i Lyngby), der i mellemtiden må være kørt frem til porten/rampen – muligt af yderligere en gerningsmand.

Efter at vognen er læsset kort de pgl. fra stedet i nævnte flugt-vogn – på vej fra stedet mødte de i Løvsræde patruljevogn "Alfa-syd", der var underrettet af HS.

Personalet i "Alfa-syd" forsøgt med vognen at spærre Løvstræde for flugt-vognen, men dette mislykkedes, idet chaufføren på flugt-vogn kørte op over fortovet og pressede sig forbi patruljevognen.

Den ene kollega fra "alfa-syd" var sprunget ud af vognen – hvorefter han affyrede 2 skud efter flugt-vognen, hvoraf han konstaterede, at det ene skud ramte baruden af kassevognen, idet han så denne krakelere.

Personalet fra patruljevogn 0-11, der ligeledes ved meldingen om røveriet var meget tæt på gerningsstedet – var kørt af Købmagergade og standset umiddelbart efter Løvstrædes udmunding.

Her var chaufføren af vognen – pb. Jesper Egtved Hansen – stået ud af vognen og stod placeret ved vognens venstre fordør.

Flugt-vognen kørte ud fra Løvstræde og til højre ad Købmagergade – for umiddelbart herefter jfr. forklaringet at standse og, hvorefter der blev affyret et skud fra vognen – nærmere ? – rette imod kollegaen fra 0-11.

Kollegaen fra 0-11 blev ramt at skuddet i ansigtet. Flere af haglene ramte rude og murpartiet bag ham. Det skal bemærkes, at kollegaen havde trukket sin tjenetepistol, men ikke fået denne afsikret, idet pistolen blev fundet på gaden ved siden kollegaen ladt – patron i kammeret, men sikret.

Flugt-vognen fortsatte ad Købmagergade og drejede umiddelbart herefter til venstre ad Klareboderne, hvor den forsvandt.

Den sårede kollega indbragt til hospitalet – livsfarligt såret.

...

Kl. 2209 er det meddelt, at pb Jesper Egtved Hansen kl. 2201 er afgåvet ved døden som følge af skudsåret.

...

TELEX rundkastet til hele landet."

Det fremgår af den senere tiltale mod Appel-gruppen,¹ at udbyttet fra røveriet var bl.a. ca. 13. mio. kr. i kontanter og værdipapirer.

Af observationsrapport af 3. november 1988 fra PET med senere tilførsler fremgår bl.a., at afdelingschef i afdeling 2, Frank Jensen, anmodede observationsafdelingen om at observere mod Niels Jørgensens bopæl og punktvis ved forbikørsel mod Jan Weimanns, Torkil Lauesens og Peter Døllners bopæle, idet han mente, at Appel-gruppen kunne være involveret i røveriet og drabet ved Købmagergade Postkontor. Første observation blev oprettet kl. 8.57 ved Niels Jørgensens bopæl. Der blev ikke ved denne eller senere observationer beskrevet i rapporten observeret noget bemærkelsesværdigt.

Det fremgår af PET-notat af 8. november 1988 "Vedr.: Efterforskning mod APPLE-gruppen.", at PET anmodede retten om tilladelse til telefonaflytning af ovennævnte medlemmer af Appel-gruppen. PET henviste til bl.a., at gerningsmændene til røveriet den 2. marts 1983 i Lyngby – et alvorligt røveri, som Appel-gruppen var mistænkt for – havde udvist en professionalisme og brutalitet, der lignede den, der var set i forbindelse med Købmagergade-forholdet, og signalementerne på gerningsmændene ved de to røverier havde flere lighedspunkter. Ifølge retsbøger af 8. og 9. november 1988 imødekom retten PET's anmodning.

Af notat "i anledning af Rigsadvokatens spørgsmål om "hvorfors bliver de tiltalte skygget i perioden 3. november 1988 til 12. april 1989"." af 10. oktober 1991 fra Københavns Politi til Statsadvokaten for København udarbejdet af kriminalkommissær Jørn Moos fremgår bl.a.:

"...

Københavns politi blev den 3. nov. 1988 underrettet af **politiets efterretningstjeneste** om, at man samme dag af egen drift havde forsøgt, at konstatere hvor visse personer – de tiltalte opholdt sig, som en rutineforan-

¹ Efter opdagelsen i maj 1989 af Appel-gruppens dæklejlighed i Blekingegade fik gruppen i pressen navnet Blekingegadebanden.

staltning i forbindelse med oplysningen om røveriet mod Købmagergades Posthus.

*Efter **aftale** med efterforskningsledelsen i røverisagen blev de tiltalte herefter **uden** konkret mistankegrundlag lejlighedsvis observeret indtil december 1988, for om muligt at afdække konkret mistænkelig færden. I december 1988 blev efter nedsættelse af en særlig efterforskningsgruppe fortsat foretaget observationer/skygninger af de tiltalte for at fastlægge de pågældendes indbyrdes forhold, opholdssteder, mødesteder, dækkeligheder og kontaktpersoner.*

Endvidere blev de tiltalte skygget efter december 1988 i forbindelse med optagelse af de pågældendes foto til brug for en fotokonfrontation.

..."

Om den indledende efterforskningsperiode efter den 3. november 1988 fremgår det af notat af 20. maj 1989 fra Københavns Politi "om den fortsatte efterforskning vedrørende en række røverier – herunder "Købmagergade" i forbindelse med en bestemt personkreds." bl.a.:

..."

Umiddelbart efter røveriet mod Købmagergades Posthus og drab på politibetjent den 3. nov. 1988 indledtes et samarbejde mellem Kriminalpolitiet afd. C (røveriafdelingen) og Politiets Efterretningstjeneste omkring en personsgruppe, der måske kunne mistænkes som gerningsmænd.

Denne indledende efterforskning resulterede i, at der medio december 1988 blev nedsat en egentlig efterforskningsgruppe under ledelse af Kriminalpolitiet afd. C.

Efterforskningsgruppen bestod af personale fra København, Lyngby, Gladsaxe og PET.

..."

Retten tillod ifølge retsbøger af henholdsvis 6. februar og 10. april 1989 PET at aflytte Karsten Møller Hansens og Bo Weimanns telefoner.

I rapport af 19. marts 1989 fra Københavns Politi udarbejdet af kriminalassistent Jørn Moos blev mistanken mod bl.a. Niels Jørgensen, Jan Weimann, Karsten Møller Hansen, Torkil Lauesen og Peter Døllner vedrørende en række uopklarede røverier begået i tiden fra juli 1980 til november 1988 gennemgået, herun-

der røveriet og drabet ved Købmagergade Postkontor. I rapporten var forløbet af Købmagergade-forholdet gennemgået, og afslutningsvis anførtes, at sagen fortsat efterforskedes intenst.

Af anholdelsesrapporter af 13. april 1989 fra Københavns Politi fremgår, at bl.a. Niels Jørgensen, Jan Weimann, Torkil Lauesen og Peter Døllner blev anholdt som sigtet for Glostrup-, Vesterport- og Lyngby-forholdene samt overtrædelse af straffelovens § 114 som følge af væsentlig økonomisk, logistisk og operationel støtte til PFLP.

Ifølge retsbøger af 14. april 1989 blev de anholdte fremstillet i grundlovsforhør, og Niels Jørgensen blev varetægtsfængslet til den 27. april 1989, mens de øvrige medlemmer af Appel-gruppen fik opretholdt anholdelsen i 3 x 24 timer.

Af anholdelsesrapporter af 14. april 1989 fra Københavns Politi fremgår, at Hassan Abu-Daya blev anholdt som sigtet for de samme fire forhold som Appel-gruppens medlemmer, og at Sati Bakier blev anholdt som sigtet for overtrædelse af straffelovens § 114. Den følgende dag blev Sati Bakier løsladt uden fremstilling i grundlovsforhør.²

Ifølge retsbog af 15. april 1989 blev Hassan Abu-Daya fremstillet i grundlovsforhør, og retten opretholdt anholdelsen i 3 x 24 timer.

Af retsbøger af 17. april og 27. april 1989 fra Københavns Byret og Østre Landsret fremgår, at Jan Weimann, Peter Døllner, Torkil Lauesen og Hassan Abu-Daya alle blev varetægtsfængslet først fra den 17. april 1989 til den 27. april 1989 og herefter i fire uger yderligere til den 25. maj 1989, hvilket Niels Jørgensen også blev.

Det fremgår af det tidligere nævnte notat af 20. maj 1989 "om den fortsatte efterforskning vedrørende en række røverier – herunder "Købmagergade" i forbindelse med en bestemt personkreds." yderligere bl.a.:

"...

TIRSDAG den 2. maj 1989, kl. 1130 modtog kriminalpolitiet afdeling C – underretning fra Hørsholm Politi om,

² Fremgår af brev af 21. marts 1991 fra Statsadvokaten for København til Sati Bakiers forsvarer.

"at der samme dags morgen var sket et alvorligt færdselsuheld på Birkerød Kongevej – nær Holte, tilsyneladende et uforklarligt solouheld, hvor føreren var kommet alvorligt til skade og overført til Rigshospitalet.

Tilskadekomne var ikke identificeret, han var i besiddelse af militært identitetstegn på navnet

JAN CARL WEIMANN ...

samt kørekort på andet navn – og andet der kunne tyde på, at han kunne være

CARSTEN NIELSEN, ...

der sås søgt af afdeling C – hvortil Weimann også sås som varetægtsfængslet.

I bilen var et stort beløb i udenlandsk valuta – samt andre ting af politimæssig interesse.

Et civilt vidne, der havde fulgt uheldsbilen nogen tid, havde set uheldet – og var afhørt af politiet.

En større efterforskning – samt en bevogtning af tilskadekomne på Rigshospitalet – iværksat – ligesom bil – effekter – personlige ejendele straks blev nøje gennemgået.

TILSKADEKOMNE senere med sikkerhed identificeret som – CARSTEN NIELSEN!

I uheldsbilen – lejet i falsk navn – fandtes en mængde opnoterede bilnumre – utvivlsomt nogle som CARSTEN NIELSEN havde antaget sig forfulgt af – senere afhøringer bekræfter antagelsen helt.

Der fandtes falske personlige papirer – lig andre der på et meget tidligere tidspunkt er sikret i sagen – hos nu fængslede.

Der fandtes et sæt nøgler (3) helt ens med de øvrige ens nøglesæt i sagen!

Der fandtes adresser – bl.a. een til en lejlighed

BLEKINGEGADE 2

Der fandtes andre effekter – af betydelig politimæssig interesse.

Kl. 1500 samme dag konstateredes, at nøglerne (sættet 3 stk.) fundet hos CARSTEN NIELSEN – passede til ejendommen BLEKINGEGADE nr. 2 – een nøgle passede til gadedøren – een nøgle passede til lejligheden 1. sal til højre – (den sidste nøgle viste sig senere, at passe til bagdøren).

INGEN PERSONER blev truffet –

BEVOGTNING iværksattes – efterforskningsleder tilkaldtes.

Det konstateredes ved en sikkerhedsmæssig besigtelse – at ingen personer var i lejligheden, der også havde gennemgang/var sammenlagt med lejligheden 1. sal tv.

Det besluttedes – af sikkerhedsmæssige årsager, at gennemføre en ransagning uden vidner – specielt af hensynet til disses sikkerhed.

(RANSAGNINGEN efterfølgende godkendt i retten den 3. maj 1989 uden bemærkninger).

Der var ingen tvivl om – at politiet havde fundet den søgte lejlighed, hvortil også 3 af de fængsledes nøglesæt (3 nøgler) passede.

Lejligheden var indrettet – med opholdsmuligheder teknisk udstyr – lager/opbevaringslokale.

Ganske kort tid inde i ransagningen – konstateredes med sikkerhed effekter hidrørende fra RØVERIET MOD KØBMAGERGADES POSTHUS !!!!

AL nødvendig teknisk bistand deltog i undersøgelsen af lejligheden.

Lejligheden viste sig udlejet gennem flere år til en person, hvis identitet var misbrugt uden pågældendes viden.

Lejligheden viste sig at have et skjult/hemmeligt lokale – der ved åbning – viste sig at indeholde

*en stor mængde våben (pistoler, haglgeværer
maskinpistoler),
sprængstoffer i kassevis,*

26 panserværnsraketter, masser af fodfolks
og antipersonelminer,
håndgranater i kassevis,
detonatorer og tændsnor i store mængder,
masser af forskellige slags ammunition.
Masser af radioudstyr –

Politiuniformer –

Masser af falske identitetspapirer –

En større mængde notater og papirer,
der for en dels vedkommende viste sig
at vedrøre planlægning – observationer,
anskaffelse af biler – dialoger til personer
– I FORBINDELSE MED RØVERIET MOD
KØBMAGERGADES POSTHUS!!!!

...

I det skjulte/hemmelige rum fandtes mange effekter, der med sikkerhed
hidrører fra udbyttet ved røveriet mod Købmagergades Posthus.

...

KØBENHAVNS BYRET afdelingen for grundlovsforhør fængslede samme
dag (3. maj 1989) in absentia

CARSTEN NIELSEN, ...

...

Senere samme dag – fremstilledes i Københavns byret – afdelingen for
grundlovsforhør:

...

KARSTEN MØLLER HANSEN

...

der alle sigtedes for røveriet mod Købmagergades Posthus og drab eller
medvirken dertil på politibetjent den 3. nov. 1988.

Endvidere sigtedes de pågældende for overtr. af strfl.s § 114 i forbindelse
med fundet af store mængder våben og sprængstoffer i Blekingegade 2.

...

... KARSTEN MØLLER HANSEN og ... fængsledes til den 25. maj 1989 med
begrundet mistanke om røveri eller medvirken hertil.

..."

Af rapport af 8. august 1990 fra Københavns Politi fremgår bl.a.:

...

Den 13. april 1989 blev der ved anholdelsen af

Niels Jørgensen ...

Jan Weimann ...

og Torkil Lauesen

fundet ens nøglesæt, bestående af 3 enkeltnøgler.

Den 2. maj 1989 blev der hos

Carsten Nielsen ...

fundet et tilsvarende nøglesæt, og det konstateredes, at nøglerne passede til lejligheden Blekingegade 2, 1 2300 København S.

...

*I forbindelse med efterforskningen, inden lejligheden i Blekingegade blev fundet, forsøgte politiet via nøglerne at finde lejligheden, hvortil de tre (se-
nere fire) foran nævnte havde nøgler.*

Søgningen efter lokaliteten (lejligheden eller lign.) blev foretaget i tiden fra efter den 13. april 1989 (anholdelsestidspunktet for de første anholdelser) til den 2. maj 1989, hvor lejligheden i Blekingegade blev fundet.

...

*På grundlag af, hvad man (politiet) iøvrigt via observationer, tidligere bo-
pæle, tilholdssteder m.v., vidste om personkredsens færden, blev nøglerne
"prøvet" i følgende gader/veje:*

..."

Det fremgår af retsbøger af 3. maj 1989 fra Østre Landsret, at Peter Døllner og Torkil Lauesen havde kæret forlængelsen af varetægtsfængslingen den 27. april 1989. Byrettens afgørelse vedrørende Peter Døllner stadfæstedes på skriftligt grundlag, mens Torkil Lauesen, hvis kæremål skulle behandles mundtligt, frafaldt kæren efter anklagemyndighedens redegørelse for sagen.

Følgende fremgår af pressemeddelelse af 9. maj 1989 fra politidirektør Poul Eefsen, Københavns Politi:

”...

i dagspressen og radioen er det blevet anført, at pet ikke videregiver oplysninger til københavns politi om en persongruppe mistænkt for røverier. dette kan udlægges sådan, at pet ligefrem har forholdt københavns politi oplysninger, som kunne have ført til opklaring af røverier eller have forhindret sådanne i at blive begået.

en sådan antagelse er der efter københavns politis opfattelse ikke noget holdepunkt for.

i forbindelse med efterforskningen helt tilbage i 1982 af røveriet ved vesterport i københavn blev københavns politis opmærksomhed – som sædvanligt i den type sager – henledt på utallige mulige gerningsmænd, herunder også personer fra den personkreds, hvis forhold nu undersøges, men hverken dengang eller senere var der grundlag for at rette mistanke mod nogen fra denne personkreds for røveri.

da efterforskningen i anledning af købmagergade-sagen indledtes, var det en selvfølge, at man interesserede sig for kendsgerningerne omkring tidligere begåede, men uopklarede røverier.

det var imidlertid ikke muligt på det tidspunkt at finde nogen forbindelse mellem bestemte personer og købmagergade-røveriet. først efter en meget intensiv analyse, foretaget af københavns politi, pet og personale fra politikredse i københavns omegn af de større uopklarede røverier m.v. i stor-københavn, skabtes grundlaget for i begyndelsen af april 1989 at aktionere mod den omhandlede personkreds, hvilket har ført til de nu rejste sigtelser.

under hele efterforskningen har der efter københavns politis opfattelse været et tæt og velfungerende samarbejde mellem pet og københavns politi.

...”

Røveriet og drabet på en politibetjent blev drøftet i Regeringens Sikkerhedsudvalg. Af referat af møde den 10. maj 1989 fremgår bl.a.:

”...

1. Redegørelse for den verserende terror-/røverisag.

Bech Hansen redegjorde for den aktuelle sags tråde tilbage til Kommunistisk Arbejds Kreds' og Danmarks Socialistiske Befrielseshærs forbindelser med PFLP gennem 70'erne, over ... -gidselaffæren i 1980 frem til Købmagergade-røveriet i 1988.

10 personer var varetægtsfængslet, men nægtede at udtale sig. Et omfattende efterforskningsarbejde var i gang, primært baseret på de ca. 6.000 effekter, der var blevet beslaglagt i lejligheden i Blekingegade. Der var her også fundet materiale vedrørende våbendepoter i Norge og politistationer i Sverige, hvor nu to kriminalfolk opholdt sig.

...

Forlydenderne om manglende samarbejde mellem PET og kredsene i de store røverisager var grundløse. PET havde kun haft svage indicier at arbejde med, men havde videregivet alle oplysninger til de berørte kredse.

..."

Det fremgår af rapport af 18. maj 1989 fra Københavns Politi, at Jan Weimann på grundlag af efterforskningen i sagen yderligere blev sigtet for Købmagergade-forholdet.

Af rapport af 19. maj 1989 fra Københavns Politi fremgår, at Torkil Lauesens forsvarer oplyste, at Torkil Laesen allerede under retsmødet i Østre Landsret den 3. maj 1989 var blevet sigtet yderligere for Købmagergade-forholdet.

Det fremgår af rapport af 23. maj fra Københavns Politi, at Peter Døllner yderligere blev sigtet for Købmagergade-forholdet.

Ifølge retsbog af 25. maj 1989 blev Niels Jørgensen i forbindelse med retsmøde om forlængelse af varetægtsfængslingen yderligere sigtet for Købmagergade-forholdet.

Af anholdelsesrapport og yderligere rapport af 10. august 1989 fra Københavns Politi fremgår, at Bo Weimann blev anholdt som sigtet for et forhold vedrørende forsøg på kidnapning af Jørn Rausing³ og nogle mindre forhold.

Ifølge retsbog af 11. august 1989 blev bl.a. Bo Weimann fremstillet i grundlovsforhør og varetægtsfængslet.

3 Rausing-forholdet byggede på fund i lejligheden i Blekingegade, og PET havde ikke forinden fundet heraf nogen indikationer på forholdet. Kommissionen har derfor ikke fundet anledning til at medtage yderligere vedrørende dette forhold.

Af brev af 13. juni 1990 fra Statsadvokaten for København til Hassan Abu-Daya fremgår, at statsadvokaten havde opgivet at rejse tiltale vedrørende de rejste sigtelser mod ham.

Det fremgår af brev af 13. juni 1990 fra Statsadvokaten for København til Sati Bakier, at statsadvokaten havde opgivet at rejse tiltale mod ham vedrørende den rejste sigtelse for overtrædelse af straffelovens § 114.

Marwan el Fahoum blev ved kendelse af 16. november 1990 varetægtsfængslet in absentia som sigtet for deltagelse i Rausing-forholdet, hvilket fremgår bl.a. af brev af 29. oktober 1991 fra Københavns Politi til Rigsadvokaten.

Af redegørelse af 29. oktober 1991 fra Københavns Politi udarbejdet i forbindelse med anmodning om udlevering af den schweiziske statsborger Marc Rudin fra Tyrkiet, hvor han var anholdt for illegal grænseoverskridelse, fremgår bl.a.:

”...

I forbindelse med efterforskningen af sagen fandt politiet i København en lejlighed, beliggende Blekingegade 2, 1. sal, der af de tiltalte blev benyttet som dæklejlighed til afholdelse af møder, planlægning af kriminel aktivitet og til opbevaring af planer og våben med videre.

Ved ransagningen af denne lejlighed fandt politiet en stor mængde papirer, der vedrørte planlægningen af ovennævnte røveri mod Købmagergades Postkontor den 3. november 1988. Blandt disse papirer blev også fundet et stykke papir, hvor en af de nu domfældte på den ene side har skrevet en besked til en ”Paul”, medens en anden person på den anden side på tysk har skrevet optegnelser vedrørende nogle møder umiddelbart op til røveriet den 3. november 1988. Ved en skriftundersøgelse foretaget af dansk politis tekniske afdeling er det konkluderet, at det må anses for overvejende sandsynligt, at skriften på den anden side er skrevet af Marc Rudin. Det omhandlede papir vedlægges som bilag.

I den omhandlede dæklejlighed i Blekingegade, som kun en meget begrænset kreds havde adgang til, er der endvidere fundet 3 fingeraftryk tilhørende Marc Rudin, 2 fingeraftryk afsat på bøger der befandt sig i lejligheden og 1 fingeraftryk afsat på en tallerken, der befandt sig i lejligheden.

Blandt de papirer, som blev fundet i dæklejligheden i Blekingegade, var en række papirer vedrørende røveriets gennemførelse, herunder også hvad de enkelte deltagere skulle foretage sig. I visse papirer er en af deltagerne angivet som Poul eller Paul, nogen steder forkortet til P. En af de nu dom-

fældte har i retten forklaret, at en person ved navn Paul deltog i røveriet. En anden af de nu domfældte har forklaret, at han har mødt Paul i dæklejligheden og at Paul boede i lejligheden fra den 19. oktober til den 3. november 1988. Samtlige tiltalte bestrider kendskab til Marc Rudin.

Den 31. august 1990 afsagde Københavns Byret kendelse om at der var begrundet mistanke om, at Marc Roland Rudin har gjort sig skyldig eller medskyldig i røveri og manddrab, således som han er sigtet, hvorfor retten afsagde kendelse om at Marc Roland Rudin skulle fængsles. Denne kendelse blev stadfæstet af Østre Landsret den 4. september 1990.

...

Det fremgår af Østre Landsrets dom af 2. maj 1991 bl.a., at Niels Jørgensen, Carsten Nielsen, Torkil Lauesen og Jan Weimann blev fundet skyldige i røveriet mod Købmagergade Postkontor, og at Bo Weimann og Karsten Møller Hansen blev fundet skyldige i medvirken hertil, mens de alle blev frifundet for drabet i forbindelse med røveriet.

Efter udlevering fra Tyrkiet blev Marc Rudin ved Østre Landsrets dom af 20. oktober 1993 fundet skyldig i at have begået røveriet mod Købmagergade Postkontor i forening med Niels Jørgensen, Carsten Nielsen, Torkil Lauesen og Jan Weimann.

3.8.3 Forklaringer

Efterforskningen af røveriet mod en pengetransport ved Købmagergade Postkontor i København og drabet på en politibetjent den 3. november 1988 er indgået i kommissionens afhøring af vidner, der da var ansat i Københavns Politi, Lyngby Politi, Statsadvokaten for København, Rigspolitiet og PET.

Fra Københavns Politi har således Regnar Jørgensen, Steen Edeling, Jan Andersen, Henrik Bjerg Jensen, Jørn Moos, Niels Bach Christensen, Kurt Olsen, Ole Weikop, Finn Christiansen og Annemette Møller samt fra Lyngby Politi Johannes Helmer Pedersen, Karsten Høy Petersen og Gerhard Rohwer afgivet forklaring. Desuden har Vibeke Uldal fra Statsadvokaten for København, Henning Fode fra Rigspolitiet samt Poul Erik Dinesen, CC, Niels Christian Medom, Frank Jan Jensen, Per Claus Larsen, Mikael Lyngbo og Hanne Bech Hansen fra PET afgivet forklaring.

Nedenfor gengives i redigeret form de relevante dele af vidnernes forklaringer. Forklaringerne er i deres helhed medtaget som bilag til beretningen, hvortil der i øvrigt henvises.

Regnar Kjeld Jørgensen⁴

Regnar Kjeld Jørgensen har forklaret bl.a., at han den 15. maj 1980 blev ansat i Københavns Politi.

Efter røveriet mod en pengetransport ved Købmagergade Postkontor i København og drabet på en politibetjent den 3. november 1988 deltog han i den genoptagne efterforskning af Vesterport-røveriet. Han var i øvrigt sagsbehandler vedrørende Karsten Møller Hansen. Det var Niels Bach Christensen, som var efterforskningsleder, og derfor formentlig også Niels Bach Christensen, der sandsynligvis efter fundene i lejligheden besluttede, at efterforskningen af Vesterport-røveriet skulle genoptages. Chefen for afdeling C, Per Iver Petersen, var formentlig den formelle leder af efterforskningen. Jørn Moos svævede lidt over vandene sammen med Christian Medom fra PET.

Steen Edeling⁵

Steen Edeling har forklaret bl.a., at han den 1. marts 1986 blev udnævnt til kriminalassistent på station 4 på Amager, hvor han var indtil 1987. Han er nu politiinspektør ved Sydøstjyllands Politi.

I forbindelse med røveriet mod en pengetransport ved Købmagergade Postkontor i København og drabet på en politibetjent den 3. november 1988 skrev han en "fidusrapport" til afdeling C i Københavns Politi. I fidusrapporten henledte han opmærksomheden på Niels Jørgensen. Hans mistanke mod Niels Jørgensen var baseret på hans viden fra efterforskningen af Lobeliavej-forholdet og oplysninger fra Christian Dehn om, at Niels Jørgensen og gruppen omkring denne var mistænkt for flere tilfælde af grov kriminalitet. Han havde ikke fået oplysninger om, hvori kriminaliteten bestod, at gruppen blev kaldt Appel-gruppen, eller at gruppen havde kontakt til PFLP.

4 Protokol 15.

5 Protokol 41.

Jan Andersen⁶

Jan Andersen har forklaret bl.a., at han har været i kriminalpolitiet ved Københavns Politi siden 1982, hvor han begyndte i afdeling C. Efter omkring 1½ år i afdeling C kom han over i CX-gruppen, der efterforskede større sager.

På tidspunktet for røveriet og drabet ved Købmagergade Postkontor den 3. november 1988 var han i afdeling C i en advokatur, hvor han varetog arrestantsagsbehandling. Afdeling CX var kort forinden blevet nedlagt. Efter røveriet blev alle ressourcer sat ind, og han fik bl.a. til opgave at foretage undersøgelser vedrørende flugtbilen. Efter kort tid vendte han imidlertid tilbage til arrestantsagsbehandlingen i advokaturen. Han blev bekendt med, at der i afdeling C blev etableret en underafdeling, som skulle arbejde sammen med PET om dele af efterforskningen. I gruppen deltog blandt andre Henrik Bjerg Jensen, Johannes Helmer Pedersen og Christian Medom. Gruppens leder var Jørn Moos. Når der til tider ikke var travlt med arrestantsagsbehandling, fik han efterforskningsmæssige opgaver vedrørende røveriet. Han var ikke involveret i efterforskningen af de tidligere røverier, der – mente man – eventuelt kunne være udført af de samme gerningsmænd.

Henrik Bjerg Jensen⁷

Henrik Bjerg Jensen har forklaret bl.a., at han i januar 1986 kom til røveriafdelingen i Københavns Politis afdeling C, hvis chef var Niels Bach Christensen. Den 1. maj 1987 fik han plads i CX-gruppen, der var en underafdeling i afdeling C. Han var i CX-gruppen frem til røveriet mod en pengetransport ved Købmagergade Postkontor i København og drabet på en politibetjent den 3. november 1988. CX-gruppen blev opløst, i forbindelse med at der under efterforskningen af dette røveri blev etableret et samarbejde på tværs af en række afdelinger mv. Fra midten af december 1988 og 1½ måned frem var han udlånt til PET, indtil det blev besluttet at rykke efterforskningen mod Appel-gruppen ind i CX-gruppens tidligere lokaler, idet der blev nedsat en ny efterforskningsgruppe med fokus på Appel-gruppen. Han blev flyttet fra røveriafdelingen før tid, hvilket formentlig var som følge af, at han havde lagt pres på ledelsen for større åbenhed. Den 1. oktober 1989 kom han således ud til station Bellahøj.

Han havde nattevagt på station Bellahøj natten til røveriet og drabet ved Købmagergade Postkontor, og ud på morgenstunden var han ude efter morgenbrød til natholdet, da han over radioen hørte, at der var et røveri i gang mod postkontoret

6 Protokol 48.

7 Protokol 49.

i Købmagergade. Efter at være kommet tilbage til Bellahøj Station kørte han straks ind til Købmagergade for at hjælpe. Han fik til opgave at afhøre det vidne, der havde siddet på passagersiden i værditransportbilen.

Den 7. november 1988 blev Steffen Steffensen og han kaldt op til Kurt Olsen. De blev præsenteret for to PET-folk, der havde en rapport, som de skulle læse på stedet. Kurt Olsen meddelte, at efter læsningen heraf kunne de anse sig for udlånt til PET, og hvis de fortalte deres kollegaer om, hvad de lavede, kunne de påregne en tjenestemandssag. Han var ikke forinden dette møde klar over, at der var kontakt mellem Københavns Politi og PET i forbindelse med efterforskningen af røveriet. Arbejdsgangen var herefter, at de mødte om morgenen i afdeling C for at høre det sidste nye i sagen for derefter at tage ud til PET, hvor de fik stillet en del flyttekasser med materiale til rådighed. Mens de gennemgik materialet, var der to PET-medarbejdere til stede. I begyndelsen troede de, at de pågældende var der for at assistere dem, men de fik efterhånden mistanke om, at de nærmere var der for at overvåge dem. Steffen Steffensen afprøvede mistanken ved at tage et blankt stykke papir ind på maven for derefter at gå på toilettet. Da Steffen Steffensen kom ud derfra, standsede de to PET-medarbejdere Steffen Steffensen for at undersøge, hvad han havde taget med sig. Denne episode medførte, at PET-medarbejderne klagede til Per Larsen over deres overvågningsopgave, og de henvendte sig også selv til Per Larsen, da de ikke fandt, at det var en hensigtsmæssig arbejdsform. Klagen blev taget til efterretning, og de blev nu fuldt clearret til at gå alene rundt i PET's lokaler, og der var ikke yderligere problemer. Det er hans opfattelse, at samarbejdet med PET herefter fungerede godt. Bl.a. oplevede han, at han en dag henvendte sig i vagten i PET, hvor han bad om oplysninger om en bestemt person. Han blev straks ført ned til nogle reoler, hvor han fik mulighed for at sætte sig ind i oplysningerne om denne person. De fortsatte med at læse, indtil de havde gennemgået alt materialet. Deres gennemgang heraf gav ikke grundlag for at fastslå, at det var Appel-gruppen, der stod bag røveriet og drabet ved Købmagergade Postkontor, men der var noget, som tydede på, at det kunne være tilfældet. Indiciene mod Appel-gruppen i PET's materiale bestod navnlig i oplysningerne om gruppens politiske holdning, medlemmernes træning i PFLP-lejre, aflytningsmateriale, herunder en rumaflytning i Arresøgade, hvor det blev nævnt, at gruppen var klar til at indgå i militæraktioner, hvilket var det mest konkrete. De havde løbende orienteret ledelsen i Københavns Politi om deres gennemgang af materialet, og der havde ikke været nogen begrænsning i, hvad de måtte fortælle videre. De foreslog nu, at man kunne samle en gruppe, der skulle bestå af efterforskere fra de forskellige uopklarede røverier, hvor man havde mistanke om, at Appel-gruppen kunne stå bag. Som de havde foreslået, blev der dannet en gruppe med efterforskere fra de berørte politikredse, men Glostrup Politi ønskede ikke at stille en medarbejder til rådighed. Han

er ikke klar over, hvad baggrunden herfor var. Fra Lyngby og Gladsaxe Politi kom henholdsvis Johannes Helmer Pedersen og Frank Andersen med i gruppen, og fra PET kom to medarbejdere, herunder Christian Medom. Steffen Steffensen og han indgik også i gruppen. Jørn Moos blev leder af gruppen, og de var således i alt syv mand i gruppen. I forbindelse med arbejdet i syvmands-gruppen så han alt materialet fra Lyngby Politis efterforskning af røveriet i Lyngby. Han husker ikke, om materialet vedrørende pengene og anholdelserne i Paris mv. var hemmeligt stemplet.

Efter sit arbejde med sagen, herunder gennemgangen af materialet hos PET, er det hans opfattelse, at PET ikke havde holdt beviser mod Appel-gruppen tilbage fra det åbne politi. Der var ikke noget, der fastslog, at Appel-gruppens medlemmer var gerningsmændene til de forskellige røverier.

Jørn Moos⁸

Jørn Moos har forklaret bl.a., at han i 1966 blev ansat i Københavns Politi. I efteråret 1986, hvor han var kriminalassistent, kom han til røveriafdelingen og blev leder af CX-gruppen. Røveriafdelingens chef var kriminalinspektør Kurt Olsen. I 1989 blev han tilknyttet planlægningsafdelingen i Københavns Politi samtidig med, at han var efterforskningsleder i Blekingegade-sagen. I forbindelse med retssagen mod Blekingegadebanden blev han en form for bisidder for statsadvokat H. C. Abildtrup.

I forbindelse med røveriet og drabet ved Købmagergade Postkontor den 3. november 1988 var det Niels Bach Christensen og ham, der ledede selve efterforskningen. Under efterforskningen havde de løbende ledermøder med Kurt Olsen. Vicepolitidirektør Annemette Møller fulgte også hele tiden med i efterforskningen, og politidirektøren blev løbende informeret. Blandt en lang række tip var bl.a. et tip på gerningsdagen fra PET. Tippet blev givet af Per Larsen, som ringede til Københavns Politi, formentlig Kurt Olsen. Tippet drejede sig om Appel-gruppen. Per Larsen gav navnene på gruppens medlemmer og oplyste, at PET ville iværksætte telefonaflytninger og observationer mod Jan Weimann, Torkil Lausen, Niels Jørgensen og Peter Døllner. Kurt Olsen fortalte ham om tippet samme dag og gav udtryk for at være meget interesseret heri, samt at der skulle følges op herpå. I forlængelse heraf tog Henrik Bjerg Jensen og Steffen Steffensen fra CX-gruppen ud til PET med henblik på at vurdere det materiale, PET havde om Appel-gruppen. Det var hans indtryk, at PET gik helhjertet ind i samarbejdet om opklaringen af Købmagergade-forholdet. Der kom også et tip

8 Protokol 47.

fra Lyngby Politi vedrørende Appel-gruppens medlemmer. I Københavns Politi troede man, at tippet var fra kriminalinspektør Gerhard Rohwer. Vedkommende fortalte om en hemmelig efterforskning foretaget af Lyngby Politi og PET i forbindelse med røveriet i Lyngby i 1983 og nævnte herunder, at det formentlig ville koste ham jobbet at give tippet. Denne vinkel havde Henrik Bjerg Jensen og Steffen Steffensen derfor med, da de kom ud til PET efter røveriet. Langt senere er han blevet bekendt med, at det var Karsten Høy Petersen, der gav tippet. Han blev foreholdt, at Gerhard Rohwer i sin forklaring for kommissionen den 2. marts 2012 forklarede bl.a. følgende:

”...

Efter røveriet mod en pengetransport ved Købmagergade Postkontor i København og drabet på en politibetjent den 3. november 1988 kontaktede han på opfordring fra Johannes Pedersen og Høy Petersen chefen for Københavns Politi, afdeling C, Kurt Olsen omkring tre uger efter gerningsdagen og oplyste, at hans medarbejdere havde en fornemmelse af, at der kunne være en sammenhæng med røveriet i Lyngby i 1983. Han tilbød, at Københavns Politi kunne komme ud til dem for at se akterne, eller de kunne sende akterne til Københavns Politi. Der gik imidlertid 3-4 uger, uden at der kom henvendelse fra Københavns Politi omkring tilbuddet. Efter drøftelser med Johannes Pedersen og Høy Petersen ringede han derfor igen til Kurt Olsen. Enden på den samtale blev, at der blev holdt et møde med Københavns Politi på stationen i Lyngby...”

Hertil forklarede han, at han slet ikke kan genkende denne beskrivelse af forløbet.

Foreholdt, at Steen Edeling i sin forklaring for kommissionen den 13. april 2012 forklarede bl.a. at have givet et tip om Niels Jørgensen som mulig gerningsmand i forbindelse med Købmagergade-forholdet, forklarede han, at han ikke har set en rapport eller hørt herom i forbindelse med efterforskningen.

Henrik Bjerg Jensen og Steffen Steffensen kom jævnligt ind til Kurt Olsen og briefede om forløbet af deres gennemgang af materiale hos PET. Kurt Olsen orienterede ham og Niels Bach Christensen om hovedindholdet af briefingerne og refererede bl.a., at Henrik Bjerg Jensen og Steffen Steffensen ikke måtte tage kopier af materialet, og de måtte ikke omtale det for andre end Kurt Olsen. Henrik Bjerg Jensen og Steffen Steffensen gav udtryk for, at de i begyndelsen ikke havde tilfredsstillende arbejdsvilkår, når de var hos PET, men at det blev bedre. Da det efter omkring en måneds efterforskning kunne konstateres, at efterforskningen af de umiddelbare oplysninger i sagen ikke førte til noget, beslut-

tede man at se på uopklarede grove røverier og at inddrage PET-materialet i den overordnede efterforskning. Til det formål blev der nedsat en arbejdsgruppe, hvori der indgik medarbejdere fra Københavns Politi, PET, Gladsaxe Politi og Lyngby Politi. Gruppen kom til at bestå af syv mand. De ville også gerne have haft en medarbejder fra Glostrup Politi med i gruppen. Glostrup Politi ville imidlertid ikke afgive en medarbejder til gruppen. Afslaget fra Glostrup Politi blev ikke begrundet nærmere. Han var ikke bekendt med, at PET efter røveriet havde haft nedsat en intern arbejdsgruppe med fokus på Appel-gruppen, indtil den nye syvmands-gruppe med sæde i Københavns Politi blev nedsat, men han kunne se, at der måtte have været nogen i PET, som havde samlet materialet, og at der også var nogen i PET, som løbende fulgte efterforskningen også efter nedsættelsen af syvmands-gruppen. Kurt Olsen og han havde i forbindelse med oprettelsen af den nye gruppe været til et møde i PET med Per Larsen og Hanne Bech Hansen. Der havde været enighed om, at man gerne ville have medarbejdere fra alle de berørte politikredse i den nye arbejdsgruppe, og han havde efterfølgende været ude hos Lyngby Politi for at få udlånt en medarbejder til gruppen. Drøftelserne herom havde han haft med Gerhard Rohwer, og efter et "noget trekantet forløb" var det mundet ud i, at Johannes Helmer Pedersen blev udlånt til arbejdsgruppen. Syvmands-gruppen begyndte sit arbejde i begyndelsen af december 1988. Gruppen fik til huse i CX-gruppens gamle lokaler. Han var leder af gruppen. Samarbejdet med PET i forbindelse med syvmands-gruppen og i øvrigt under efterforskningen af Købmagergade-forholdet forløb optimalt. Han var selv ude i PET, og efter hans opfattelse fik han fri adgang til PET's materiale, som han kunne spørge til, som han ville.

Niels Bach Christensen⁹

Niels Bach Christensen har forklaret bl.a., at han i 1969 blev ansat i politiet. I 1977 kom han til Københavns Politis røveriafdeling, der var en del af afdeling C. Indtil 1982 var han i en specialafdeling ved navn CX-gruppen. Han var derefter på Bellahøj Station til omkring 1984, hvor han blev gruppeleder i Københavns Politis røveriafdeling, hvilket han var frem til 1992.

Som røveriafdelingens leder var han den, der blev underrettet af radiotjenesten, da røveriet og drabet ved Købmagergade Postkontor skete, og det var ham, der tog den umiddelbare ledelse af efterforskningen. Denne ledelse havde han helt indtil, der faldt dom i sagen. Den "umiddelbare ledelse" skal forstås således, at der også var højere placerede chefer involveret i ledelsen af efterforskningen, ligesom der også var chefer for andre grupper involveret, idet delmomenter af

9 Protokol 50.

efterforskningen blev taget ud til selvstændig behandling i andre grupper. Efter fundet af lejligheden i Blekingegade blev det hele igen samlet under ham. Foreholdt, at det af flere fremstillinger om Blekingegadebanden synes at fremgå, at Jørn Moos var leder af efterforskningen mod Blekingegadebanden, forklarede han, at Jørn Moos var leder af den gruppe, der stod for den målrettede efterforskning mod Appel-gruppen i perioden frem til fundet af lejligheden i Blekingegade. Jørn Moos og han var gruppeledere på samme niveau med Kurt Olsen som chef. Under efterforskningen var det ham, der bestred det hverv, som betegnes "efterforskningsleder", men lederen af sagen var Kurt Olsen, der blev informeret om forløbet i de enkelte grupper og traf de afgørende beslutninger.

Der blev samme dag eller dagen efter røveriet etableret kontakt mellem Københavns Politi og PET. De havde et møde med PET, efter at Per Larsen havde henvendt sig til Kurt Olsen. PET medbragte en sammenskrivning med oplysninger om Appel-gruppen og oplyste, at PET var begyndt at observere mod gruppens medlemmer umiddelbart efter røveriet. Det kunne imidlertid konstateres, at gruppens medlemmer opførte sig helt normalt. Han husker ikke, hvem fra PET ud over Per Larsen, der deltog i mødet. Det blev besluttet at nedsætte en gruppe i samarbejde med PET. Gruppen skulle efterforske målrettet mod Appel-gruppen. Inden gruppen blev nedsat, ville PET finde alt sit materiale om gruppen frem, og gruppen kunne først etableres, når Københavns Politi havde de logistiske forhold på plads. Han mener, at Københavns Politi i den mellemliggende periode havde nogle medarbejdere siddende hos PET for at læse PET's materiale.

Det var ikke et problem at få oplysninger fra PET under efterforskningen, heller ikke i den indledende periode. Det største problem var mængden af materiale hos PET, der gjorde, at det var svært at være sikker på, at man havde fundet alt det relevante. Dette krævede store ressourcer. Der var ingen begrænsninger fra PET's side med hensyn til at stille ressourcer og materiale til rådighed. Det var således mere et problem for Københavns Politi at finde plads og ressourcer til at gå målrettet mod en enkelt gruppe midt i den store efterforskning, der i øvrigt stod på. Københavns Politi valgte at lægge efterforskningen i den gamle CX-gruppe suppleret med kollegaer fra de politikredse, der havde tidligere sager om røverier, som Appel-gruppen var mistænkt for at have begået, samt medarbejdere fra PET. Fremfindelsen af de tidligere røverier var bl.a. baseret på, at man i gennem længere tid havde haft en fornemmelse hos Københavns Politi af, at der var en række røverier, som lignende hinanden på den måde, de var iscenesat, herunder røveriet mod en pengetransport fra Privatbanken i Herlev den 3. december 1985 og røverierne henholdsvis i Lyngby og mod Daells Varehus. I gruppen indgik fra Lyngby Politi Johannes Helmer Pedersen, fra Gladsaxe Politi Frank Andersen og fra PET flere medarbejdere, herunder Christian Medom. Han

mener ikke, at der indgik en medarbejder fra Glostrup Politi i gruppen, uanset at sagen om frihedsberøvelse og forsøg på bankrøveri i Glostrup den 7. juli 1980 hørte til de sager, som man mistænkte Appel-gruppen for at stå bag. Han husker ikke baggrunden for Glostrup Politis manglende repræsentation. Kurt Olsen aftalte udlån af medarbejderne med kriminalinspektørerne i de berørte politikredse.

Der var ikke i det materiale fra PET, som Københavns Politi fik stillet til rådighed, noget, der kunne danne grundlag for kendelser om indgreb i meddelelshemmeligheden over for Appel-gruppens medlemmer i forbindelse med efterforskningen af de forskellige forhold, ligesom der ikke var grundlag for at sætte de betydelige ressourcer ind mod gruppen, som man gjorde efter røveriet og drabet ved Købmagergade Postkontor. Hvis ikke røveriet i Købmagergade havde kostet en kollega livet, tror han ikke, at der var blevet stillet så store ressourcer til rådighed, som der blev.

Kurt Olsen¹⁰

Kurt Olsen har forklaret bl.a., at han i 1984 blev chef for afdeling C i Københavns Politi, hvilket han var frem til sin pensionering i 1998.

Første gang han hørte om Appel-gruppen var i forbindelse med røveriet og drabet ved Købmagergade Postkontor, hvor han på gerningsdagen blev orienteret om, at PET ville begynde at skygge medlemmerne af denne gruppe på ny. Tippet om Appel-gruppen indgik som en almindelig "fidus". Da den første travlhed under efterforskningen af røveriet havde lagt sig, fik man lejlighed til at koncentrere sig nærmere om tippet, og Jørn Moos fik besked på, at Jørn Moos kunne tage sig af efterforskningen af dette spor med referat til Niels Bach Christensen. Han husker ikke, hvem fra PET, der kom med tippet, ligesom han ikke husker, hvem hos Københavns Politi der modtog tippet. Han kan ikke udelukke, at det var ham, der modtog det. I forbindelse med et sådant tip ville hans opgave bare have været straks at formidle tippet videre til rette sted.

10 Protokol 23.

Han blev foreholdt, at Per Larsen i sin forklaring for kommissionen den 2. maj 2012 forklarede bl.a., at Per Larsen ringede til ham med tippet om formiddagen på gerningsdagen, og at Frank Jensen i sin forklaring for kommissionen den 2. maj 2012 forklarede bl.a.:

"... Han orienterede Kurt Olsen om, at han havde givet ordre til, at gruppens medlemmer skulle overvåges, og spurgte, hvad Kurt Olsens mening var om Appel-gruppens medlemmer som mulige gerningsmænd til røveriet mv. i Købmagergade. Kurt Olsen sagde, at det måtte være efterretnings-tjenestens hjernesvind at få denne tanke, hvilket var afslutningen på deres samtale. ..."

Hertil forklarede han, at det slet ikke ligger til ham, at tale om "hjernesvind" som forklaret af Frank Jensen, og det var ikke hans opgave at vurdere de forskellige oplysninger, der kom ind. Han skulle alene sørge for, at de kom videre til rette sted. I øvrigt havde han ikke et sådant kendskab til detaljerne i de enkelte efterforskninger, at det var muligt for ham at foretage en nærmere vurdering. Han blev foreholdt, at Jørn Moos i sin forklaring for kommissionen den 25. april 2012 forklarede bl.a.:

"... Blandt en lang række tip var bl.a. et tip på gerningsdagen fra PET. Tippet blev givet af Per Larsen, som ringede til Københavns Politi, formentlig Kurt Olsen. Tippet drejede sig om Appel-gruppen. Per Larsen gav navnene på gruppens medlemmer og oplyste, at PET ville iværksætte telefonaflytninger og observationer mod Jan Weimann, Torkil Lausen, Niels Jørgensen og Peter Døllner. Kurt Olsen fortalte ham om tippet samme dag og gav udtryk for at være meget interesseret heri, samt at der skulle følges op herpå. ..."

Hertil forklarede han, at han ikke kan udelukke, at det var ham, der modtog tippet fra PET, og det ville derefter være naturligt, at han videregav tippet til Jørn Moos.

Efterforskningsgruppen fik formentlig materiale om Appel-gruppen ind fra PET i begyndelsen af efterforskningen af Købmagergade-forholdet, men personligt gjorde han ikke. Han blev foreholdt, at en medarbejder fra PET i sin forklaring for kommissionen den 20. april 2012 forklarede bl.a.:

*"...
Samme eftermiddag eller dagen efter fik han til opgave af enten Frank Jensen eller Per Larsen at fremfinde en sammenskrivning om Appel-gruppen og aflevere den til Københavns Politi. ... Han afleverede rapporten til chefen*

for afdeling C i Københavns Politi, Kurt Olsen. Kurt Olsen havde ”rygende travlt, og der var en bunke papirer på hans skrivebord”. ... Kurt Olsen takkede, lagde rapporten på bordet, hvorefter han tog den store bunke papirer og lagde dem ovenpå rapporten, så den lå underst.

...”

Hertil forklarede han, at hvis han fik en sådan sammenskrivning som beskrevet, da ville han sørge for, at den omgående blev videregivet til rette sted.

Han blev foreholdt, at Gerhard Rohwer, Lyngby Politi, i sin forklaring for kommissionen den 2. marts 2012 forklarede bl.a., at Gerhard Rohwer efter røveriet og drabet ved Købmagergade Postkontor skulle have ringet til ham og givet udtryk for, at der kunne være en sammenhæng mellem røveriet i Lyngby i 1983 og Købmagergade-forholdet, og at Gerhard Rohwer opfordrede Københavns Politi til at komme ud til Lyngby Politi for at se akterne i sagen vedrørende røveriet i Lyngby. Der skete imidlertid ikke noget, hvorfor Gerhard Rohwer på ny kontaktede ham 3-4 uger senere. Hertil forklarede han, at han ingen erindring har om en sådan kontakt med Gerhard Rohwer. Det har antageligvis været efterforskningsgruppen og ikke ham, som denne henvendelse er gået til, og hvis han havde modtaget en sådan henvendelse, ville hans eneste opgave hermed have været at lade oplysningerne gå videre til rette sted.

I forbindelse med samarbejdet med PET under efterforskningen af Købmagergade-forholdet blev der etableret en gruppe, som bl.a. beskæftigede sig med røveriet i Lyngby, røveriet mod en pengetransport fra Privatbanken i Herlev den 3. december 1985, røveriet mod Daells Varehus og Købmagergade-forholdet. Der var medarbejdere fra PET og de berørte politikredse med i gruppen. Han husker ikke, om Glostrup Politi som følge af sagen om frihedsberøvelse og forsøg på bankrøveri i Glostrup den 7. juli 1980 var blevet tilbudt at få en medarbejder med i gruppen. Koordineringen af gruppens efterforskning med den øvrige efterforskning blev varetaget af Niels Bach Christensen og Jørn Moos. Han har ikke kendskab til, om der forud herfor havde været placeret medarbejdere fra Københavns Politi hos PET for at gennemgå PET's akter vedrørende Appel-gruppen. Hvis det havde været tilfældet, vil han tro, at han havde haft kendskab hertil. Han blev foreholdt, at Henrik Bjerg Jensen i sin forklaring for kommissionen den 27. april 2012 forklarede bl.a.:

”... Den 7. november 1988 blev Steffen Steffensen og han kaldt op til Kurt Olsen. De blev præsenteret for to PET-folk, der havde en rapport, som de skulle læse på stedet. Kurt Olsen meddelte, at efter læsningen heraf kun-

ne de anse sig for udlånt til PET, og hvis de fortalte deres kollegaer om, hvad de lavede, kunne de påregne en tjenestemandssag. ...”

Hertil forklarede han, at det ikke bringer noget frem i erindringen.

Han husker ikke at have været til møde ude hos PET i begyndelsen af efterforskningen af Købmagergade-forholdet. Han blev foreholdt, at Per Larsen i sin forklaring for kommissionen den 2. maj 2012 forklarede bl.a., at ganske få dage efter røveriet og drabet ved Købmagergade Postkontor var Kurt Olsen og, så vidt Per Larsen husker, hans souschef samt muligvis Niels Bach Christensen ude hos PET, hvor de fik præsenteret PET's viden om Appel-gruppen. Hertil forklarede han, at han ikke har erindring herom. Han kan ikke forestille sig, at han selv var ude hos PET på det tidspunkt, idet der var fart på efterforskningen. Det ville have været Niels Bach Christensen og Jørn Moos, der blev sendt ud for at deltage i et møde hos PET på det tidspunkt. Han blev foreholdt, at Niels Bach Christensen i sin forklaring for kommissionen den 27. april 2012 forklarede bl.a.:

“... ”

Der blev samme dag eller dagen efter røveriet etableret kontakt mellem Københavns Politi og PET. De havde et møde med PET, efter at Per Larsen havde henvendt sig til Kurt Olsen. PET medbragte en sammenskrivning med oplysninger om Appel-gruppen og oplyste, at PET var begyndt at observere mod gruppens medlemmer umiddelbart efter røveriet. Det kunne imidlertid konstateres, at gruppens medlemmer opførte sig helt normalt. Han husker ikke, hvem fra PET ud over Per Larsen, der deltog i mødet. ...”

Hertil forklarede han, at det ikke bringer noget frem i erindringen.

Da "Helium-rapporten" var udarbejdet, læste han og de øvrige ansvarlige ledere den. Både han og juristerne mente imidlertid, at det var lige tidligt nok at skride til anholdelser på grundlag heraf. Det var hans opfattelse, at deres materiale var noget tyndt, og de burde prøve at få noget mere. Efter denne udmelding gik Jørn Moos efter forudgående orientering herom til ham til politidirektøren for at drøfte spørgsmålet, hvilket var helt korrekt at gøre. Det førte til, at han blev kaldt til en samtale med politidirektøren, hvorefter de var enige om at skride til anholdelser i sagen. Han husker ikke, hvem der i øvrigt var med til drøftelserne med politidirektøren. Han tror ikke, at der var nogen fra PET med. Han er ikke bekendt med, om Hanne Bech Hansen var til møde med politidirektøren om spørgsmålet, men det er tænkeligt. Han husker ikke, om politidirektøren med det samme var indstillet på, at der skulle foretages anholdelser, eller der gik noget tid, inden politidirektøren nåede frem til den beslutning.

Han blev ikke under sit arbejde med sagen bekendt med oplysninger om Appel-gruppen, som PET efter hans opfattelse burde have givet til det åbne politi på et tidligere tidspunkt, og som kunne have medført, at det åbne politi kunne have stoppet Appel-gruppen inden røveriet og drabet ved Købmagergade Postkontor. Han har imidlertid ikke været nede i sagens detaljer, og han kan derfor ikke vide, om PET havde oplysninger om Appel-gruppen, som han ikke var bekendt med, der kunne have ført til, at gruppen var blevet standset forinden. I øvrigt er det helt naturligt, hvis PET i forbindelse med overvejelser om videregivelse af oplysninger om Appel-gruppen til det almindelige politi vurderede betydningen af disse oplysninger for det almindelige politi, herunder hvor stærkt mistankegrundlaget var, i forhold til hvad det ville indebære for PET's egen overvågning af gruppen. På et tidspunkt var han ansat to år i PET, hvorfor han har forståelse for "need to know"-princippet, og han har ingen holdning til, at man ikke kan samarbejde med PET.

Ole Weikop¹¹

Ole Weikop har forklaret bl.a., at på tidspunktet for efterforskningen af røveriet mod en pengetransport ved Købmagergade Postkontor i København og drabet på en politibetjent den 3. november 1988 var han politiadvokat i Københavns Politis narkotikaafdeling. Derfor var han ikke involveret i efterforskningen af Købmagergade-forholdet, før han omkring den 1. februar 1989 planmæssigt skiftede fra narkotikaafdelingen til advokatur C, der havde ansvaret for efterforskningen af Købmagergade-forholdet.

Da han kom til afdeling C, var der etableret en særlig gruppe, som bestod af medarbejdere fra Københavns Politi og PET. Denne gruppe efterforskede røveriet med fokus på Appel-gruppen som mulige gerningsmænd. Det var arbejdet i denne gruppe, der resulterede i det, som senere blev kaldt "Helium-rapporten". Denne rapport byggede på en lang række formodninger, skøn og konklusioner, måske uden at der var det store grundlag herfor. Senere viste antagelserne sig imidlertid i vidt omfang at være korrekte. I gruppen indgik også medarbejdere fra andre politikredse, herunder fra Lyngby Politi. Han er ikke bekendt med, hvorfor Glostrup Politi ikke var repræsenteret i gruppen. Den daglige leder af gruppen var Jørn Moos, mens kriminalinspektør Kurt Olsen var den overordnede leder af den samlede efterforskning. Fra sin første dag i afdelingen var han den ansvarlige jurist for sagen, hvilket bl.a. indebærer, at han havde en intensiv kontakt med efterforskerne i sagen. Den havde et sådant omfang, at han ikke beskæftigede sig med andre sager. Der var flere, som refererede til ham, men Jørn Moos var

11 Protokol 17.

hans hovedsamarbejdspartner i forbindelse med sagen. Han refererede selv til vicepolitidirektør Annemette Møller. Det var hans indtryk, at samarbejdet mellem de involverede politimyndigheder forløb problemfrit. Der var en styregruppe, som bestod af ledelsen i Københavns Politi og PET. I gruppen var politidirektør Poul Eefsen, politimester Hanne Bech Hansen, Annemette Møller, kriminalinspektør Per Larsen m.fl. Han indgik ikke selv i styregruppen.

Han blev ikke under sit arbejde med sagen bekendt med materiale om Appel-gruppen, som PET efter hans opfattelse burde have oplyst det åbne politi om tidligere, og som kunne have medført, at det åbne politi inden anholdelserne i april 1989 kunne have stoppet Appel-gruppen. Materialet fra PET bestod i vidt omfang af aflytninger, der viste, at der var en forbindelse mellem Appel-gruppen og PFLP, men der var ikke oplysninger, som kunne have dannet grundlag for, at det åbne politi på et tidligere tidspunkt havde skredet ind over for Appel-gruppen.

Finn Chr. Christiansen¹²

Finn Chr. Christiansen har forklaret bl.a., at han den 1. september 1987 blev politiadvokat i Københavns Politi advokatur D. På et tidspunkt, som – mener han – lå efter varetægtsfængslingerne i Blekingegadesagen, blev han reserve for politiadvokat Ole Weikop som anklager i sagen. Da Ole Weikop i november 1989 blev taget af sagen, overtog han hvervet som anklager i sagen. Som reserve for Ole Weikop havde han ikke været sparringspartner for denne, og han havde mest fulgt sagen fra sidelinjen.

Røveriet mod en pengetransport ved Købmagergade Postkontor i København og drabet på en politibetjent den 3. november 1988 blev efterforsket af afdeling C i Københavns Politi. I afdelingen var der en gruppe, CX-gruppen, der efterforskede sagen med fokus på Appel-gruppen som mulige gerningsmænd. Jørn Moos var leder af denne gruppe, der bl.a. udarbejdede de rapporter, som førte til fængslingerne af Appel-gruppens medlemmer. Han erindrer ikke, om der indgik medarbejdere fra PET i gruppen, ligesom han ikke husker, om der indgik medarbejdere fra andre politikredse heri. Han mener, at gruppen var blevet opløst, da han i november 1989 rigtig kom ind i sagen.

Under sit arbejde med sagen blev han ikke bekendt med oplysninger, som han mener, at PET burde have givet til det åbne politi på et tidligere tidspunkt, og som kunne have medført, at det åbne politi kunne have stoppet Appel-gruppen inden røveriet og drabet ved Købmagergade Postkontor.

12 Protokol 54.

Annemette Møller¹³

Annemette Møller har forklaret bl.a., at hun i 1982 blev 2. vicepolitidirektør i Københavns Politi og i 1990 blev hun 1. vicepolitidirektør.

Efterforskningen af røveriet mod en pengetransport ved Købmagergade Postkontor i København og drabet på en politibetjent den 3. november 1988 lå i Københavns Politis afdeling C, hvis chef var kriminalinspektør Kurt Olsen. Kriminalassistent Niels Bach Christensen ledede den almindelige efterforskning i afdelingen, der desuden havde en specialgruppe, CX-gruppen, som fik særlige opgaver tildelt, hvilket også skete i den foreliggende sag. Hendes opgaver i forbindelse med efterforskningen af Blekingegade-sagen var af overordnet karakter, således at hun ingen bestemte opgaver havde og alene blev involveret, når der var specielle problemer. Kurt Olsen kom naturligt til hende først, når noget skulle højere op i systemet. Hun blev foreholdt, at Ole Weikop i sin forklaring for kommissionen den 9. maj 2012 forklarede bl.a., at der i forbindelse med efterforskningen blev nedsat en styregruppe, der bestod af ledelsen i Københavns Politi og PET, og at gruppen ud over hende bestod af politidirektør Poul Eefsen, politimester Hanne Bech Hansen og kriminalinspektør Per Larsen m.fl., mens Ole Weikop ikke selv indgik i gruppen. Hertil forklarede hun, at der naturligvis blev holdt møder i Københavns Politis ledelse og med PET om sagen, men hun har ingen erindring om, at der blev dannet en egentlig styregruppe. Hun kan dog ikke udelukke, at det var tilfældet. Det var så at sige hende, der koblede Ole Weikop på sagen fra begyndelsen af, idet hun bestemte, hvilken advokatur der skulle varetage sagen.

I forbindelse med efterforskningen af Blekingegade-sagen fik afdeling C tilført ressourcer fra de andre afdelinger i Københavns Politi og medarbejdere fra nogle af omegnskredsene, herunder fra Lyngby Politi. Baggrunden herfor var, at man havde fået oplysninger, herunder fra PET, som pegede på, at gerningsmændene til røveriet og drabet ved Købmagergade Postkontor også kunne have begået røverier i de pågældende omegnskredse. Hun er ikke klar over, hvorfor man ikke fik medarbejdere ind fra alle de berørte omegnskredse, herunder fra Glostrup Politi.

Samarbejdet med PET i forbindelse med efterforskningen efter Købmagergade-forholdet blev etableret ret omgående efter gerningstidspunktet, idet PET selv henvendte sig til Københavns Politi med oplysninger om Appel-gruppen. Der blev ganske givet afholdt møder med PET i anledning af etableringen af

13 Protokol 21.

samarbejdet, men hun har ingen erindring herom. Hun kan ikke udelukke, at hun selv har deltaget i sådanne møder, men i almindelighed var det politidirektøren og 1. vicepolitidirektøren, Ole Nørgaard, der varetog kontakten til PET. Det materiale, som PET havde af betydning for efterforskningen, blev overgivet til Københavns Politi.

Da Københavns Politi havde fået materialet ind fra PET og sagerne fra omegnskredsene, blev CX- gruppen, der var ledet af kriminalassistent Jørn Moos, sat til at analysere det indkomne materiale og udarbejde en sammenfattende rapport herom, hvilket mandede ud i "Helium-rapporten". Hun erindrer ikke, at der skulle have været forskellige opfattelser hos Københavns Politi og PET af, hvad arbejdet med materialet kunne føre til. Da "Helium-rapporten" forelå, blev den på et møde forelagt Københavns Politis øverste ledelse, herunder Poul Eefsen, Ole Nørgaard og hende, idet der skulle tages stilling til, om der var tilstrækkeligt grundlag til at foretage anholdelser i sagen. Hun husker ikke, om PET deltog i disse drøftelser. Efter Jørn Moos' forelæggelse af rapporten blev det på selve mødet besluttet, at man kunne foretage anholdelser i sagen. Det blev herefter gjort. Hun blev foreholdt, at Hanne Bech Hansen i sin forklaring for kommissionen den 23. maj 2012 forklarede bl.a., at Poul Eefsen i første omgang var tilbageholdende med at beslutte, om der skulle foretages anholdelser, men at han skiftede mening inden for et døgn. Hertil forklarede hun, at hun ikke kan huske, at Hanne Bech Hansen deltog i mødet, og at det ikke bringer yderligere frem i erindringen.

Foreholdt pressemeddelelse af 9. maj 1989 fra Københavns Politi ved Poul Eefsen¹⁴ forklarede hun, at det ikke var en ekspedition, som hun selvstændigt havde med at gøre, men hun var dengang ganske givet orienteret herom.

Johannes Helmer Pedersen¹⁵

Johannes Helmer Pedersen har forklaret bl.a., at han i 1978 begyndte som kriminalassistent ved kriminalpolitiet i Lyngby og var der, indtil han i 1989 kom til Københavns Politi, hvor han var ansat frem til sin pensionering i 2008.

Karsten Høy Petersen ringede også til Københavns Politi i forbindelse med røveriet mod en pengetransport ved Købmagergade Postkontor i København og drabet på en politibetjent den 3. november 1988. I denne omgang nævnte Karsten Høy Petersen navnene på de fire medlemmer af Appel-gruppen, som de var be-

14 Pressemeddelelsen er gengivet i afsnit 3.8.2.

15 Protokol 20.

kendt med. Han var ikke selv på stationen på gerningsdagen, og de havde derfor ikke drøftet det på forhånd. Karsten Høy Petersen orienterede ham efterfølgende om telefonopkaldet.

I forbindelse med efterforskningen af dette røveri og drabet blev det besluttet at genoptage bl.a. efterforskningen af røveriet i Lyngby. Afdeling C i København forlangte, at der fra hver politikreds, som havde haft en af de genoptagne røverier efterforskninger, blev indstationeret en medarbejder med kendskab til sagen til Københavns Politi. Han var herefter med på efterforskningen af sagen i København fra december 1988 til maj 1991.

Karsten Høy Petersen¹⁶

Karsten Høy Petersen har forklaret bl.a., at han i 1978 kom til kriminalpolitiet i Lyngby, hvor han har været indtil sin pensionering i 2006.

På tidspunktet for røveriet mod en pengetransport ved Købmagergade Postkontor i København og drabet på en politibetjent den 3. november 1988 var Johannes Helmer Pedersen på ferie, og han ringede uden forudgående drøftelse med nogen til Københavns Politi og sagde, at røveriet lignende det, som de havde haft i Lyngby, hvor de fik et tip fra PET om Appel-gruppens medlemmer, som han nævnte ved navn for kollegaen hos Københavns Politi. Han turde give navnene, idet han var sikker på, at nu hvor der var skudt en betjent, ville ingen kunne finde på at fyre ham for at have givet denne oplysning.

Gerhard Rohwer¹⁷

Gerhard Rohwer har forklaret bl.a., at han den 1. maj 1985 tiltrådte som kriminalkommisær i Lyngby Politi, hvor han var indtil 1997.

Efter røveriet mod en pengetransport ved Købmagergade Postkontor i København og drabet på en politibetjent den 3. november 1988 kontaktede han på opfordring fra Johannes Helmer Pedersen og Karsten Høy Petersen chefen for Københavns Politi, afdeling C, Kurt Olsen omkring tre uger efter gerningsdagen og oplyste, at hans medarbejdere havde en fornemmelse af, at der kunne være en sammenhæng med røveriet i Lyngby i 1983. Han tilbød, at Københavns Politi kunne komme ud til dem for at se akterne i Lyngby-sagen, eller de kunne sende akterne ind til Københavns Politi. Der gik imidlertid 3-4 uger, uden at der kom henvendelse fra Københavns Politi omkring tilbuddet. Efter drøftelser med Johannes Hel-

16 Protokol 21.

17 Protokol 23.

mer Pedersen og Karsten Høy Petersen ringede han derfor igen til Kurt Olsen. Enden på den samtale blev, at der blev holdt et møde med Københavns Politi på stationen i Lyngby. Han husker ikke, om der også var repræsentanter fra Gladsaxe Politi til stede vedrørende røveriet mod en pengetransport fra Privatbanken i Herlev den 3. december 1985. Resultatet af mødet blev, at der var enighed om, at Københavns Politi skulle nedsætte en efterforskningsgruppe. Lige før jul 1988 indgik Johannes Helmer Pedersen i gruppen. Johannes Helmer Pedersen og Karsten Høy Petersen var utilfredse med, at de ikke begge kunne komme med i efterforskningsgruppen, hvilket imidlertid ikke var muligt af ressourcemæssige hensyn. Omkring april 1989 gav Københavns Politi udtryk for, at man gerne ville have sagen ført tilbage til Lyngby Politi, idet man ikke kunne komme videre. Han protesterede herimod. Diskussionen herom endte imidlertid, da Carsten Nielsen kørte galt, og der kom et gennembrud i sagen.

Vibeke Uldal¹⁸

Vibeke Uldal har forklaret bl.a., at hun i 1980 begyndte som politifuldmægtig i Københavns Politi. Hun blev senere fuldmægtig hos Statsadvokaten for Sjælland. Fra den 1. august 1989 var hun tillige fuldmægtig hos Statsadvokaten for København. Fra den 1. september 1989 og frem til september 1991 arbejdede hun udelukkende for Statsadvokaten for København. Her beskæftigede hun sig med Blekingegade-sagen. Det var en omfattende nævningesag, og intensiteten af behandlingen heraf steg gradvist frem til retssagens begyndelse. Under forberedelsen af sagen fungerede hun som en slags juridisk sekretær for statsadvokaten, hvor hun havde til opgave at undersøge bl.a. praksis og litteratur. Hun var med til statsadvokatens tilrettelæggelse af retssagen og deltog i retsmøderne, der begyndte i september 1990 og sluttede i maj 1991.

Hendes arbejde med sagen gav ikke anledning til, at hun gjorde sig overvejelser om, hvorvidt der var oplysninger i sagen, som PET efter hendes opfattelse burde have givet til det åbne politi på et tidligere tidspunkt, og som kunne have medført, at det åbne politi kunne have stoppet Appel-gruppen inden røveriet mod en pengetransport ved Købmagergade Postkontor i København og drabet på en politibetjent den 3. november 1988.

Henning Fode¹⁹

Henning Fode har forklaret bl.a., at han den 1. november 1984 blev politimester i PET, hvilket han var indtil 1. oktober 1987, hvor han blev vicerigspolitichef med

18 Protokol 55.

19 Protokol 69.

ansvar for de operative afdelinger. 1. september 1989 kom han tilbage til Justitsministeriet som afdelingschef, hvilket han var indtil 1. juni 1995, hvor han blev rigsadvokat.

Han var vicerigspolitichef, herunder med ansvar for aktionsstyrken, da røveriet og drabet ved Købmagergade Postkontor fandt sted. Aktionsstyrkens opgave var at yde bistand til politikredsene og PET. Efter Købmagergade-forholdet ydede rigspolitiet massiv bistand til efterforskningen i form af at stille mandskab til rådighed. Bl.a. brugte aktionsstyrken hundredevis af mandetimer på at søge at afsløre Appel-gruppens dæklejlighed ved opgang for opgang at afprøve de identiske nøgler, som gruppens medlemmer var fundet i besiddelse af ved anholdelserne. De startede imidlertid i den forkerte ende af byen og nåede ikke ud på Amager, førend adressen blev fundet i forbindelse med, at Carsten Nielsen kørte galt. Desuden var aktionsstyrkerne ude at grave i Grib Skov efter stjalne våben, som man havde på fornemmelsen, at Appel-gruppen havde gravet ned der. Man fandt imidlertid intet.

Efter hans opfattelse var Appel-gruppens medlemmer ekstremt dygtige og efterlod sig stort set ingen spor i forbindelse med de ting, som de beskæftigede sig med, bortset fra episoden på Lobeliavej. Han ved derfor ikke, hvad man skulle have gjort for at stoppe dem på et tidligere tidspunkt. Man skulle have haft yderligere indikationer, end dem man havde, før end man kunne have foreholdt Appel-gruppens medlemmer, hvilken mistanke man havde mod dem. Det var ikke forbudt at have kontakt til PFLP, og PET havde ikke skyggen af bevis vedrørende kriminelle forhold mod medlemmerne af Appel-gruppen, hvilket også stod klart under varetægtsfængslingen af Appel-gruppens medlemmer, hvor politiet stod over for at løslade dem af egen drift, da Carsten Nielsen kørte galt, idet politiet intet havde på dem, og der ikke var grundlag for forlængelse af varetægtsfængslingen.

Poul Erik Dinesen²⁰

Poul Erik Dinesen har forklaret bl.a., at han i 1980 kom til PET's afdeling for terrorisme, afdeling T, hvor han var, indtil han den 1. april 1984 blev leder af PET's regionalafdeling i Slagelse. Den 1. april 1994 vendte han tilbage fra Slagelse til Centralafdelingen. Han blev pensioneret i 2005.

I forbindelse med Købmagergade-forholdet gav PET et tip til Københavns Politi, afdeling C ved Jørn Moos, om Appel-gruppen som mulige gerningsmænd.

20 Protokol 25.

CC²¹

CC har forklaret bl.a., at han den 1. november 1986 kom til PET, hvor han fortsat arbejder. Ved ansættelsen i PET begyndte han i afdeling 2, terror. Her var han til omkring 1990/91.

I forbindelse med røveriet og drabet ved Købmagergade Postkontor den 3. november 1988 kom Frank Jensen om morgenen ned på hans kontor og bad ham sammen med en kollega om at tage ud til Café Liberation for at overvåge aktiviteterne på cafeen. De kom dertil ved ti-elleve-tiden om formiddagen og fik en kop kaffe, som Niels Jørgensen serverede. De var i cafeen omkring en times tid. Radioen var tændt i cafeen, og på et tidspunkt blev røveriet og drabet ved Købmagergade Postkontor nævnt i radioavisen. Under dette indslag var deres fokus på Niels Jørgensen, der imidlertid ikke fortrak en mine. Det eneste, der var at bemærke, var, at Niels Jørgensen så træt ud, men det kunne skyldes, at han da havde et stort alkoholforbrug. Han husker ikke, om der var kollegaer, som fik andre observationsopgaver vedrørende Appel-gruppens medlemmer på gerningsdagen.

Samme eftermiddag eller dagen efter fik han til opgave af enten Frank Jensen eller Per Larsen at fremfinde en sammenskrivning om Appel-gruppen og aflevere den til Københavns Politi. Det var en sammenskrivning, som han mener, at Erling Hjorth havde udarbejdet i 1986. Rapporten var en faktarapport på fem til seks sider, hvor de enkelte medlemmer af Appel-gruppen blev nævnt, og der var bl.a. redegjort for, hvad de gennem årene havde været mistænkt for. Som han husker det, var det ikke rapport af 28. august 1986 "Vedr.: APPLE-gruppen.",²² som han skulle aflevere til Københavns Politi. Det kan have været en tilrettet rapport udarbejdet på grundlag af denne. Han afleverede rapporten til chefen for afdeling C i Københavns Politi, Kurt Olsen. Kurt Olsen havde "rygende travlt, og der var en bunke papirer på hans skrivebord". Efter at han mundtligt havde redegjort for rapportens indhold, herunder at PET ingen beviser havde mod Appel-gruppen, sagde han, at Kurt Olsen kunne orientere sig nærmere i rapporten. Kurt Olsen takkede, lagde rapporten på bordet, hvorefter han tog den store bunke papirer og lagde dem ovenpå rapporten, så den lå underst.

Efter hans tilbagerapportering om mødet med Kurt Olsen blev det besluttet, at man i PET selv etablerede en arbejdsgruppe, der skulle fremfinde deres viden og materiale om Appel-gruppen. Det var enten Per Larsen eller Frank Jensen, der tog initiativet hertil. Ud over ham selv husker han ikke med sikkerhed, hvem

21 Protokol 46.

22 Denne rapport er gengivet i kapitel 3, afsnit 3.6.2.

der i øvrigt var med i gruppen, der kom til at bestå af seks til otte medarbejdere fra PET. Der blev endvidere etableret overvågning og aflytning af nøglepersoner, herunder Appel-gruppens medlemmer. Efter ca. 14 dage kom to kollegaer fra Københavns Politi, Steffen Steffensen og Henrik Bjerg Jensen, ind i gruppen. De var begge positive, og der var et godt samarbejde med dem. Da der var gået omkring en måned, blev der etableret en arbejdsgruppe, der skulle sidde i afdeling C hos Københavns Politi, og som skulle arbejde med fokus rettet mod Appel-gruppen. Christian Medom indgik blandt andre i denne nye arbejdsgruppe. Han deltog ikke selv heri. Han fortsatte med sine sædvanlige arbejdsopgaver i PET og fik løbende en lang række opgaver med at yde bistand til arbejdsgruppen. Han blev foreholdt følgende fra "Politiets hemmeligheder – Jørn Moos genåbner Blekingegadesagen", s. 154:

"...

Efter røveriet blev kriminalassistenterne Henrik Bjerg og Steffen Steffensen udlånt til PET, så de kunne gennemgå det historiske materiale omkring Appel-gruppen. I et lokale i PET-hovedkvarteret på Bellahøj sad de to politifolk og læste sig igennem flere flyttekasser med båndudskrifter af aflytninger og observationer. Men under arbejdet blev de konstant overvåget af PET-folk. Først da PET-agenterne selv klagede til deres chef, Per Larsen, over at de skulle bruge tid på at overvåge det almindelige politi, blev der lempet på kontrollen. Alligevel måtte Bjerg og Steffensen opleve at blive truet med en tjenestemandssag, hvis de delte deres nye viden med andre kolleger

..."

Hertil forklarede han, at han ikke kan genkende det beskrevne. Han møder fortsat Henrik Bjerg Jensen og Steffen Steffensen, og der har på intet tidspunkt været mislyde mellem dem. De har aldrig over for ham givet udtryk for, at de følte sig hæmmede i deres arbejde i arbejdsgruppen. Han kan ikke forestille sig, at de er blevet truet med en tjenestemandssag. De er formentlig på sædvanlig vis blevet orienteret om, at de ikke måtte dele deres viden om efterforskningsmateriale med deres kollegaer uden PET's accept heraf.

Niels Christian Medom²³

Niels Christian Medom har forklaret bl.a., at han den 1. august 1975 efter ansøgning tiltrådte en turnusstilling som observatør i PET. Efter godt et år i den funktion blev han overflyttet til hovedafdelingen, hvor han blev sagsbehandler i

23 Protokol 7 og 19.

ekstremisme/terrorisme-afdelingen. Han gjorde tjeneste i afdeling T indtil den 26. februar 1980, hvor han fik en stilling i PET's regionsafdeling i Århus.

Han blev tilknyttet efterforskningen af røveriet mod en pengetransport ved Købmagergade Postkontor i København og drabet på en politibetjent den 3. november 1988 straks efter gerningstidspunktet. I begyndelsen "ravede man rundt i blinde". En af hans første opgaver var at holde øje med nogle kendte kriminelle i Århus. Efter en telefonsamtale med Per Larsen om hans viden om Appel-gruppen rejste han i december til København, hvor han den 13. december 1988 deltog i et møde i Københavns Politis afdeling C under ledelse af kriminalinspektør Kurt Olsen. Mødedeltagerne skulle prøve at "sætte nogle ting sammen". Per Larsen havde sagt, at han antageligvis skulle bruge 14 dage på opgaven, og hvis der viste sig at være noget om det med Appel-gruppen, kunne der godt gå 2-3 måneder, inden han vendte tilbage til Aarhus. Han kom hjem efter tre år. I perioden inden anholdelsen af bandens medlemmer arbejdede han således i en seks-mands-gruppe med kollegaer fra Københavns Politi. Gruppen gennemgik på ny også sagerne fra Vesterport, Lyngby, Herlev, Lobeliavej og Daells Varehus. Han indgik på lige fod med de øvrige i gruppen og stod for linjen ud til PET. Han skrev delrapporter til Jørn Moos' "heliumrapport" om brandattentaterne mv. i Århus og Lobeliavej-sagen. Han gjorde sig tanker om, hvorvidt efterforskningen i sagerne kunne have været gjort anderledes. I den sammenhæng stødte han ikke på afgørende punkter, men alene, at der ved afhøringen af vidner var nogle spørgsmål, som han godt kunne have tænkt sig, at de havde fået stillet oprindeligt. Dog husker han vedrørende Lobeliavej-sagen, at der var et forhold om dels brugstyveri dels dokumentfalsk, der henhørte under henholdsvis ordenspolitiet og kriminalpolitiet. De to sager blev ikke kørt sammen, hvilket medførte, at Niels Jørgensen alene fik en bøde på 500 kr. for dokumentfalsk, mens forholdet om brugstyveri forsvandt af en for ham ukendt årsag. Han husker ikke andre decidede fejl fra de tidligere sager.

Efter hans opfattelse deler PET oplysninger med den politikreds, der har ansvaret for efterforskningen af et kriminelt forhold. Som eksempler herpå kan nævnes Mexikaner-sagen, hvor PET samarbejdede med Gladsaxe Politi, og i 1993-1994 arbejdede PET sammen med Aarhus Politi i Ægypter-sagen. Han har derfor studset over, at der i forbindelse med Appel-gruppen skulle være tale om noget mystisk. Som han ser det, har PET under hele forløbet med Appel-gruppen ageret som i alle andre sager, som han har været involveret i. PET har givet det almindelige politi adgang til alle oplysninger, men der har af hensyn til fremmede tjenester og beskyttelse af kilder været restriktioner på anvendelse af nogle af oplysningerne, som herefter har måttet fremskaffes ad andre kanaler for at kunne indgå i en åben straffesag. I forbindelse med efterforskningen efter

røveriet og drabet ved Købmagergade Postkontor kan det bl.a. nævnes, at PET i anden sammenhæng havde møde med kollegaer fra en fremmed tjeneste, og under mødet blev de pågældende spurgt om et ord, som var fundet nedskrevet i drejebogen til røveriet. Det viste sig, at ordet var schweizisk. Herefter henvendte PET sig til Københavns Politi, der sendte fingeraftryk til politiet i Schweiz, der kunne konstatere, at nogle af aftrykkene matchede Marc Rudins. Det er et godt eksempel på, hvordan PET giver oplysninger videre til det åbne politi, der efterfølgende kan fortsætte ad officielle kanaler.

Frank Jan Jensen²⁴

Frank Jan Jensen har forklaret bl.a., at han er operativ chef i PET. Han blev i 1985 souschef i PET's afdeling 2. Hilbert Winther-Hinge var chef og varetog primært ekstremismeområdet, mens han primært tog sig af terror. Han var i afdelingen frem til foråret 1988, hvor han blev leder af terrorafdelingen, idet terrorområdet blev gjort til en selvstændig afdeling, afdeling 5.

Da han hørte om røveriet mod en pengetransport ved Købmagergade Postkontor i København og drabet på en politibetjent den 3. november 1988 tænkte han, at det kunne være Appel-gruppen, der stod bag. Straks han mødte ind, satte han observationstjenesten til at lokalisere medlemmerne af gruppen. Samtidig nedsatte han en gruppe på et par medarbejdere, der skulle gennemgå PET's materiale fra nyere tid med tilknytning til gruppen. I løbet af formiddagen på gerningsdagen blev observationen af gruppens medlemmer imidlertid bortprioriteret til fordel for en anden observation for spionageafdelingen. Det var Per Larsen sammen med chefen for spionageafdelingen, der foretog denne prioritering. Hans mistanke mod Appel-gruppen var imidlertid så stærk, at han besluttede at sende seks medarbejdere fra terrorafdelingen ud for at observere mod gruppens medlemmer. Det var vanskeligt, da det var de samme seks, der skulle skiftes til bl.a. at holde Café Liberation under observation. Næste dag nåede hans overordnede frem til, at der var en sådan mistanke mod Appel-gruppen, at observationstjenesten på ny blev indsat.

Også i forbindelse med røveriet og drabet ved Købmagergade Postkontor ringede han til Kurt Olsen hos Københavns Politi. Han spurgte Kurt Olsen, om denne kunne huske samtalen om Appel-gruppen, som de havde haft i forbindelse med røveriet mod Daells Varehus. Det kunne Kurt Olsen. Han orienterede Kurt Olsen om, at han havde givet ordre til, at gruppens medlemmer skulle overvåges, og spurgte, hvad Kurt Olsens mening var om Appel-gruppens medlemmer

24 Protokol 51.

som mulige gerningsmænd til røveriet og drabet ved Købmagergade Postkontor. Kurt Olsen sagde, at det måtte være efterretningstjenestens hjernesvind at få denne tanke, hvilket var afslutningen på deres samtale. PET fortsatte imidlertid efterforskningen mod Appel-gruppen. Hverken efter samtalen med Kurt Olsen i forbindelse med røveriet mod Daells Varehus eller efter samtalen i forbindelse med Købmagergade-forholdet skrev han notat om samtalen. I dag skriver man notater over sådanne samtaler, men det gjorde man ikke dengang. Han skrev det formentlig alene ned på en seddel, som han anvendte til sit referat af samtalen på næste dags morgenmøde.

Enten den 3. november eller den 4. november 1988 sendte han efter drøftelse med Hanne Bech Hansen en medarbejder ind til Københavns Politis røveriafdeling med fotos af Appel-gruppens medlemmer og oplysning om deres generalia. Han husker ikke, hvilken tilbagemelding han fik, da medarbejderen kom tilbage fra Københavns Politi. Som efterforskningen skred frem, blev også Per Larsen overbevist om, at det kunne være Appel-gruppen, som stod bag røveriet, og der blev lagt pres på Københavns Politis røveriafdeling og Københavns Politis ledelse for at forfølge dette spor. Fra den 4. november 1988 og frem var der således kontakt mellem Hanne Bech Hansen, Per Larsen og Københavns Politis ledelse. Der var mange diskussioner, men det endte med, at der den 7. november 1988 kom et par medarbejdere fra Københavns Politi ud til PET for at se PET's materiale. Den ene af de to medarbejdere fra Københavns Politi var Steffen Steffensen, og den anden husker han ikke navnet på.

De to medarbejdere fra Københavns Politi fik adgang til alt PET's materiale om Appel-gruppen. Materialet var så omfangsrigt, at det ikke kunne være på et kontor, og det blev derfor placeret i PET's filmsal. De to medarbejdere blev assisteret med henblik på at finde rundt i materialet. Som følge af Kurt Olsens indstilling var de to medarbejdere fra begyndelsen noget forbeholdne. Imidlertid blev de ret hurtigt overbevist om, at det godt kunne være Appel-gruppens medlemmer, der stod bag røveriet. I øvrigt foregik samarbejdet med de to medarbejdere gnidningsløst. Han blev foreholdt følgende fra "Politiets hemmeligheder – Jørn Moos genåbner Blekingegadesagen", s. 154:

“... ”

Efter røveriet blev kriminalassistentene Henrik Bjerg og Steffen Steffensen udlånt til PET, så de kunne gennemgå det historiske materiale omkring Appel-gruppen. I et lokale i PET-hovedkvarteret på Bellahøj sad de to politifolk og læste sig igennem flere flyttekasser med båndudskrifter af aflytninger og observationer. Men under arbejdet blev de konstant overvåget af PET-folk. Først da PET-agenterne selv klagede til deres chef, Per

*Larsen, over at de skulle bruge tid på at overvåge det almindelige politi, blev der lempet på kontrollen. Alligevel måtte Bjerg og Steffensen opleve at blive truet med en tjenestemandssag, hvis de delte deres nye viden med andre kolleger
... ”*

Hertil forklarede han, at han ikke kan genkende det beskrevne.

De to medarbejdere fra Københavns Politi og PET's efterforskning mod Appel-gruppen mandede ud i, at der blev nedsat en fælles arbejdsgruppe med fokus rettet mod Appel-gruppen. Den fælles arbejdsgruppe kom til at sidde i den tidligere CX-gruppens lokaler hos Københavns Politi. Fra PET indgik bl.a. Christian Medom i gruppen. Gruppen blev i øvrigt sammensat af medarbejdere fra politikredse, hvor der tidligere var begået røverier, som Appel-gruppen var mistænkt for at stå bag. Det var Københavns Politi, som havde ansvaret for gruppen, og han er ikke bekendt med, om alle de tidligere berørte politikredse blev repræsenteret i gruppen. På efterforskningsniveau vil han karakterisere samarbejdet mellem Københavns Politi og PET som rigtig godt. Det var det imidlertid ikke på ledelsesniveau. Her var samarbejdet dårligt. Ledelsen fra politidirektøren og nedad i Københavns Politi var meget splittet i vurderingen af PET's oplysninger om Appel-gruppen.

PET havde under efterforskningen nedsat sin egen arbejdsgruppe, der arbejdede parallelt med fællesgruppen. Som leder af terrorafdelingen var han leder af gruppen. Han husker ikke, hvor mange der indgik i gruppen, men det var en hel del. Det var en kæmpe efterretningsoperation, som PET satte i gang over for Appel-gruppen efter røveriet og drabet ved Købmagergade Postkontor. PET videregav oplysningerne fra denne operation til fællesgruppen gennem de repræsentanter fra PET, der deltog heri.

Efter en del måneders efterforskning i den fælles arbejdsgruppe skred man til anholdelse af Appel-gruppen. I forbindelse med anholdelsesaktionen var Københavns Politis røverafdelings ledelse fortsat meget i tvivl om, hvorvidt det var Appel-gruppens medlemmer, der var gerningsmændene til røveriet. Under briefing i røverafdelingen forud for anholdelserne sagde lederen af røverafdelingen, at det var PET's opfattelse, at det kunne være medlemmerne af Appel-gruppen, der stod bag røveriet, men at der intet overhovedet var, som underbyggede dette, hvilket medarbejderne skulle have in mente, når de foretog anholdelserne. Før det lykkedes at finde frem til lejligheden i Blekingegade, var der efter hans opfattelse ikke oplysninger, der kunne danne grundlag for domfældelse af Appel-gruppens medlemmer. Efter røveriet den 3. november 1988 var det ju-

risternes vurdering, at hvis der ikke i forbindelse med arrestationerne blev fundet yderligere materiale, kunne de formentlig alene håbe på en opretholdelse af anholdelserne i tre gange 24 timer. De anholdte blev imidlertid i første omgang fængslet i 14 dage. Efter anholdelserne kunne de bl.a. arbejde videre med at finde ud af, hvilken lejlighed den nøgle, som flere af de anholdte havde en kopi af, hørte til. Under efterforskningen heraf gennemgik de rapporterne fra observations-tjenesten for at kortlægge, hvor tjenesten gennem det seneste halvandet år typisk havde mistet kontakten med gruppens medlemmer. På den baggrund delte de Købehavn ind i sektioner, hvor aktionsstyrken blev sat til at afprøve nøglerne i alle dørlåse i visse områder. Da det på anden vis lykkedes at finde frem til lejligheden i Blekingegade, var de færdige med at gennemgå Nørrebro og Ydre Nørrebro. De var således på vej til at prøve låse i døre til lejligheder på Amager. Her ville de begynde i Skånegade, idet medlemmerne flere gange var blevet tabt i nærheden af denne lokalitet.

PET bistod også det åbne politi med at finde frem til Marc Rudin gennem PET's schweiziske kontakter.

Per Claus Larsen²⁵

Per Claus Larsen har forklaret bl.a., at han den 1. februar 1983 fik stillingen som kriminalinspektør i PET. Efter ni år i denne stilling kom han til Glostrup Politi.

Han hørte om røveriet og drabet ved Købmagergade Postkontor i radioavisen. En af hans første reaktioner var, om det kunne være Appel-gruppen, der stod bag. Medlemmerne af gruppen var ikke under observation, og der var intet konkret grundlag for denne mistanke, men han ringede til Frank Jensen og spurgte, om denne havde samme mavefølelse som ham, hvilket Frank Jensen havde. De blev enige om straks at iværksætte observation af Appel-gruppens medlemmer, hvilket skete, da observationsholdene mødte ind kl. 8.00. Det kunne imidlertid konstateres, at gruppens medlemmer opførte sig helt normalt. I løbet af formiddagen ringede han til Kurt Olsen og orienterede denne om PET's fornemmelse af, at det kunne være Appel-gruppen, som stod bag røveriet, og at PET havde iværksat overvågning af gruppens medlemmer og ville fortsætte hermed, hvilket Kurt Olsen tog til efterretning.

Ganske få dage efter var Kurt Olsen og, så vidt han husker, dennes souschef samt muligvis Niels Bach Christensen ude hos PET, hvor de fik præsenteret PET's viden om Appel-gruppen. På dette præsentationsmøde var Københavns

25 Protokol 31 og 52.

Politi noget forbeholden over for PET's mistanke mod Appel-gruppen, men de blev de enige om at nedsætte en intern gruppe i PET suppleret med to medarbejdere fra Københavns Politi. Denne gruppe skulle samle det hidtidige materiale om Appel-gruppen samt behandle materialet fra den igangværende overvågning mod gruppen. Desuden havde indplaceringen af to medarbejdere fra Københavns Politi i gruppen til formål, at PET kunne følge Københavns Politis efterforskning i sagen og omvendt. Han mener ikke, at PET overgav noget materiale til Københavns Politi inden nedsættelsen af denne gruppe.

Han blev foreholdt, at et tidligere vidne fra PET har forklaret for kommissionen, at vidnet afleverede en sammenskrivning om Appel-gruppen til Kurt Olsen. Her til forklarede han, at det lyder sandsynligt, men han var i givet fald ikke involveret heri. Medarbejderne fra Københavns Politi i gruppen blev Henrik Bjerg Jensen og Steffen Steffensen. PET-medarbejderne skulle vænne sig til, at der var medarbejdere fra det åbne politi med i gruppen, ligesom medarbejderne fra Københavns Politi skulle vænne sig til de specielle arbejdsforhold, der er i PET, og kravene til sikkerhed og kontrol. Der var derfor nogle gnidninger i begyndelsen, men efter en snak herom lykkedes det at få gruppen til at fungere godt, og medarbejderne fra Københavns Politi indgik på helt lige fod med PET's medarbejdere i gruppens arbejde. Det lykkedes ikke for gruppen at få et egentlig gennembrud i sagen, men der blev udarbejdet en spektakulær sammenskrivning af materialet. Ved juletid 1988 blev der etableret en ny efterforskningsgruppe. Den nye gruppe skulle have hjemme hos Københavns Politi i CX-gruppens tidligere lokaler. I princippet var det gruppen fra PET, der blev flyttet ind til Københavns Politi. Gruppen blev suppleret med nogle yderligere medarbejdere bl.a. Christian Medom fra PET's regionalafdeling i Århus, Johannes Helmer Pedersen fra Lyngby Politi og Frank Andersen fra Gladsaxe politi. Glostrup Politi var ikke repræsenteret i gruppen. Han er ikke klar over baggrunden herfor. Samarbejdet mellem PET og det åbne politi i denne fase fungerede rigtig godt.

Mikael Lyngbo²⁶

Mikael Lyngbo har forklaret bl.a., at han den 15. august 1983 tiltrådte som vicepolitimester i PET, hvor han var til sin udnævnelse til vicesstatsadvokat for Fyn den 15. januar 1989.

Efter hans opfattelse havde PET ikke inden røveriet mod en pengetransport ved Købmagergade Postkontor i København og drabet på en politibetjent den 3. november 1988 en egentlig viden om, at Appel-gruppen begik røverier. Tværtimod

26 Protokol 34.

havde PET overvåget gruppen intensivt siden sommeren 1986, og i det store og hele var der ikke kommet noget ud af dette. Han mindes, at der efter Købmagergade-forholdet var drøftelser om, at hvis det, som noget tydede på, ikke var "sædvanlige kriminelle", der havde begået røveriet, kunne det da være Appel-gruppen, som stod bag. Der blev herefter etableret et samarbejde med Københavns Politi om efterforskning mod Appel-gruppen, og der kom efterforskere fra Københavns Politi ud at sidde hos PET for at gennemgå materiale vedrørende Appel-gruppen.

Hanne Bech Hansen²⁷

Hanne Bech Hansen har forklaret bl.a., at hun i slutningen af august 1988 blev politimester i PET, hvilket hun var frem til den 1. april 1993, hvor hun blev statsadvokat for København.

I forbindelse med røveriet og drabet ved Købmagergade Postkontor iværksatte PET allerede tidligt om morgenen telefonaflytninger af Appel-gruppen, og man underrettede Københavns Politi om, at man havde mistanke eller grund til at tro, at det kunne være Appel-gruppen, der stod bag Købmagergade-forholdet. Det var Per Larsen, der om morgenen på gerningsdagen orienterede hende om, at de dels havde "tændt for alle knapper", altså iværksat observationer, indgreb i meddelelseshemmeligheden osv., hvilket lød fornuftigt, dels at man havde underrettet Københavns Politi om gruppen. Hun mener, at Per Larsen fortalte hende, at han havde orienteret Københavns Politi, og hun fik indtrykket af, at Københavns Politi ikke var særlig interesseret i tippet, idet Københavns Politi interesserede sig for nogle andre personer som mulige gerningsmænd. Hun fik ikke at vide, hvem Per Larsen havde talt med hos Københavns Politi. Hendes indtryk af, at Københavns Politi var mindre interesseret i tippet, blev bestyrket af, at hun syntes, at der efter tippet gik lang tid, inden Københavns Politi var interesseret i at tale med PET. Hun forstod det ikke som nogen fjendtlig eller nedladende afvisning af tippet. Hun opfattede det bare således, at Københavns Politi selv havde nogen de efterforskede mod – det man kalder "the usual suspects" – og nogle spor, som de ville forfølge, og så måtte tippet fra PET vente. Generelt kunne det være sådan, at PET og det almindelige politi havde en vis skepsis over for hinanden, men det er efter hendes opfattelse indbygget i systemet med to tjenester med forskellige regelgrundlag. I Danmark er det ikke så slemt, idet medarbejderne i både PET og det almindelige politi er politifolk.

27 Protokol 65.

Hun blev foreholdt, at Frank Jensen i sin forklaring for kommissionen den 2. maj 2012 forklarede bl.a., at enten den 3. november eller den 4. november 1988 sendte han efter drøftelse med hende en medarbejder ind til Københavns Politis røverafdeling med fotos af Appel-gruppens medlemmer og oplysning om deres generalia. Hertil forklarede hun, at det lyder fornuftigt. I den efterfølgende periode iværksatte PET en massiv indsats over for gruppen, herunder med udnyttelse af de forskellige muligheder for indgreb i meddelelshemmeligheden.

Hun mindes ikke konkret, hvordan observationerne mod Appel-gruppen efter røveriet og drabet ved Købmagergade Postkontor blev iværksat. Hun fik ved Per Larsens orientering det indtryk, at der var iværksat observation af alle medlemmerne, ligesom der var iværksat aflytninger. Hun blev foreholdt notat af 8. november 1988 "Vedr.: Efterforskning mod APPLE-gruppen." udarbejdet af PET og fremlagt i byrettens grundlovsafdeling samme dag, og hvoraf bl.a. fremgår, at notatet var til brug for rettens behandling af anmodning om tilladelse til telefonaflytninger. Hertil forklarede hun, at der således angiveligt ikke blev iværksat telefonaflytninger af Appel-gruppens medlemmer på øjemedet straks efter røveriet og drabet ved Købmagergade Postkontor, men at det først skete senere efter rettens tilladelse.

Efter Købmagergade-forholdet nedsatte man i PET en gruppe, der samlede alt materiale, som PET havde om Appel-gruppen. Det var dette materiale, som to medarbejdere fra Københavns Politi, heriblandt Steffen Steffensen, senere fik at se. Derudover overvågede PET Appel-gruppen intenst. Hun husker ikke, hvem der tog initiativ til, at de to medarbejdere fra Københavns Politi skulle komme ud til PET for at se PET's materiale om Appel-gruppen. Da de pågældende kom, var alt materialet samlet i et lokale, hvor de fik lejlighed til at gennemgå det. Der var ingen særlige instrukser om, hvordan de skulle behandle materialet, men de sædvanlige regler om dokumentetsikkerhed, der gælder i PET, skulle følges. Der må således ikke ligge papirer frit fremme på ens bord, når man forlader kontoret, hvis man medtager papirer fra PET, skal de ligge i en sikkerhedsmappe, og som udgangspunkt må andre end PET-medarbejdere ikke være alene med PET-dokumenter osv. Medarbejderne fra Københavns Politi klagede imidlertid over, at der blev holdt øje med dem. Blandt andre var Steffen Steffensen meget utilfreds hermed. Det blev derefter besluttet, at der ikke længere behøvede at sidde PET-medarbejdere, mens medarbejderne fra Københavns Politi gennemgik materialet.

I det videre samarbejdsforløb med Københavns Politi blev der på et tidspunkt holdt et stort møde, hvor man blev enige om at nedsætte en efterforskningsgruppe med fokus på Appel-gruppen. Hun husker ikke, hvem der deltog i mødet.

I efterforskningsgruppen, der blev ledet af Niels Bach Christensen fra Københavns Politi, indgik der ud over medarbejdere fra PET og Københavns Politi også medarbejdere fra to af omegnskredsene. Hun mener, at det var fra Lyngby og Gladsaxe Politi. Baggrunden herfor var, at to af de røverier, som man mistænkte Appel-gruppen for at have begået, havde fundet sted i Lyngby og Gladsaxe politikreds. Hun ved ikke, hvorfor der ikke var en medarbejder fra Glostrup Politi med i efterforskningsgruppen. Hun mener ikke, at der var en bestemt grund hertil. Hun husker ikke, hvilke medarbejdere fra PET der indgik i den nye efterforskningsgruppe, der sad hos Københavns Politi.

På et tidspunkt fik hun Jørn Moos' "Helium-rapport", og efter gennemlæsningen heraf var hun og Per Larsen enige om, at det var en god sammenskrivning af den viden, man havde. Der var ikke noget nyt heri, men det var godt at have det samlet. Hun havde et møde med Poul Eefsen på dennes foranledning, hvor de drøftede rapporten, herunder om der heri var tilstrækkeligt grundlag til at gå i aktion, hvilket Poul Eefsen modsat hende ikke var indstillet på. Poul Eefsen var meget i tvivl og gik op og ned ad gulvet. Hun argumenterede det bedste, hun kunne, bl.a. med, at der var tilstrækkeligt grundlag til at anholde Appel-gruppens medlemmer, og derefter måtte de se, hvad der skete. Det var ikke en let afgørelse for Poul Eefsen. Dagen efter henvendte Poul Eefsen sig imidlertid igen, og nu mente han, at man skulle gå i aktion. Hun er ikke klar over, hvad der var sket i mellem de to samtaler med Poul Eefsen. Hun har efterfølgende hørt, at Jørn Moos havde et møde med Poul Eefsen en aften, hvor Poul Eefsen sad og klagede sin nød, men om det var det, der var årsagen til, at Poul Eefsen dagen efter havde ændret holdning, er hun ikke klar over. Efter anholdelserne foregik det meste af efterforskningen mod Appel-gruppen hos Københavns Politi, men PET arbejdede videre på § 114-forholdet.

Hun blev foreholdt pressemeddelelse af 9. maj 1989 fra Københavns Politi underskrevet af Poul Eefsen, hvoraf fremgår bl.a.:

"...

i dagspressen og radioen er det blevet anført, at pet ikke videregav oplysninger til københavns politi om en persongruppe mistænkt for røverier.

dette kan udlægges sådan, at pet ligefrem har forholdt københavns politi oplysninger, som kunne have ført til opklaring af røverier eller have forhindrede sådanne i at blive begået.

en sådan antagelse er der efter københavns politis opfattelse ikke noget holdepunkt for.

..."

Hertil forklarede hun, at hun ikke husker, om der på dette tidspunkt var drøftelser mellem hende og Poul Eefsen eller andre angående skrivelserne i pressen om, at PET burde være kommet med oplysninger på et tidligere tidspunkt.

Hun blev foreholdt følgende fra referat af møde i Regeringens Sikkerhedsudvalg den 10. maj 1989:

”...

Redegørelse for den verserende terror-/røverisag.

Bech Hansen redegjorde for den aktuelle sags tråde tilbage til Kommunistisk Arbejds Kreds' og Danmarks Socialistiske Befrielseshærs forbindelser med PFLP gennem 70'erne, over ... gidselaffæren i 1980 frem til Købmagergade-røveriet i 1988.

...

Forlydenderne om manglende samarbejde mellem PET og kredsene i de store røverisager var grundløse. PET havde kun haft svage indicier at arbejde med, men havde videregivet alle oplysninger til de berørte kredse.

...”

Hertil forklarede hun, at det gengivne fortsat er dækkende for hendes opfattelse. Baggrunden for hendes udtalelser på mødet var meget grundige briefinger, som hun naturligvis stoled på. Hun husker ikke, om man i forbindelse med briefingerne havde været nede i detaljerne i de enkelte forhold, eller konklusionen byggede på, hvad hendes nærmeste medarbejdere havde sagt om resultatet af gennemgangen af sagerne. I øvrigt mødte hun som statsadvokat i sagen mod Marc Rudin, og ved sin gennemgang af hele sagen i den forbindelse stødte hun ikke på oplysninger, der efter hendes mening burde have ført til, at PET burde have ”råbt vagt i gevær”. Hun var ikke i sin tid som politimester i PET inde i generelle overvejelser om samarbejdet mellem PET og politikredsen i konkrete forhold, herunder om videregivelse af oplysninger til brug for efterforskningen i en konkret sag. Så vidt hun husker, forelå der hverken skrevne eller uskrevne retningslinjer herfor. Det var et skøn fra sag til sag, og det kunne eksempelvis drøftes på deres morgenmøder. I morgenmøderne deltog ud over hende selv vicepolitimesteren, kriminalinspektøren, afdelingslederne og kontorlederen.

3.8.4 Kommissionens sammenfatning

To mænd henvendte sig den 3. november 1988 ca. kl. 5.06 til portneren i Købmagergade Postkontor. Mændene udgav sig for at være fra kriminalpolitiet og

oplyste, at de efterforskede et knivstikkeri på Gråbrødre Torv. Mens de talte med portneren ankom en værdipostvogn til postkontoret, og portneren lukkede den ind. Portneren vekslede nogle ord med postmedarbejderne i værdipostvognen og vendte tilbage til glasburet i porten. Her blev han skubbet/slået ned af stolen af de to mænd og truet til at gemme sig under skranken. Umiddelbart derpå konstateredes yderligere to mænd i politiuniformer i postgården. Ved trusler med våben og slag med knippel fratog de postpersonalet en trådvogn, der var blevet læsset med indhold fra værdipostvognen. Mændene tømte trådvognen over i en flugtbil, der i mellemtiden var kørt frem til porten. Da gerningsmændene forlod postkontoret, kørte de uden om en politibil, der forsøgte at spærre vejen. En af betjentene affyrede skud mod flugtbilen, og et skud ramte bagruden, der krakelerede. Flugtbilen fortsatte ud på Købmagergade. Her befandt en anden patruljebil sig efter at have fået melding om røveriet. Føreren af patruljebilen var steget ud af bilen og stod ved bilens venstre fordør. Flugtbilen standsede, og en af gerningsmændene trådte ud og affyrede et jagtgevær. Et af haglene ramte betjenten i ansigtet. Betjenten havde trukket sin pistol, men den var ikke affyret. Flugtbilen fortsatte herefter og forsvandt. Den hårdt sårede betjent døde senere samme dag som følge af skudskaderne. Udbyttet fra røveriet var bl.a. ca. 13 mio. kr. i kontanter og værdipapirer.

Københavns Politis afdeling C var ansvarlig for efterforskningen af røveriet og drabet, og kriminalassistent Niels Bach Christensen var efterforskningsleder. Chefen for afdeling C var kriminalinspektør Kurt Olsen.

Afdelingslederen i PET's terrorafdeling, Frank Jensen, anmodede den 3. november 1988 efter meldingen om røveriet og drabet PET's observationsafdeling om observation mod Niels Jørgensens bopæl og punktvis ved forbi kørsel mod Jan Weimanns, Torkil Lauesens og Peter Døllners bopæle, idet man havde mistanke om, at Appel-gruppen kunne stå bag forholdet. Observationsafdelingen etablerede herefter observation mod Niels Jørgensens bopæl den 3. november kl. 8.57. Der blev ikke observeret noget bemærkelsesværdigt. Ud over iværksættelsen af overvågningen blev det besluttet, at en gruppe af medarbejdere skulle gennemgå alt PET's materiale om Appel-gruppen.

Det kan hertil bemærkes, at på grundlag af materialet fra PET, der understøttes af forklaringerne for kommissionen og bl.a. notat af 10. oktober 1991 fra Københavns Politi "i anledning af Rigsadvokatens spørgsmål om "hvorfør bliver de tiltalte skygget i perioden 3. november 1988 til 12. april 1989"", kan det lægges til grund, at PET ikke havde nogen oplysninger, der konkret kunne forbinde Appel-gruppen med Købmagergade-forholdet, hvilket også fremgår af kommissionens hidtidige gennemgang. Mistanken var baseret på lighedstræk med tid-

ligere alvorlige røverier, som man mistænkte Appel-gruppen for at have begået. Lighedstrækkene bestod navnlig i, at røverierne forudsatte grundig planlægning, og at de var blevet brutalt gennemført af flere i forening under anvendelse af forklædninger og våben.

PET orienterede samme dag den 3. november 1988 Københavns Politi om mistanken mod Appel-gruppen, og om at PET havde iværksat observation mod gruppens medlemmer. Hos Københavns Politi fik kriminalassistent Jørn Moos ansvaret for at lede den efterforskning, som dette tip gav anledning til.

Kriminalassistent Karsten Høy Petersen, der havde efterforsket Lyngby-forholdet,²⁸ har forklaret, at han ringede til Københavns Politi og sagde, at røveriet i Købmagergade lignede det, som de havde haft i Lyngby, hvor de fik et tip fra PET om Appel-gruppens medlemmer, som han nævnte ved navn for kollegaen hos Københavns Politi.

Kriminalassistent Steen Edeling, der havde efterforsket Lobelievej-forholdet,²⁹ har forklaret, at han i forbindelse med Købmagergade-forholdet skrev en "fidusrapport" til Københavns Politis afdeling C, hvori han henledte opmærksomheden på Niels Jørgensen baseret på sin viden fra efterforskningen af Lobelievej-forholdet.

To kriminalassistenter fra Københavns Politi, Henrik Bjerg Jensen og Steffen Steffensen, fik fra den 7. november 1989 adgang til PET's materiale vedrørende Appel-gruppen. Materialet var fortroligt og dermed omfattet af Statsministeriets dagældende sikkerhedscirkulære vedrørende sikkerhedsbeskyttelse af bl.a. klassificerede informationer. Det betød, at PET i begyndelsen overvågede de "københavnske kollegers" gennemgang af materialet, hvilket af samme grund foregik i PET's lokaler. Imidlertid besluttede PET's ledelse efter de to kriminalassistenteres utilfredshed hermed, at de uovervåget kunne gennemgå materialet. Henrik Bjerg Jensen og Steffen Steffensen orienterede løbende Kurt Olsen om deres gennemgang af materialet, og Kurt Olsen orienterede Niels Bach Christensen og Jørn Moos herom.

PET indhentede den 8. og 9. november 1988 rettens tilladelse til aflytning af Niels Jørgensens, Torkil Lauesens, Jan Weimanns og Peter Døllners telefoner. I anmodningerne om telefonaflytning blev der henvist til bl.a., at der ved røveriet i Lyngby i 1983, som Appel-gruppen var mistænkt for, blev udvist en lignende

28 Se kapitel 3, afsnit 3.4.

29 Se kapitel 3, afsnit 3.6.

professionalisme og brutalitet som ved Købmagergade-forholdet, og signalementerne af gerningsmændene ved de to røverier havde flere lighedspunkter. Henrik Bjerg Jensens, Steffen Steffensens og PET-medarbejdernes gennemgang af materiale og den iværksatte efterforskning førte ikke til, at der blev tilvejebragt bevis for, at Appel-gruppens medlemmer, var gerningsmændene til Købmagergade-forholdet. Københavns Politi var imidlertid enig med PET i, at der var grundlag for at rette mistanken mod de pågældende. Det bevirkede, at der efter godt en måned – omkring midten af december 1988 – under Københavns Politis ledelse blev nedsat en gruppe på syv personer, som skulle efterforske målrettet mod Appel-gruppen. Jørn Moos ledede gruppen, der bestod af medarbejdere fra Københavns Politi, Lyngby Politi, Gladsaxe Politi og PET. Af de politikredse, der havde været berørt af kriminalitet, som man mistænkte Appel-gruppen for at stå bag, var det således alene Glostrup Politi, der ikke var repræsenteret i gruppen. Efter forklaringerne for kommissionen, herunder fra medarbejderne fra Københavns Politi, og kommissionens gennemgang af materiale, kan det lægges til grund, at Københavns Politi i det videre forløb fik adgang til alle PET's oplysninger af væsentlig betydning for efterforskningen mod Appel-gruppen.

Der blev indhentet tilladelse fra retten til telefonaflytning af Karsten Møller Hansen den 6. februar 1989.

På grundlag af "syvmandsgruppens" efterforskning udarbejdede Jørn Moos en rapport af 19. marts 1989. I rapporten, der i forklaringerne for kommissionen er omtalt som "Helium-rapporten", blev mistanken mod bl.a. Niels Jørgensen, Jan Weimann, Karsten Møller Hansen, Torkil Lauesen og Peter Døllner vedrørende en række uopklarede røverier begået i tiden fra juli 1980 til november 1988, herunder røveriet og drabet ved Købmagergade Postkontor, gennemgået. Der blev bl.a. peget på de oplysninger, som kunne forbinde Appel-gruppen med de enkelte forhold. Ved gennemgangen af Købmagergade-forholdet anførte Jørn Moos afslutningsvis, at sagen fortsat efterforskedes intenst, og han pegede ikke på nogen konkrete forhold, der kunne understøtte mistanken mod Appel-gruppen vedrørende dette forhold.

Den 10. april 1989 tillod retten aflytning af Bo Weimanns telefon.

Kurt Olsen har forklaret bl.a., at han og juristerne efter gennemlæsning af "Helium-rapporten" mente, at det var lige tidligt nok at skride til anholdelser. Det var hans opfattelse, at deres materiale var noget tyndt, og de burde prøve at få noget mere. Jørn Moos drøftede herefter spørgsmålet med politidirektør Poul Eefsen.

Kurt Olsen og Poul Eefsen havde efterfølgende en samtale, hvor de blev enige om at foretage anholdelser i sagen.³⁰

Niels Jørgensen, Jan Weimann, Torkil Lauesen, Peter Døllner m.fl. blev anholdt den 13. april 1989 som sigtet for Glostrup-, Vesterport- og Lyngby-forholdene. Desuden blev de sigtet for overtrædelse af dagældende bestemmelse i straffelovens § 114 om terrorisme som følge af væsentlig økonomisk, logistisk og operationel støtte til PFLP. Købmagergade-forholdet var således ikke omfattet af sigtelserne på anholdelsestidspunktet.

De fire ovennævnte medlemmer af Appel-gruppen blev fremstillet i grundlovsforhør den 14. april 1989. Niels Jørgensen blev varetægtsfængslet til den 27. april 1989, mens retten opretholdt anholdelsen af de tre øvrige i 3 x 24 timer. Baggrunden for varetægtsfængslingen af Niels Jørgensen var antageligvis, at vidnet Niels Rygaard Hansen under afhøring den 7. marts 1989 hos Københavns Politi havde udtalt bl.a., at Niels Jørgensen med meget stor sandsynlighed var identisk med den person, der havde truet ham med pistol i forbindelse med røveriet Lyngby.³¹

Samme dag den 14. april 1989 blev Hassan Abu-Daya og Sati Bakier anholdt. Hassan Abu-Daya blev sigtet for de samme forhold som Appel-gruppens medlemmer og fremstillet i grundlovsforhør dagen efter, hvor retten opretholdt anholdelsen af ham i 3 x 24 timer. Sati Bakier blev alene sigtet for overtrædelse af straffelovens § 114, og han blev løsladt af politiet den 15. april 1989 uden fremstilling i grundlovsforhør.

Ved anholdelsen af Niels Jørgensen, Jan Weimann og Torkil Lauesen var de blevet fundet i besiddelse af ens nøglesæt bestående af tre enkeltnøgler. Politiet forsøgte i den kommende tid at finde lejligheden, hvortil nøglerne passede. Nøglerne blev "prøvet" på lejligheder i en lang række gader i København. Gaderne var udvalgt på grundlag af, hvad politiet via observationer, tidligere bopæle, tilholdssteder mv. vidste om Appel-gruppens færden. Søgningen var imidlertid uden held.

Jan Weimann, Torkil Lauesen, Peter Døllner og Hassan Abu-Daya blev den 17. april 1989 alle varetægtsfængslet frem til den 27. april 1989, hvor de sammen med Niels Jørgensen fik varetægtsfængslingen yderligere forlænget til den

30 Se anderledes om forløbet Annemette Møllers forklaring.

31 Se herom kapitel 3, afsnit 3.4.

25. maj 1989. Peter Døllner og Torkil Lauesen kærede den fortsatte varetægtsfængsling til Østre Landsret. Torkil Lauesens kæremål skulle behandles i et retsmøde den 3. maj 1989.

Carsten Nielsen, der var eftersøgt af Københavns Politi i anledning af efterforskningen mod Appel-gruppen, kørte den 2. maj 1989 galt på Birkerød Kongevej. I bilen, som var lejet i falsk navn, blev der fundet et stort beløb i udenlandsk valuta og andre ting af politimæssig interesse, herunder et nøglesæt, der svarede til de omtalte nøgler fundet hos tre af de anholdte fra Appel-gruppen. Desuden blev der fundet en adresse på en lejlighed i Blekingegade. Det blev konstateret, at nøglesættet gav adgang til denne lejlighed, der viste sig at indeholde bl.a. effekter, som med sikkerhed stammede fra røveriet mod Købmagergade Postkontor.

Det kan hertil bemærkes, at kommissionen har konstateret, at intet i PET's materiale pegede på, at den dæklejlighed, som man mistænkte, at Appel-gruppen måtte have, befandt sig i Blekingegade-området. Desuden kan det konstateres, at inden afsløringen af lejligheden havde hverken PET eller Københavns Politi oplysninger, der konkret forbandt Appel-gruppen med Købmagergade-forholdet, hvorfor heller ingen af de anholdte forud for afsløringen var sigtet for forholdet.

Karsten Møller Hansen blev om aftenen den 2. maj 1989 anholdt. Ligesom Carsten Nielsen m.fl., der var blevet anholdt den 2. maj 1989, blev han den følgende dag varetægtsfængslet. Købmagergade-forholdet indgik i grundlaget for varetægtsfængslingerne. Efterforskningen efter fundet af lejligheden i Blekingegade viste, at Carsten Nielsen, Karsten Møller Hansen og Bo Weimann var en del af Appel-gruppen.

Kommissionen har konstateret, at PET i sin overvågning af Appel-gruppen frem til den 3. november 1988 ikke havde haft fokus på Karsten Møller Hansen, Carsten Nielsen og Bo Weimann og ikke henregnede dem til selve Appel-gruppen. Dette understøtter et indtryk af, at det var et langt fra udtømmende kendskab, PET havde til Appel-gruppen op til Købmagergade-forholdet.

Østre Landsret stadfæstede den 3. maj 1989 på skriftligt grundlag den fortsatte varetægtsfængsling af Peter Døllner. Torkil Lauesen, hvis kæremål blev mundtligt behandlet i et retsmøde, frafaldt kæren efter anklagemyndighedens redegørelse for sagen.

Poul Eefsen udsendte den 9. maj 1989 en pressemeddelelse. Af pressemeddelelsen fremgik, at det i visse medier var blevet anført, at PET ikke videregav

oplysninger til Københavns Politi om Appel-gruppen, hvilket kunne udlægges sådan, at PET ligefrem havde forholdt Københavns Politi oplysninger, der kunne have ført til opklaring af røverier eller forhindret røverier i at blive begået. Hertil bemærkede Poul Eefsen, at der efter Københavns Politis opfattelse ikke var noget holdepunkt for en sådan antagelse. Yderligere fremførte han, at da efterforskningen i anledning af Købmagergade-forholdet indledtes, var det en selvfølge, at man interesserede sig for kendsgerningerne omkring tidligere begåede, men uopklarede røverier. Det var imidlertid ikke muligt på det tidspunkt at finde nogen forbindelse mellem bestemte personer og Købmagergade-forholdet. Først efter en meget intensiv analyse foretaget af Københavns Politi, PET og personale fra politikredse i Københavns omegn af de større uopklarede røverier mv. i Storkøbenhavn skabtes grundlaget for i begyndelsen af april 1989 at "aktionere" mod Appel-gruppen, hvilket havde ført til de nu rejste sigtelser. Under hele efterforskningen havde der efter Københavns Politis opfattelse været et tæt og velfungerende samarbejde mellem PET og Københavns Politi.

PET's politimester, Hanne Bech Hansen, redegjorde den 10. maj 1989 på et møde i Regeringens Sikkerhedsudvalg for sagen mod Appel-gruppen og oplyste bl.a., at forlydender om manglende samarbejde mellem PET og kredsene i de store røverisager var grundløse. PET havde kun haft svage indicier at arbejde med og havde videregivet alle oplysningerne til de berørte kredse.

Henrik Bjerg Jensen har forklaret bl.a., at efter sit arbejde med Blekingegade-sagen, herunder gennemgangen af materialet hos PET, er det hans opfattelse, at PET ikke havde holdt beviser mod Appel-gruppen tilbage fra det almindelige politi. Der var ikke noget, som fastslog, at Appel-gruppens medlemmer var gerningsmændene til de forskellige røverier.

Jørn Moos har forklaret bl.a., at det var hans indtryk, at PET gik helhjertet ind i samarbejdet om opklaringen af Købmagergade-forholdet. Samarbejdet med PET i forbindelse med "syvmandsgruppen" og i øvrigt under efterforskningen af Købmagergade-forholdet forløb optimalt. Han var selv ude i PET, og efter hans opfattelse fik han fri adgang til PET's materiale, som han kunne spørge til, som han ville.

Ole Weikop og Finn Chr. Christiansen har begge forklaret bl.a., at de ikke under deres arbejde med sagen blev bekendt med materiale om Appel-gruppen, som PET efter deres opfattelse burde have oplyst det almindelige politi om tidligere, og som kunne have medført, at det almindelige politi inden anholdelserne i april 1989 kunne have stoppet Appel-gruppen.

Det kan konstateres, at pressemeddelelsen af 9. maj 1989 fra Poul Eefsen og de ovenfor gengivne forklaringer understøtter kommissionens tidligere angivne vurderinger, og Hanne Bech Hansens ovennævnte oplysninger til Regeringens Sikkerhedsudvalg er i overensstemmelse med kommissionens hidtidige gennemgang.

Jan Weimann, Torkil Lauesen, Peter Døllner og Niels Jørgensen blev sigtet for Købmagergade-forholdet henholdsvis den 18., 19., 23. og 25. maj 1989.

Bo Weimann blev den 10. august 1989 anholdt som sigtet for et forhold om forsøg på kidnapning af Jørn Rausing³² og nogle mindre forhold. Det var således først senere, at han blev sigtet for Købmagergade-forholdet.

Statsadvokaten for København meddelte den 13. juni 1990 Hassan Abu-Daya, at statsadvokaten havde besluttet at opgive at rejse tiltale mod ham vedrørende de rejste sigtelser, ligesom statsadvokaten meddelte Sati Bakier, at statsadvokaten havde opgivet at rejse tiltale mod ham vedrørende sigtelsen for overtrædelse af straffelovens § 114. Det kan hertil bemærkes, at kommissionen ved sin gennemgang af meget store mængder materiale vedrørende Hassan Abu-Daya og Sati Bakier – Appel-gruppens kontaktpersoner i forbindelse med kommunikationen med PFLP – har konstateret, at der ikke er oplysninger, som med nogen sikkerhed knytter dem til nogen af de enkelte forhold, som Appel-gruppens medlemmer blev tiltalt for.

I Appel-gruppens lejlighed i Blekingegade, som kun en meget begrænset kreds havde adgang til, blev der bl.a. fundet tre fingeraftryk, som viste sig at stamme fra den schweiziske statsborger Marc Rudin. To af fingeraftrykkene var afsat på bøger, og et fingeraftryk var afsat på en tallerken. Desuden var der på et ark papir skrevet noget på tysk om nogle møder umiddelbart op til Købmagergade-forholdet. På den baggrund bl.a. blev Marc Rudin den 31. august 1990 varetægtsfængslet in absentia som sigtet vedrørende Købmagergade-forholdet.

Marwan el Fahoum blev den 16. november 1991 varetægtsfængslet in absentia som sigtet for deltagelse i Rausing-forholdet. Det kan imidlertid konstateres, at det ikke lykkedes for politiet at få ham anholdt.

Niels Jørgensen, Carsten Nielsen, Torkil Lauesen og Jan Weimann blev ved Østre Landsrets dom af 2. maj 1991 fundet skyldige i røveriet mod Købmagerga-

32 Se note 3.

de Postkontor, mens Bo Weimann og Karsten Møller Hansen blev fundet skyldige i medvirken hertil. De blev alle frifundet for drabet i forbindelse med røveriet.

Københavns Politi anmodede i oktober 1991 om udlevering af Marc Rudin fra Tyrkiet, hvor han var blevet anholdt for illegal grænseoverskridelse. Efter udlevering fra Tyrkiet blev Marc Rudin ved Østre Landsrets dom af 20. oktober 1993 fundet skyldig i at have begået røveriet mod Købmagergade Postkontor i forening med Niels Jørgensen, Carsten Nielsen, Torkil Lauesen og Jan Weimann.

3.8.5 Kommissionens konklusioner

Inden Københavns Politis fund den 2. maj 1989 af Appel-gruppens lejlighed i Blekingegade havde PET ingen konkrete oplysninger, der forbandt Appel-gruppen med røveriet og drabet den 3. november 1988 ved Købmagergade Postkontor. PET's mistanke om, at gruppens medlemmer stod bag forholdet, var således indledningsvis alene begrundet i lighedstræk med tidligere alvorlige røverier, som man mistænkte Appel-gruppen for at stå bag. Lighedstrækkene bestod navnlig i, at røverierne forudsatte grundig planlægning, og at de var blevet brutalt gennemført af flere i forening under anvendelse af forklædninger og våben.

Som det fremgår af kommissionens sammenfatning, orienterede PET – på gerningsdagen den 3. november 1988 – Københavns Politi om, at man havde mistanke om, at det kunne være Appel-gruppens medlemmer, der var gerningsmændene til røveriet og drabet. Under den efterfølgende efterforskning mod gruppen deltog bl.a. medarbejdere fra PET i en efterforskningsgruppe, der blev ledet af Københavns Politi. Denne efterforskningsgruppe havde adgang til alle PET's oplysninger af væsentlig betydning for efterforskningen mod Appel-gruppen.

På den baggrund lægger kommissionen til grund, dels at PET ikke modvirkede det almindelige politis opklaring og strafforfølgning i forhold til Appel-gruppens medlemmer i forbindelse med røveriet og drabet ved Købmagergade Postkontor, dels at PET's bistand medførte, at Københavns Politi kunne indlede en målrettet efterforskning mod bandens medlemmer.

3.9 Den manglende tiltalerejsning mod Blekingegadebandens medlemmer for overtrædelse af den dagældende bestemmelse i straffelovens § 114 om terrorisme

3.9.1 Indledning

Under efterforskningen af Blekingegade-sagen blev Jan Weimann, Peter Døllner, Niels Jørgensen, Torkil Lauesen, Karsten Møller Hansen, Carsten Nielsen, Bo Weimann, Hassan Abu-Daya, Sati Bakier m.fl. i forbindelse med deres anholdelser sigtet for overtrædelse af den dagældende bestemmelse i straffelovens § 114, stk. 1,¹ om terrorisme som følge af deres virke til støtte for PFLP. Efter denne bestemmelse skulle den, der deltog i eller ydede væsentlig økonomisk eller anden væsentlig støtte til korps, gruppe eller sammenslutning, som havde til hensigt ved magtanvendelse at øve indflydelse på offentlige anliggender eller fremkalde forstyrrelse af samfundsordenen, straffes med fængsel i indtil 6 år.

Sigtelserne for overtrædelse af straffelovens § 114 blev imidlertid senere opgivet, og der blev således aldrig rejst tiltale mod Blekingegadebandens medlemmer eller de øvrige nævnte efter denne bestemmelse.

Omstændighederne omkring undladelsen af at rejse tiltale mod Blekingegadebandens medlemmer for overtrædelse af den dagældende bestemmelse i straffelovens § 114 om terrorisme gennemgås i det følgende i overensstemmelse med den i indledningen til kapitel 3 beskrevne fremgangsmåde.

3.9.2 Dokumentation

Kommissionen har gennemgået et stort materiale vedrørende undladelsen af at rejse tiltale mod Blekingegadebandens² medlemmer for overtrædelse af den dagældende bestemmelse i straffelovens § 114 om terrorisme, og den del af materialet, der er af væsentlig interesse, er gengivet nedenfor.

1 Alle steder, hvor § 114 i det følgende er anført i dette afsnit, er der tale om den dagældende bestemmelse i straffelovens § 114 om terrorisme.

2 PET's interne arbejdsbetegnelse for medlemmerne af Blekingegadebanden var Appel-gruppen indtil opdagelsen i maj 1989 af gruppens dæklejlighed i Blekingegade, hvorefter pressen kaldte gruppen for Blekingegadebanden.

Det fremgår af politirapport af 14. april 1989 fra Københavns Politi, at Niels Jørgensen i forbindelse med anholdelsen af ham blev sigtet for bl.a.:

”...

OVERTRÆDELSE AF STRAFFELOVENS § 114 ved formentlig siden 1979 at have ydet væsentlig økonomisk eller anden væsentlig bistand til Folkefronten til Palæstinas Befrielse (Popular Front for the Liberation of Palestine. PFLP), idet han såvel her i landet som i udlandet samarbejdede med PFLP-repræsentanter om fremskaffelse af økonomiske midler til PFLP.s virksomhed i hvilken forbindelse han begik de nævnte røverier.

...”

Af yderligere politirapporter af 13. og 14. april 1989 fremgår, at Jan Weimann, Torkil Lauesen, Peter Døllner, Hassan Abu-Daya og Sati Bakier tilsvarende blev sigtet for overtrædelse af straffelovens § 114, da politiet anholdt dem. Sati Bakier blev dog ikke som de øvrige sigtet for at have begået røverier.

Ifølge retsbog af 14. april 1989 fra Københavns Byret vedrørende grundlovsforhør mod bl.a. Niels Jørgensen, Jan Weimann, Torkil Lauesen og Peter Døllner blev Niels Jørgensen varetægtsfængslet, mens de øvrige nævnte fik anholdelsen opretholdt i 3 x 24 timer. I begrundelsen for afgørelsen vedrørende Niels Jørgensen anførte retten bl.a., at der ikke fandtes at være begrundet mistanke om, at Niels Jørgensen havde overtrådt straffelovens § 114. Der blev i kendelserne vedrørende de øvrige ikke henvist til straffelovens § 114 som en del af mistankegrundlaget.

Den følgende dag blev Sati Bakier løsladt uden fremstilling i grundlovsforhør.³

Det fremgår af retsbog af 15. april 1989 fra Københavns Byret vedrørende grundlovsforhør mod Hassan Abu-Daya bl.a., at retten traf afgørelse om at opretholde anholdelsen af ham i 3 x 24 timer. Der blev i kendelsen ikke henvist til straffelovens § 114 som en del af mistankegrundlaget.

Af Østre Landsrets retsbog af 17. april 1989 fremgår bl.a., at anklagemyndigheden havde kæret Københavns Byrets kendelse af 15. april 1989 vedrørende Hassan Abu-Daya med påstand om, at han skulle varetægtsfængsles, og at det tillige skulle være som sigtet for overtrædelse af straffelovens § 114. I byretten havde Hassan Abu-Daya fået opretholdt anholdelsen, under henvisning til at der

³ Fremgår af brev af 21. marts 1991 fra Statsadvokaten for København til Sati Bakiers forsvarer.

var "rimelig grund" til at mistænke ham "for i hvert fald" frihedsberøvelse og røveri. Landsretten ændrede byrettens afgørelse således, at Hassan Abu-Daya blev varetægtsfængslet, men i begrundelsen anførte landsretten bl.a., at det efter de for landsretten forelagte oplysninger ikke var muligt at anse mistanken om overtrædelse af straffelovens § 114 for begrundet.

Ifølge retsbog af 17. april 1989 fra Københavns Byret blev Jan Weimann, Torkil Lauesen og Peter Døllner fremstillet på ny og varetægtsfængslet i lighed med Hassan Abu-Daya. Om sigtelsen for overtrædelse af straffelovens § 114 anførte byretten, at mistanken efter de foreliggende oplysninger ikke kunne anses for begrundet.

Af telefax af 18. april 1989 fra Justitsministeriet til souschef i PET, Henning Thiesen, fremgår, at ministeriet fremsendte diverse forarbejder vedrørende § 114 i straffeloven.

Følgende fremgår af internt notat af 19. april 1989 fra Københavns Politi udarbejdet af politiadvokat Ole Weikop om møde med politidirektør Poul Eefsen og vicepolitidirektør Annemette Møller "vedr. spm. om kære af byrettens afvisning af at fængsle med henvisning til strfl. § 114 i sagen mod Niels Jørgensen, Peter Døllner m.fl.":

"...

Det blev aftalt, at sigtelsen for overtrædelse af strfl. § 114 fastholdes. Der skal ikke i særlig grad argumenteres for anvendelsen ud over, hvad der er anført i kæreskriftet vedr. Abou-Daya.

Indblanding udefra ønskes ikke og må afvises. Hvis der pågår overvejelser om at fratage § 114 må ordren herom komme direkte fra ministeriet.

..."

Af retsbog af 19. april 1989 fra Østre Landsret fremgår bl.a., at afgørelserne vedrørende varetægtsfængsling af Jan Weimann, Torkil Lauesen og Peter Døllner var blevet kærret, og anklagemyndigheden havde i sit kæreskrift nedlagt påstand om, at mistanken om overtrædelse af straffelovens § 114 tillige skulle indgå i fængslingsgrundlaget. Landsretten stadfæstede byrettens afgørelser i henhold til de grunde, som byretten havde anført.

Under overskriften "Sag mod terrorgruppe vakler" skrev Politiken den 26. april 1989 følgende:

" ...

Terror-sagen mod syv danskere vakler. Københavns Politi sigter gruppen for at have ydet million-beløb til palæstinensiske terrorister. Men i et nyt notat fortolker rigsadvokaten imidlertid straffeloven på en måde, der sår alvorlig tvivl om sigtelsen.

Gruppen er sigtet for at have sendt penge fra store røverier til en sammenslutning, der vil forstyrre "offentlige anliggender" og "samfundsordenen", som der står i straffelovens paragraf 114. Sammenslutningen er Folkefronten til Palæstinas Befrielse (PFLP), som tidligere har udført en række terrorhandlinger.

Nu har rigsadvokaten givet statsadvokaten i København en tilkendegivelse af, at paragraf 114 kun handler om det danske samfund – og ikke de lande, hvor PFLP har opereret.

- Jeg har kun fået en underhåndsmelding om rigsadvokatens notat om paragraf 114. Først når jeg har læst notatet og sat mig grundigt ind i sagen, vil jeg tage stilling til, om sigtelsen kan opretholdes eller skal frafalde. Det sker nok i næste uge, siger statsadvokat H. C. Abildtrup.

- Men viser det sig, at gruppen har haft til hensigt at forstyrre den danske samfundsorden, vil vi naturligvis fastholde sigtelsen, tilføjer han.

I Københavns Politi siger politiadvokat Ole Weikop:

- Vi kan ikke med rette påstå, at det ligger inden for PFLP's formålsparagraf at forstyrre det danske samfund. Men man kan sige, at terror-handlinger begået i andre lande indirekte kan påvirke de offentlige anliggender i Danmark.

Hidtil har byretten og Østre Landsret afvist at varetægtsfængsle gruppen på baggrund af paragraffen om terror-støtte. De fem er derimod fængslet på en bestyrket mistanke om, at de står bag røverier og gidseltagning."

Af "Notat om straffelovens § 114" af 1. maj 1989 fra Rigsadvokaten fremgår:

...

1. Der er rejst spørgsmål om rækkevidden af straffelovens § 114, herunder om beskyttelsen alene omfatter danske offentlige anliggender og den danske samfundsorden.

2. Bestemmelsen er placeret i straffelovens kapitel 13 hvis overskrift er: "Forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder m.v.". Kapitlet følger umiddelbart efter kapitel 12 der vedrører "Forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed".

Om denne opdeling udtaler kommentaren (s. 9) at de forbrydelser som kapitel 12 beskæftiger sig med, kan karakteriseres som handlinger, der angriber eller truer statens ydre sikkerhed, mens kapitel 13 handler om forbrydelser, der angriber eller truer statens indre sikkerhed, men at denne sondring ikke er gennemført fuldt ud.

3. Straffelovens § 114 blev indsat i straffeloven ved l. 225 7.6.1952. Formuleringen er i det væsentlige identisk med et udkast, der var udarbejdet af et udvalg, der var nedsat af Justitsministeriet, jf. bet. af 1949.

Bestemmelsen har rod i lov nr. 123 28.4.1934.

Lov nr. 123 af 28.4.1934 om forbud mod visse sammenslutninger blev oprindelig fremsat som forslag sammen med en skærpelse af våbenloven og en bestemmelse, der minder om straffelovens § 121. [De såkaldte urolove]. Forslaget lyder således (Rigsdagstidende 1933/34, tillæg A sp. 3009):

§ 1.

Det er forbudt at danne, deltage i eller opfordre til Deltagelse i Sammenslutninger, der tilsigte eller søger at øve Indflydelse paa politiske Anliggender, og som ved Deltagernes Inddeling i Grupper under Kommando, ved Forskrifter om Lydighed overfor Ordre fra Lederne, ved Udrustning med Vaaben eller Redskaber, der kan anvendes til Indøvning i Brugen af Vaaben, ved Indkvartering under kaserneagtige Forhold, ved Afholdelse af Øvelser, eller ved andre lignende Foranstaltninger organiseres paa militær eller lignende Vis som Korps, der er egnede til at benyttes ved Magtanvendelse

Bemærkningerne henviste til, at der i den senere tid havde vist sig en vis tendens til at danne sådanne korps, der ikke tjente noget b erettiget formål, men frembød fare for forstyrrelse og ro i samfundet.

Under udvalgsbehandlingen stillede et flertal forslag om følgende ændrede udformning (RT 1933/34 tillæg B, sp. 1047):

§ 1.

Sammenslutninger eller Korps, som har til Hensigt ved Ulovlig Magtanvendelse at øve Indflydelse på politiske eller offentlige Anliggender, er forbudt. Hensigten anses særlig tilkendegivet ved, at Sammenslutningen eller Korpsset ved Udrustning med Vaaben eller Redskaber, der kan anvendes til Indøvning i Brugen af Vaaben, ved militærlignende Organisation og Afholdelse af militæriske Øvelser i Særdeleshed gøres egnet til Benyttelse ved Magtanvendelse. Saadanne Sammenslutninger og Korps vil være at opløse.

Det fremgår ikke af udvalgsbetænkningen (sp. 1043), om bestemmelsens rækkevidde i forhold til udenlandske anliggender er blevet drøftet.

I forbindelse med, at et mindretal argumenterede for et særstandpunkt vedrørende et andet spørgsmål, udtalte dette mindretal, at den nu ændrede udformning af § 1, vil være egnet til at virke efter dens hensigt: "De grundlovmæssige myndigheders rimelige og selvfølgelige beskyttelse mod ulovlige magtangreb."

Et andet mindretal – det konservative folkeparti – udtalte, at man "naturligvis i enhver henseende vil medvirke til ro og ordens opretholdelse i landet". Dette mindretal fremsatte følgende ændringsforslag (RT 1933/34 tillæg B, sp. 1050):

Til § 1.

3) Paragraffen affattes saaledes:

"Sammenslutninger, der virker for at øve Indflydelse paa danske offentlige Anliggender ved ulovlig Magtanvendelse eller paa anden ulovlig Vis, er forbudt og bliver efter Paastand af Anklagemyndigheden under en offentlig Sag at opløse.

Sådan ulovlig Hensigt skal anses godtgjort, når Sammenslutningens eller Medlemmernes Udrustning med Vaaben eller Genstande, der er bestemte til og egnede til Anvendelse som Vaaben, forberedes.

Nydannelse af en opløst Sammenslutning eller Dannelse af en Sammenslutning til aabenbar Omgaaelse af en sket Opløsning vil være at straffe efter borgerlig Straffelov § 111,2"

I mindretallets begrundelse for ændringsforslaget er det ikke omtalt, hvorfor ordet "danske" er indsat i lovteksten. Mindretallet anfører, at de gældende regler i grundloven og andre regler om sammenslutninger, der har ulovligt formål, er tilstrækkelige. Ændringsforslaget har derfor alene til formål at præcisere, hvornår en ulovlig hensigt skal anses for godtgjort.

Ved ændringsforslagernes behandling i Folketinget (RT 1933/34, sp. 3707 ff) anfører Alsing Andersen på Folketingsudvalgets vegne, at såvel det oprindelige lovforslag, som flertallets ændringsforslag tjener formålet med en sådan lovgivning "nemlig at sikre befolkningens demokratiske rettigheder mod overgreb af sådanne bevægelser, hvis formål blot er at snylte på demokratiet for at søge at ødelægge det".

Bestemmelsens rækkevidde ses ikke yderligere omtalt under lovforslagets behandling i Folketinget (FT forhandlinger sp. 2310 ff og sp. 3707 ff).

Heller ikke de konservatives ordfører omtaler under 2. behandling, hvorfor ordet "danske" er medtaget.

Loven vedtoges i overensstemmelse med flertallets ændringsforslag.

Var det hensigten med mindretallets ændringsforslag at indskrænke bestemmelsen til alene at omfatte danske anliggender i modsætning til enhver stats indre anliggender, havde det været nærliggende, at såvel forslagsstillerne som modstanderne af en sådan eventuel indskrænkning havde omtalt det. Det skete ikke. Det synes derfor mest nærliggende at antage, at også det oprindelige forslag alene skulle forstås som vedrørende danske anliggender. Det er i alt fald ikke på grundlag af de trykte forarbejder muligt at slutte modsætningsvis fra mindretalsforslagets formulering.

4. I 1948 nedsatte Justitsministeriet et udvalg med den opgave, "at overveje sådanne forslag til ændringer i borgerlig straffelov, navnlig kapitlerne 12 og 13 som må anses begrundet i de siden straffelovens vedtagelse, i

særdeleshed under Danmarks besættelse og i tiden derefter, indvundne erfaringer". Udvalget afgav betænkning 31.3.1949 (Betænkningen er uden nummer).

Udvalget foreslog, at der som straffelovens § 114 indsattes en bestemmelse, der med uvæsentlige ændringer svarer til den nuværende § 114. Udkastet havde følgende ordlyd

§ 114

stk. 1. Den, som deltager i eller yder væsentlig økonomisk eller anden støtte til korps, gruppe eller sammenslutning, der har til hensigt ved magtanvendelse, sabotage eller andre ulovlige midler at øve indflydelse på offentlige anliggender eller fremkalde forstyrrelse af samfundsordenen straffes med fængsel indtil 6 år.

stk. 2. Den, som deltager i ulovlig militær organisation eller gruppe, straffes med bøde eller hæfte eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 2 år.

I udvalgets bemærkninger (s. 44) vedrørende kapitel 13 (forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder m.v.) anføres: "Udkastets § 114 og § 118 er nye bestemmelser; de hører naturligt hjemme i kapitlet, idet de netop tilsigter at værne statsforfatningen og de demokratiske frihedsgoder."

Udvalgets bemærkninger til § 114 (s. 45) henviser til lov nr. 123 af 28.4.1934 om forbud mod visse sammenslutninger og anfører, "udvalget har fundet det hensigtsmæssigt, at straffebestemmelsen nu optages i borgerlig straffelov, hvor den under henvisning til de interesser den tilsigter at værne, naturligt hører hjemme i kapitel 13."

Udvalget anfører, at den i 1934-loven nævnte hensigt til at øve indflydelse på politiske eller offentlige anliggender særligt tilkendegives ved udrustning, organisation m.v. En sådan formodningsregel er ikke gentaget i § 114, da den anses for overflødig. Endvidere anføres, at der er sket en udvidelse af det strafbare område, idet forsættet efter § 114 også kan være rettet på at fremkalde forstyrrelse af samfundsordenen.

Udvalget henviser i øvrigt til en lignende svensk straffebestemmelse fra 1934, der på tilsvarende måde er optaget i den svenske straffelovs kapitel 9

§ 6, og 7. Disse bestemmelser beskytter den "almene sikkerhed" og "medborgerlige frihed".

På Dansk Kriminalistforenings årsmøde den 14.11.1949 foretager Hurwitz (der var medlem af udvalget) en omfattende gennemgang af forslagene (De Nordiske Kriminalist Föreningarnas Årsbok 1949-50, side 98 ff). Om systematiken anfører Hurwitz andet sted side 99 f:

"Den systematiske inddeling og tekniske betegnelse af de forhold, der her sammenfattes under udtrykket statsforbrydelser, ligger ikke fast. Stort set kan de i kapitel 12 omhandlede forhold karakteriseres som handlinger, der angriber eller truer statens ydre sikkerhed, medens kapitel 13 omfatter handlinger, der angriber eller truer statens indre sikkerhed.

.....

I kapitel 13 om angreb mod statens indre sikkerhed angår hovedbestemmelserne 1) angreb på statsforfatningen ved magtanvendelse eller andre ulovlige midler, herunder oprør, en betegnelse, der dog ikke anvendes af straffeloven (§ 111). 2) Majestætsforbrydelse (§§ 112, 113, stk. 2, 115, stk. 1). 3) Forbrydelser mod rigsdagens og de øverste statsorganers sikkerhed eller frihed (§§ 113, stk. 1). 4) Kollektiv magtanvendelse med det formål at øve indflydelse på offentlige anliggender eller at fremkalde forstyrrelse af samfundsordenen (§ 114, stk. 1) og i forbindelse hermed deltagelse i ulovlig militærorganisation eller gruppe (§ 114, stk. 2).

Om formålet med loven anføres a.st. side 100:

"Formålet med den nye lovgivning kan måske kort udtrykkes således, at der søges fastsat et så vidtgående strafferetligt værn om demokratiet i forhold til dets ydre og indre fjender, som er foreneligt med bevarelsen af de retsstatsideer, som demokratiet bekender sig til."

Under gennemgangen af de enkelte bestemmelser anføres a.st. side 106 f bl.a.:

"Udenom den omtalte centrale bestemmelse [straffelovens § 111] grupperer der sig ligesom efter gældende ret en række bestemmelser, der rammer handlinger som ikke direkte sigter mod statsforfatningens eksistens eller i hvert fald ikke kan bevises at gøre dette, men som rummer de største farer for den demokratiske samfundsordnings integritet. Jeg skal her først pege på den nye § 114."

Lovforslag i overensstemmelse med betænkningen fremsættes i Folketinget 1949-50 samlingen. Efter folketingsudvalgets forhandling med bl.a. Justitsministeriet fremsættes endelig lovforslag jf. RT 1949/50, tillæg A, sp. 7191. Der foretages som anført ikke ændringer i § 114's udformning.

I bemærkningerne til § 114 anføres (sp. 7201) at "bestemmelserne i lov nr. 123 af 28.4.1934 foreslås indføjet i straffeloven" samtidig med, at der sker en udbygning på flere punkter. Der henvises til ovennævnte motiver i udvalgsbetænkningen s. 45-46.

Specielt diskussion om dødsstraf resulterede i yderligere ændringsforslag, dog ikke for så vidt angår § 114.

Folketingsudvalgets betænkning og Folketingets forhandlinger indeholder ikke udtalelser om bestemmelsens rækkevidde.

Forslaget blev vedtaget i følgende form:

§ 114. Den, som deltager i eller yder væsentlig økonomisk eller anden væsentlig støtte til korps, gruppe eller sammenslutning, der har til hensigt ved magtanvendelse at øve indflydelse på offentlige anliggender eller fremkalde forstyrrelse af samfundsordenen, straffes med fængsel indtil 6 år.

stk. 2. Den, som deltager i ulovlig militær organisation eller gruppe, straffes med bøde eller hæfte eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 2 år.

5. Gennemgang af trykt retspraksis viser, at 1934-loven er blevet anvendt/forsøgt anvendt i nogle tilfælde mod deltagere i Nazistdemonstration i Haderslev i 1940. Straffelovens § 114 ses ikke anvendt.

Bestemmelsen i § 114 omtales af Hurwitz i Den danske kriminalret, Speciel Del 1955, s. 31-32, under kapiteloverskriften, "Forbrydelser mod de øverste statsmyndigheder". Hurwitz anfører, "at § 114 er en af flere bestemmelser i kapitel 13, der vender sig mod handlinger, der er egnet til at undergrave den demokratiske samfundsorden, uden direkte at angribe statsforvaltningen eller myndighederne". Spørgsmålet om, hvorvidt det alene er den danske statsforvaltning, der beskyttes omtales ikke.

6. I januar 1977 undertegnede Danmark den "Europæiske konvention om bekæmpelse af terrorisme".

Konventionen omhandler i artikel 1 følgende forbrydelser:

- a. forbrydelser, der omfattes af konventionen om bekæmpelse af ulovlig bemægtigelse af luftfartøjer, undertegnet i Haag den 16. december 1970,
- b. forbrydelser, der omfattes af konventionen om bekæmpelse af ulovlige handlinger mod den civile luftfarts sikkerhed, undertegnet i Montreal den 23. september 1971.
- c. grove forbrydelser, der indebærer angreb mod internationalt beskyttede personer, herunder diplomatiske repræsentanters, liv, fysiske integritet eller frihed.
- d. forbrydelser, der indebærer bortførelse, gidseltagning eller grov, ulovlig frihedsberøvelse,
- e. forbrydelser, der indebærer anvendelse af bomber, granater, raketter, automatiske skydevåben eller brev- eller pakkebomber, såfremt anvendelsen heraf rummer fare for personer,
- f. forsøg på at begå nogen af de ovennævnte forbrydelser eller medvirken til sådanne forbrydelser eller til forsøg herpå.

Med henblik på ratifikation og for at sikre, at den danske stat kunne opfylde sine forpligtelser efter konventionen fremsattes forslag om ændring af straffelovens § 8, FT 1977/78, Tillæg A sp. 1629.

I forbindelse hermed afgav Rigsadvokaten en udtalelse 23. september 1977 [G 423].

Rigsadvokaten rejser det spørgsmål, om konventionsforpligtelserne skal gælde i tilfælde, hvor det alene kan godtgøres, at gerningsmanden tilhører en organisation eller en gruppe, som har terroristvirksomhed som mål, men hvor det ikke kan bevises, at han har gjort sig skyldig i forsøg eller medvirken til forsøg på en konkret forbrydelse. Rigsadvokaten anfører, at den danske straffelovgivnings regler om forsøg og medvirken er så vidtgående, at det forekommer usandsynligt, at bestemmelserne ikke skulle kunne opfylde den forpligtelse, der fremgår af konventionens artikel 1 f.

Rigsadvokaten anfører herefter, at "hvis § 114 ikke var begrænset til danske forhold, ville den opfylde en forpligtelse til at straffe i ovennævnte situationer. Bestemmelsen kan dog efter sit indhold og sin placering alene antages at tage sigte på danske offentlige anliggender og den danske samfundsorden".

Hvis man ønsker at etablere et mere dækkende strafværn mod international terroristvirksomhed anfører Rigsadvokaten, "at det bør overvejes at ændre § 114 således, at den også dækker magtanvendelse mod offentlige anliggender eller samfundsordenen i beslægtede fremmede stater", således at også terroristvirksomhed mod udenlandske interesser kriminaliseres.

Det fremgår, at nævnte udtalelse fra Rigsadvokaten har været fremsendt til Folketingets Retsudvalg. Justitsministeriet ses ikke overfor Retsudvalget at have taget afstand fra denne fortolkning af § 114. Det fremgår ikke af de trykte forarbejder til loven, om rækkevidden af § 114 eller mulighederne for en ændring af denne har været overvejet af Retsudvalget.

7. Det kan herefter fastslås, at bestemmelsen efter sin ordlyd ikke er begrænset til alene at omfatte danske anliggender. Det fremgår imidlertid af lovforslagenes forarbejder såvel i 1934 som i 1950, at bestemmelsen forudsættes anvendt som værn overfor angreb på danske offentlige anliggender og den danske samfundsorden.

Navnlig Hurwitz' detaljerede gennemgang i NKÅ 1949/50 af bestemmelsens formål viser dette (Beskyttelse af den demokratiske samfundsorden).

Det samme gælder begrundelsen for at medtage bestemmelsen i straffelovens kapitel 13, der omfatter handlinger, der angriber eller truer statens indre sikkerhed.

Intet steds i de trykte forarbejder omtales eller synes det forudsat, at reglerne også skulle kunne anvendes på handlinger, der skal øve indflydelse på andre staters anliggender eller samfundsorden.

Selvom der måske i 1934 kunne være sikkerhedspolitiske grunde til at undgå en offentlig diskussion heraf, havde det i alt fald været nærliggende, at de meget betydelige konsekvenser af sådan vidtgående forståelse af bestemmelsen ville være blevet omtalt under udvalgsarbejdet i 1949 eller af Hurwitz under den omfattende gennemgang af lovudkastet, eller i alt

fald under Folketingets behandling af lovforslaget. Hvis det således havde været hensigten at forbyde enkeltpersoner eller personer i forening at yde væsentlig økonomisk støtte til f.eks. modstandsbevægelser i totalitære stater, ville det være et så betydeligt indgreb i den enkeltes mulighed for politiske manifestationer, at det måtte have givet anledning til diskussion de nævnte steder.

Hertil kommer, at princippet i straffelovens § 1 tilsiger en fortolkning af bestemmelser i straffeloven, således at de ikke går videre end det utvivlsomt har været lovgivningsmagtens hensigt. Det må i særlig grad gælde, når rækkevidden af bestemmelsen ud fra en fortolkning af dens ordlyd og lovtæksten i systematisk henseende også kan give anledning til tvivl.

8. Den fornyede undersøgelse af bestemmelsens anvendelsesområde giver således ikke anledning til at ændre den fortolkning, der kom til udtryk i Rigsadvokatens høringsvar af 23. september 1977, og hvorefter straffelovens § 114 alene værner danske offentlige anliggender og den danske samfundsorden.”

Det fremgår af anmeldelsesrapport af 2. maj 1989 med senere tilførsler af yderligere sigtede, at Karsten Møller Hansen, Carsten Nielsen og Bo Weimann m.fl. ligesom de tidligere nævnte sigtede var eller senere blev sigtet for overtrædelse af den dagældende § 114 i straffeloven. Sigtelsen var i anmeldelsesrapporten formuleret således:

“...

Forbrydelsen/Sagens art (G-kode i klar tekst)

Ulovlig korpsvirksomhed

Forbrydelsen/Sagens genstand

Virke i KAK (Kommunistisk Arbejds Kreds)/KUF (Kommunistisk Ungdoms Forbund) og KA-Manifest til støtte for PFLP.

...

RESUME – herunder fremgangsmåde/...

Ved virke i ovennævnte organisationer at have medvirket til aktiviteter, der havde til formål ved magtanvendelse at øve indflydelse på offentlige anliggender og forvolde forstyrrelse af samfundsordenen, idet det måtte stå de

enkelte helt klart gennem dels de politiske manifestationer gruppen arbejdede ud fra, dels de konkrete aktiviteter gruppen udfoldede og dels gennem gruppens træning og anskaffelse af våben, at målet for aktiviteterne ikke alene var iværksættelse af omfattende uro, men også havde et dybere revolutionært sigte, ligesom gruppen aktivt ydede en væsentlig økonomisk, logistisk som operationel støtte til PFLP (Folkefronten til Palæstinas Befrielse), der bl.a. gennem omfattende terroraktiviteter har øvet afgørende indflydelse på internationale anliggender i forbindelse med den politiske stillingtagen til problemerne i Mellemøsten, en indflydelse, der bliver betydeligt forstærket i et moderne mediesamfund, og som uanset, hvor handlingerne foregår også vil påvirke nationale danske anliggender, især når disse udøves med støtte fra Danmark, en støtte, der bl.a. blev ydet igennem konkrete etableringer af omfattende våbenlagre i Danmark og Frankrig, for herigennem at skabe mulighed for iværksættelse af fremtidige terroraktioner i Danmark eller primært andre lande i Europa.”

Af en artikel i BT den 5. maj 1989 fremgår bl.a.:

“ ...

Rigsadvokaten: Nu kan vi bruge paragraffen

...

Politiets fund af våbenarsenalet på Amager har sat en stopper for juristernes diskussion om brugen af paragraf 114 i straffeloven – også kaldet terror-paragraffen.

“Når politiet har fundet så mange våben, er der grund til at tro, at de skulle bruges til at forstyrre offentlige anliggender i Danmark.

Og så er det rigtigt at bruge paragraf 114,” siger rigsadvokat Asbjørn Jensen til B.T.

Rigsadvokaten har tidligere kritiseret politiet for at have sigtet de fængslede efter terrorparagraffen.

Men efter fundet af våbnene mener politiadvokat Ole Weikop, at paragraffen er underbygget.

“Der har været tvivl om paragraffens anvendelse, og nogle politifolk har åbenbart ment, at den også kan bruges, selv om Danmark ikke var mål for terrorismen. Derfor henvendte jeg mig til statsadvokaten og gjorde det

klart, at paragraffen kun kan anvendes, hvis terroren er rettet mod Danmark,” siger Asbjørn Jensen.

”Men efter fundet af våbnene, er det relevant at bruge paragraffen.” siger Asbjørn Jensen.

...”

Følgende fremgår af brev af 5. maj 1989 fra politidirektør Poul Eefsen til rigsadvokat Asbjørn Jensen:

”Kære Asbjørn.

Jeg kan på ny se, at du udtaler dig til pressen om vores terrorgruppe-sag.

For os her er det ubegribeligt, at rigsadvokaturen overhovedet har kunnet kommentere sagen i pressen og gennem statsadvokaten mundligt diktere, at § 114 skal frafalde, så sandt som man ikke kender sagen andet end fra pressen. Vi har nærmest fået den opfattelse, at den øverste anklagemyndighed ikke er medspiller, men modspiller i sagen.

Jeg har naturligvis ikke kunnet diskutere anvendelsen af straffelovens § 114 med dig gennem pressen, og jeg vil foreslå, at du afventer forelægelsen af sagen til sin tid, inden du udtaler dig yderligere.

Det hjælper kun lidt, at du nu – efter at du har hørt, man har fundet våben – er af den mening, at ”så er det rigtigt at bruge paragraf 114”. For 114 har nemlig også kunnet anvendes – og er af byretten anvendt i PET-kendelser – inden vi fandt de omtalte våben.

Hvis du havde følt behov for at blive orienteret om sagen – til eget brug uden at gå i pressen – ville det have været en let sag at spørge hos mig.

...”

Ved brev af 8. maj 1989 besvarede Asbjørn Jensen henvendelsen fra Poul Eefsen:

”Kære Eefsen.

Tak for dit brev af 5. maj 1989. Der er naturligvis også nogle elementer i behandlingen af denne sag, som har givet mig anledning til en vis undren. Disse bør vi måske drøfte ved lejlighed.

Med hensyn til anvendelsen af straffelovens § 114 er forholdet det, at jeg allerede den 24. april 1989 i anden anledning drøftede den rent juridiske rækkevidde af bestemmelsen med statsadvokaten for København, og meddelte ham, at denne bestemmelse efter min opfattelse kun kan anvendes på forhold, der vedrører danske offentlige anliggender og den danske samfundsorden. Jeg bad samtidig statsadvokaten om at meddele det til dig og sikre, at Københavns politi lagde denne drøftelse til grund for det fortsatte arbejde med sagen.

Statsadvokaten meddelte mig samme dag, at han havde videregivet min opfattelse til dig, og at du havde meddelt ham, at politiet fandt, at der var grundlag for at opretholde sigtelsen, fordi man havde mistanke om at truslen også rettede sig imod den danske samfundsorden.

Det kunne jeg selvfølgelig ikke have nogle bemærkninger til.

Politiken spurgte den 25. april 1989 om rigsadvokatens opfattelse af straffelovens § 114. På baggrund af, at Københavns politi var blevet gjort bekendt med min opfattelse, fandt man i rigsadvokaturen ikke, at der var grund til at undlade at give udtryk for en rent juridisk opfattelse af sagen. Statsadvokaten for København gav udtryk for noget lignende, og at han ville drøfte sagen med politiet den følgende uge.

Efter våbenfundet blev jeg – som du nævner – af BT (og Politiken) spurgt, om det ændrede noget på min opfattelse. Jeg gav udtryk for, at det kunne det naturligvis ikke gøre, da jeg alene havde udtalt mig om bestemmelsens rent abstrakte rækkevidde. Jeg tillod mig at tilføje, at våbenfundene i Danmark isoleret set var egnede til at underbygge en sådan sigtelse. Jeg har naturligvis overfor begge journalister understreget, at jeg intet kendte til den konkrete sag – og heller ikke skulle kende til den, ligesom jeg har understreget, at jeg ikke har noget grundlag for at kritisere politiets hidtidige arbejde.

Jeg har bemærket mig dine synspunkter om mig som modspiller, og at du på grundlag af nogle avisgengivelser har fundet det rigtigt at foreslå mig, hvornår jeg bør udtale mig til pressen.”

Kopi af rigsadvokatens svar af 8. maj 1989 ses sendt til Justitsministeriet, hvor det er fundet blandt akterne derfra med følgende påtegning:

”modt. fra PD Eefsen den 9/5-89 Kc. Duus 10/5-89 LA”

Af brev af 17. maj 1989 fra rigsadvokaten til Justitsministeriet fremgår:

“...

Ved skrivelse af 12. maj 1989 har Justitsministeriet anmodet om en udtalelse i anledning af et samrådsspørgsmål fra Folketingets Retsudvalg om indholdet af straffelovens § 114.

Bestemmelsen blev indsat ved lov nr. 225 af 7. juni 1952 og ses ikke anvendt siden i praksis. Den er for så vidt en videreførelse af “uroloven” fra 1934, men går videre derved, at den medtager det formål at fremkalde forstyrrelse af samfundsordenen, hvorved den også omfatter sammenslutninger, der har til formål at fremkalde almindelig uro og økonomisk kaos, uden at det behøver at godtgøres, at dette er sket med et videregående politisk sigte.

De sammenslutninger, der vil være strafbart at støtte, er sådanne, der har tilkendegivet den i § 114 nævnte hensigt eller bestemt må antages at have en sådan hensigt. At et politisk parti i sin ideologi ikke tager afstand fra magtanvendelse som en teoretisk mulighed, anses ikke i sig selv at være tilstrækkeligt til at bringe partiet ind under bestemmelsen.

En strafbar overtrædelse forudsætter endvidere, at gerningsmanden har handlet med forsæt og herunder kan antages at have haft den fornødne indsigt med hensyn til sammenslutningens målsætning.

Ved bestemmelsens stk. 2 forbydes deltagelse i ulovlig militær organisation eller gruppe, hvilket antagelig må forstås som “ikke-tilladt” organisation m.v. Der er intet krav vedrørende sådanne sammenslutningers formål. I udtrykket “militær” antages at ligge en forudsætning om, at deltagerne med kampvirksomhed for øje er udstyret med våben eller redskaber, der kan sidestilles dermed, eller opøves i våbenbrug.

Med hensyn til bestemmelsens rækkevidde i forhold til fremmede staters anliggender m.v. henvises til vedlagte notat af 1. maj 1989 om straffelovens § 114.

Notatet er den 2. maj 1989 fremsendt til statsadvokaten for København. Jeg er bekendt med, at denne har orienteret Politidirektøren herom i forbindelse med den i medierne omtalte sag om omfattende røverier og våbenfund.”

Det fremgår af Folketingets Retsudvalgs samrådsspørgsmål nr. X af 11. maj 1989 og justitsministerens svar herpå bl.a.:

”...

Spørgsmål:

”Ministeren bedes nærmere redegøre for indholdet af straffelovens § 114”

Svar:

1. ...

2. For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt beskyttelsen efter § 114, stk. 1, alene omfatter danske offentlige anliggender og den danske samfundsorden, bemærkes følgende:

Efter sin ordlyd er bestemmelsen i straffelovens § 114 ikke begrænset til alene at omfatte danske anliggender. Det må imidlertid på grundlag af forarbejderne til såvel uroloven som til straffelovens § 114 (betænkning af 31. marts 1949) antages, at bestemmelsen forudsættes anvendt som værn over for angreb på danske offentlige anliggender og den danske samfundsorden. Bestemmelsens placering i straffelovens kapitel 13 om forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder m.v. taler også for, at bestemmelsen på trods af formuleringen kun med sikkerhed kan antages at sigte til danske offentlige anliggender. Til støtte for denne indskrænkende fortolkning af § 114 kan yderligere anføres, at det i retspraksis (UfR 1964.685) er antaget, at straffelovens § 119 er begrænset til angreb på personer, der handler i medfør af dansk offentlig tjeneste eller hverv.

Det bør i den forbindelse bemærkes, at der kan tænkes grove former for international terrorisme, der vel har et bestemt land som endelig mål for sin terrorvirksomhed, men hvor terrorhandlingerne foretages i et eller flere andre lande for at påvirke politiske beslutninger i disse lande – herunder også i Danmark. Deltagelse i eller ydelse af væsentlig støtte til en sådan organisation må efter omstændighederne antages at kunne indebære en overtrædelse af straffelovens § 114.

Det bør endvidere fremhæves, at det på efterforskningsstadiet kan være vanskeligt at afgøre, om der er tale om deltagelse i eller støtte til en sammenslutning, hvis voldelige aktiviteter helt eller delvist retter sig mod dan-

ske offentlige anliggender og den danske samfundsorden, eller om sammenslutningens aktiviteter alene vedrører fremmede stater.

Uanset hvilken fortolkning der anlægges med hensyn til rækkevidden af straffelovens § 114, vil tilstedeværelsen af indicier, der peger på en forbindelse med sammenslutninger, der udøver terrorvirksomhed, således efter omstændighederne kunne begrunde en sigtelse efter straffelovens § 114. Endvidere kan der på dette tidspunkt foreligge en mistanke om, at forbindelsen med terrorvirksomhed er så tæt, at der vil være grundlag for at rejse sigtelse for medvirken til de forbrydelser, som organisationen har begået under udførelsen af terroristvirksomhed.

Det tilføjes, at tiltale for overtrædelse af straffelovens § 114 kun kan ske efter justitsministerens bestemmelse, jf. straffelovens § 118 a.”

Den 25. maj 1989 fik Niels Jørgensen, Torkil Lauesen, Carsten Nielsen, Jan Weimann, Peter Døllner, Hassan Abu-Daya, Karsten Møller Hansen m.fl. forlænget deres varetægtsfængsling. Af Københavns Byrets retsbog fra retsmødet fremgår, at byretten i sin begrundelse anførte bl.a., at mistanken om overtrædelse af straffelovens § 114 på det foreliggende grundlag, hvor det alene var oplyst, at der var gjort et større fund af våben og ammunition, ikke kunne anses for begrundet.

Følgende fremgår af PET-notat af 22. juni 1989 om ”PET’s anvendelse af straffelovens § 114.”:

”...

Bestemmelsen i straffelovens § 114 har sit forbillede i den såkaldte ”urolov”, der blev vedtaget af Rigsdagen i 1934.

Loven forblev uændret indtil begyndelsen af 1950’erne tilsyneladende uden på noget tidspunkt at have været anvendt i praksis.

I forbindelse med en større revision af straffelovens kapitel 12 og 13, der havde sit udgangspunkt i en betænkning afgivet 31. marts 1949 af et udvalg nedsat af justitsministeriet, blev uroloven ophævet, idet man fandt, at bestemmelserne rettelig hørte hjemme i straffeloven.

Udvalgets forslag til formulering af § 114 blev med uvæsentlige ændringer vedtaget af folketinget og indsat i straffeloven ved lov nr. 225 af 7. juni 1955 og er ikke ændret siden.

Bestemmelsen synes heller ikke i sin nuværende formulering at have været anvendt som grundlag for domfældelser, hvorfor der ikke foreligger judicielle fortolkningsbidrag.

Bestemmelsen anvendes i PET især som grundlag for aflytninger og/eller andre indgreb i meddelelseshemmeligheden overfor medlemmer af egentlige terrorgrupper – hovedsageligt af mellemøstlig oprindelse og personer, der mistænkes for at yde støtte til sådanne grupper. Endvidere anvendes bestemmelsen overfor såkaldte "urogrupper", f.eks. indenfor BZ-bevægelsen og autonome revolutionære.

Egentlige terrorgrupper – f.eks. PFLP, PFLP-GC, Abu Nidhal, den irske organisation PIRA og lignende har alle tydelig – typisk gennem konkrete terrorhandlinger – tilkendegivet vilje og evne til at anvende voldelige midler til opnåelse af deres mål.

Målene er i sagens natur forskellige, men er for så vidt angår de mellemøstlige organisationer såvel rettet mod israelske interesser som mere generelt mod imperialistiske/vestlige mål. For så vidt angår PIRA er målene i første række engelske, men dog ikke stedmæssigt begrænset til Nordirland og/eller England. Således er set angreb mod militære mål i f.eks. Vesttyskland p.g.a. engelske styrkers tilstedeværelse.

Typisk vil de forskellige mellemøstlige terrororganisationer være repræsenteret i Danmark gennem enkeltpersoner eller gennem egentlige grupperinger/celleopbygninger. Opbygningen af de enkelte grupperinger – herunder også kontakten til personer, der yder en væsentlig støtte til den organisation, der repræsenteres – ses typisk at være hemmelig, ligesom det gennem vores efterforskning har kunnet konstateres, at gruppemedlemmerne typisk er trænede og ofte særdeles sikkerhedsbevidste. Ligeledes kan anføres, at grupperne – typisk skjult – udfolder anstrengelser for at rekruttere nye medlemmer, herunder også personer, der alene skal udøve en støttefunktion.

Man må stille det spørgsmål, hvorfor sådanne organisationer opbygger konspirative grupper i Danmark og i øvrigt også i andre vesteuropæiske lande, ligesom der udøves bestræbelser på at danne hemmelige "støtteenheder", det være sig med henblik på økonomisk støtte, f.eks. fremskaffelse af våben, sprængstoffer eller lignende.

Bevarelsen af spørgsmålet må i det mindste være en mistanke om forbedelse af handlinger, der – som beskrevet i straffelovens § 114 – er "egnet til at øve indflydelse på offentlige anliggender eller fremkalde forstyrrelse

af samfundsordenen". Hertil kommer, at det forekommer ganske tilfældigt, hvor en konkret terrorhandling fra en konkret gruppe vælges at skulle udføres – om bombesprængningen sker i København, Stockholm og/eller Amsterdam, om det er lufthavnen i Rom eller Wien valget falder på, eller om et græsk krydstogtskib bliver målet.

Dette må medføre, at den fornødne mistanke mod de berørte personer for indgreb i meddelelshemmeligheden er tilstede.

Der må ved denne vurdering afgørende lægges vægt på, at de pågældende personer og/eller grupperinger arbejder skjult, i modsætning til f.eks. den situation, hvor man ved en gadeindsamling forsøger at skaffe midler til en eller anden frihedsbevægelse i den tredje verden.

Et andet forhold, der bør tillægges betydning, er at organisationerne udfører sine handlinger hovedsageligt p.g.a. den propagandaværdi, der ligger heri. Alene af den grund kan vel organisationernes hensigt siges at være "at øve indflydelse på offentlige anliggender" gennem påvirkning af den almindelige opinionsdannelse – uanset om terrorhandlingerne udøves i Danmark eller andre lande.

For så vidt angår uro-grupperne skal det fremhæves, at det af forarbejderne til bestemmelsen udtrykkeligt fremgår, at den i sin nuværende formulering omfatter grupper, som har til hensigt ved voldelige midler at skabe almindelig uro og økonomisk kaos, selv om det ikke kan godtgøres, at der hermed forfølges et videregående politisk formål. Denne formulering synes klart at dække de hidtil sete omfattende voldelige opgør mod politiet og hærværks- og brandstiftelses-aktioner udført af personer fra BZ-kredsene.

Anvendelsen af § 114 må dog forudsætte, at gruppernes egentlige mål er fremkaldelse af en sådan uro, og at de enkelte medlemmer har gjort sig klart, at gruppens målsætning er af denne karakter. Hertil bemærkes at BZ-bevægelsen de seneste år væsentligt har skiftet karakter. Grupperne, der oprindeligt udsprang som følge af de københavnske boligproblemer, står nu tilsyneladende uden konkrete fælles politiske ideologier og synes kun at kunne samles om generelt at fremkalde konfrontationer med myndighederne og udøve sabotage-lignende aktioner mod multinationale selskaber. Når hertil lægges den tiltagende militarisering af grupperne, de nære kontakter til anarkistiske grupper i udlandet, opdelingen i cellestrukturer med konspirative elementer og den generelle optræning af de voldelige midler, må disse grupper i dag anses for omfattet af § 114."

Af Københavns Byrets retsbog af 11. august 1989 vedrørende grundlovsforhør mod Bo Weimann m.fl. fremgår bl.a., at Bo Weimann blev sigtet for overtrædelse af straffelovens § 114. Retten varetægtsfængslede Bo Weimann. § 114 blev ikke anført af retten som en del af mistankegrundlaget. Retten udtalte bl.a.:

”...

Retten finder ikke at de øvrige sigtelser, der er rejst mod anholdte, er således underbygget, at de på nuværende tidspunkt vil kunne danne grundlag for en fængsling.

”...

Følgende fremgår af brev af 8. februar 1990 fra Henning Thiesen til politiadvokat Finn Christiansen, Københavns Politi:

”...

I fortsættelse af tidligere drøftelser fremsendes:

- 1. En besvarelse af et samrådsspørgsmål i Folketingets Retsudvalg vedrørende straffelovens § 114.*
- 2. Et her udarbejdet notat om samme problemstilling.*

De to papirer – især det her udarbejdede – er naturligvis ikke retskilder og vil ej heller på nogen måde kunne fremlægges under sagen, men de juridiske overvejelser, der er indeholdt i dem, kan forhåbentlig være til nytte.

...”

Ovennævnte samrådsspørgsmål var det tidligere gengivne samrådsspørgsmål af 11. maj 1989 fra Folketingets Retsudvalg til justitsministeren. Det omtalte notat var af 8. februar 1990 og vedrørte ”PET’s anvendelse af straffelovens § 114.” Af notatet fremgår:

”...

- 1. Bestemmelsen i straffelovens § 114 har sit forbillede i den såkaldte ”urolov”, der blev vedtaget af Rigsdagen i 1934.*

Loven forblev uændret indtil begyndelsen af 1950'erne tilsyneladende uden på noget tidspunkt at have været anvendt i praksis.

I forbindelse med en større revision af straffelovens kapitel 12 og 13, der havde sit udgangspunkt i en betænkning afgivet 31. marts 1949 af et udvalg nedsat af justitsministeriet, blev uroloven ophævet, idet man fandt, at bestemmelserne rettelig hørte hjemme i straffeloven.

Udvalgets forslag til formulering af § 114 blev med uvæsentlige ændringer vedtaget af folketinget og indsat i straffeloven ved lov nr. 225 af 7. juni 1955 og er ikke ændret siden.

Bestemmelsen synes heller ikke i sin nuværende formulering at have været anvendt som grundlag for domfældelser, hvorfor der ikke foreligger judicielle fortolkningsbidrag.

§ 114's anvendelsesområde må antages at være begrænset til at vedrøre aktiviteter, der har til formål at øve indflydelse på danske offentlige anliggender eller forvolde forstyrrelse af danske samfundsforhold.

Bestemmelsen anvendes i PET især som grundlag for aflytninger og/eller andre indgreb i meddelelseshemmeligheden overfor medlemmer af egentlige terrorgrupper – hovedsageligt af mellemøstlig oprindelse og overfor personer, der mistænkes for at yde støtte til sådanne grupper.

- II. Egentlige terrorgrupper – f.eks. den irske organisation PIRA, PFLP, PFLP-GC, Abu Nidhal og lignende har alle tydelig – typisk gennem konkrete terrorhandlinger – tilkendegivet vilje og evne til at anvende voldelige midler til opnåelse af deres mål.*

Målene er i sagens natur forskellige. For så vidt angår PIRA er målene i første række engelske, men dog ikke stedmæssigt begrænset til Nordirland og/eller England. Således er set angreb mod militære mål i f.eks. Vesttyskland p.g.a. engelske styrkers tilstedeværelse.

For så vidt angår de mellemøstlige organisationer er målene såvel israelske interesser som mere generelt imperialistiske/vestlige mål. For så vidt angår PFLP henvises til vedlagte notat.

I forbindelse med den såkaldte Appel-sag er der blevet rejst spørgsmål om, hvorvidt gruppens støtte til PFLP kan antages at medføre at der øves indflydelse på danske offentlige anliggender eller der fremkaldes forstyrrelse af den danske samfundsorden. I anledning af det rejste spørgsmål skal følgende bemærkes:

- a. *Typisk vil de forskellige mellemøstlige terrororganisationer være repræsenteret i Danmark gennem enkeltpersoner eller gennem egentlige grupperinger/celleopbygninger. Opbygningen af de enkelte grupperinger – herunder også kontakten til personer, der yder en væsentlig støtte til den organisation, der repræsenteres – er næsten altid hemmelig, ligesom det gennem vores efterforskning har kunnet konstateres, at sådanne gruppers medlemmer er trænedede i konspirativ virksomhed og ofte særdeles sikkerhedsbevidste. Ligeledes kan anføres, at grupperne – også skjult – udfolder anstrengelser for at rekruttere nye medlemmer, herunder også personer, der alene skal udøve en støttefunktion.*

Baggrunden for at sådanne organisationer opbygger konspirative grupper i et bestemt land og desuden udøver bestræbelser på at danne hemmelige "støtteenheder", det være sig med henblik på økonomisk støtte, eller fremskaffelse af våben, sprængstoffer, logistisk støtte eller lignende må med en vis føje kunne siges at være, at man har til hensigt at udføre de terrorhandlinger, der er organisationens virkemiddel i det pågældende land.

Erfaringen viser, at det ofte er ret tilfældigt, hvor en gruppe vælger at udføre en terrorhandling – om bombesprængningen sker i København, Stockholm og/eller Amsterdam, om det er lufthavnen i Rom eller Wien valget falder på, eller om et græsk krydstogtskib bliver målet.

- b. *Et andet forhold, der bør tillægges betydning, er at organisationerne udfører disse handlinger hovedsageligt p.g.a. den propagandaværdi, der ligger heri. Det kan derfor ikke være rimeligt i et moderne mediesamfund at afgrænse § 114's anvendelsesområde alene til terrorhandlinger udøvet i Danmark eller mod danske interesser i øvrigt. En terrorhandling udøvet i et andet land vil ofte kunne siges "at øve indflydelse på danske offentlige anliggender" – især hvis den udøves med støtte fra Danmark.*

På den baggrund må det som udgangspunkt kunne lægges til grund, at personer med tilknytning til sådanne terrororganisationer, der her

i landet udøver en konspirativ virksomhed som beskrevet ovenfor, gør det med forsæt til på den i § 114 beskrevne måde at øve indflydelse på danske anliggender.

Særligt for så vidt angår spørgsmålet om efterforskningen af sådanne forhold må det – med mindre tydelige indikationer peger i den modsatte retning – kunne antages, at der i de ovenfor beskrevne situationer er bestemte grunde til at antage, at der er tale om en overtrædelse eller forsøg på en overtrædelse af straffelovens § 114, således at dette kan danne grundlag for indgreb i meddeleleseshemmeligheden.”

Af "FORORD" af 29. marts 1990 "Vedr.: Sagen mod Jan WEIMANN m.fl." til en lang række ringbind med akter til brug for § 114-sagen mod Blekingegadebandens medlemmer m.fl. udarbejdet af PET fremgår bl.a.:

“...

Ved en anholdelsesaktion den 13. april 1989 og følgende anholdelser, blev en række personer sigtet og varetægtsfængslet for en række alvorlige forbrydelser. Der er i dag rejst sigtelse mod 19 personer. Og sagen rummer over 20 kriminelle forhold.

Efterforskningen i sagen førte til den antagelse, at der imellem de implicerede bestod et nærmere sammenhold, et tilhørsforhold til en "gruppe" med fælles baggrund, ligesom det kunne konstateres, at der var kontakter til personer i udlandet.

Med henblik på at klarlægge disse forhold set bl.a. i lyset af sigtelse for overtrædelse af straffelovens § 114, stk. 1 har en efterforskningsgruppe undersøgt disse forhold nærmere.

På baggrund af det ved sagsbehandlingen tilvejebragte materiale – dels fundet ved ransagningerne og dels politiefterforskningen i bredeste forstand samt div. åbne kilder i form af aviser og tidsskrifter – har gruppen udfærdiget et materiale bestående af seks delrapporter med følgende overskrifter:

1. Gruppen.
2. PFLP.
3. Våben.
4. Rejser.
5. Kort.

6. Valuta.

Materialet i disse delrapporter er ordnet kronologisk efter årstal, startende i 1963. Disse delrapporter er "skrevet sammen" i en kortfattet resume-rapport, hvis indhold samtidig danner grundlag for en sigtelse af 9 af de sigtede personer for overtrædelse af straffelovens paragraf 114.

..."

Det fremgår af brev af 1. juni 1990 fra statsadvokat H.C. Abildtrup til rigsadvokat Asbjørn Jensen vedrørende tiltalerejsning efter straffelovens § 108 mod Blekingegadebandens medlemmer, at statsadvokaten herved indstillede til rigsadvokaten, at sagen i medfør af straffelovens § 110 f forelagdes Justitsministeriet med henblik på beslutning om tiltalerejsning vedrørende overtrædelse af bestemmelsen. Samtidig anførte statsadvokaten bl.a. følgende:

"...

F.s.v. angår den rejste sigtelse vedrørende overtrædelse af straffelovens § 114 skal jeg ligeledes senere vende tilbage, såfremt jeg finder anledning dertil.

..."

Af breve af 13. juni 1990 fra statsadvokaten til bl.a. Jan Weimann, Peter Døllner, Niels Jørgensen, Torkil Lauesen, Karsten Møller Hansen, Carsten Nielsen, Bo Weimann, Hassan Abu-Daya og Sati Bakier fremgår, at statsadvokaten havde besluttet at opgive at rejse tiltale mod dem for bl.a. overtrædelse af straffelovens § 114.

Følgende fremgår af artikel i Berlingske Tidende den 10. juli 1991 med overskriften "Politiadvokat rejser kritik mod terror-paragraffen":

"Den detroniserede anklager i Blekingegadesagen, politiadvokat Ole Weikop, kritiserer i ny bog, at lovgivningen forhindrer Danmark i bekæmpe international terror.

...

Hans udtalelser fremsættes i den første bog om Blekingegade-sagen, "Blekingegade - røvere eller soldater?".

...

Da den blev præsenteret i går i Radiohuset, afslørede statsadvokat H. C. Abildtrup for første gang, at det ikke alene var juridiske årsager, terror-paragraffens nuværende udformning, men også politiske hensyn, der lå bag

beslutningen om ikke at tiltale Blekingegade-gruppen for overtrædelse af straffelovens paragraf 114.

...

Justitsminister Hans Engell (kons.) sagde, at han fortsat overvejer, om straffelovens terrorparagraf skal ændres, og hvordan det kan ske."

Folketingets Retsudvalg stillede den 14. marts 2008 justitsministeren følgende spørgsmål (spørgsmål nr. 463 (Alm. del)):

"Vil ministeren redegøre for, hvorfor der ikke blev rejst tiltale mod Blekingegadebanden for overtrædelse af den daværende bestemmelse i straffelovens § 114 om terrorisme, jf. Peter Øvig Knudsens bog "Blekingegadebanden – Den hårde kerne", side 497-503?"

Svaret, der ved brev dateret 2. april 2006 (rettelig 2008) blev sendt til Retsudvalget, lød således:

...

1. *Den daværende bestemmelse i straffelovens § 114 havde følgende ordlyd:*

...

2. *I forbindelse med sagen mod Blekingegadebanden opstod der debat om bestemmelsens geografiske rækkevidde. Den 11. maj 1989 bad Folketingets Retsudvalg justitsministeren om nærmere at redegøre for indholdet af straffelovens § 114, jf. samrådsspørgsmål nr. X (Alm. del – bilag 419).*

Af justitsministerens besvarelse fremgik bl.a.: ...

"For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt beskyttelsen efter § 114, stk. 1, alene omfatter danske offentlige anliggender og den danske samfundsorden, bemærkes følgende:

Efter sin ordlyd er bestemmelsen i straffelovens § 114 ikke begrænset til alene at omfatte danske anliggender. Det må imidlertid på grundlag af forarbejderne til såvel uroloven som til straffelovens § 114 (betænkning af 31. marts 1949) antages, at bestemmelsen forudsættes anvendt som værn over for angreb på danske offentlige anliggender og den danske samfundsorden. Bestemmelsens placering i straffelovens kapitel 13 om forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder m.v. taler også

for, at bestemmelsen på trods af formuleringen kun med sikkerhed kan antages at sigte til danske offentlige anliggender. Til støtte for denne indskrænkende fortolkning af § 114 kan yderligere anføres, at det i retspraksis (UfR 1964.685) er antaget, at straffelovens § 119 er begrænset til angreb på personer, der handler i medfør af dansk offentlig tjeneste eller hverv.

En tilsvarende fortolkning blev lagt til grund, da der i 2002 blev indsat en ny særlig terrorismeparagraf i straffelovens § 114, jf. lov nr. 378 af 6. juni 2002 (anti-terrorlovpakke I).

Et af formålene med lovændringen i 2002 var ifølge bemærkningerne netop at sikre:

”at terrorismeparagraffen – i modsætning til den nuværende bestemmelse i straffelovens § 114 – også kommer til at værne udenlandske offentlige anliggender og samfundsordener for bedre at kunne tage højde for terrorismens globale karakter.”

3. Justitsministeriet har endvidere til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Rigsadvokaten, hvortil der henvises:

”Da en række af Blekingegadebandens medlemmer blev anholdt i april og maj 1989, blev de sigtet af Københavns Politi for røveri og frihedsberøvelse samt for overtrædelse af den dagældende bestemmelse i straffelovens § 114, idet de pågældende efter politiets opfattelse havde ydet en væsentlig økonomisk bistand til PFLP.

Både Københavns Byret og Østre Landsret afviste imidlertid at anvende straffelovens § 114 som grundlag for varetægtsfængsling af de pågældende, idet retten ikke fandt, at der forelå en ”begrundet mistanke” om, at bestemmelsen var overtrådt. De pågældende blev i stedet varetægtsfængslet efter straffelovens bestemmelser om røveri og ulovlig frihedsberøvelse.

Ifølge de akter om sagen, der foreligger i rigsadvokaturen, har spørgsmålet om anvendelsen af bestemmelsen i straffelovens § 114 ført til drøftelser i anklagemyndigheden inden tiltalerejsningen. Det fremgår således af et brev, som Rigsadvokaten sendte den 8. maj 1989 til Politidirektøren i København, at Rigsadvokaten den 24. april 1989 drøftede spørgsmålet med Statsadvokaten for København. Rigsadvokaten meddelte i den forbindelse statsadvokaten, at

bestemmelsen i straffelovens § 114 efter hans opfattelse kun vedrørte danske offentlige anliggender og den danske samfundsorden. Rigsadvokaten bad samtidig statsadvokaten om at meddele dette til Københavns Politi og sikre sig, at denne opfattelse blev lagt til grund for det fortsatte arbejde med Blekingegadesagen.

Den 2. maj 1989 fremsendte Rigsadvokaten endvidere et 12 sideres notat til Statsadvokaten for København om anvendelsesområdet for straffelovens § 114. Notatet konkluderede, at "straffelovens § 114 alene værner danske offentlige anliggender og den danske samfundsorden".

Tiltale i sagen blev rejst af Statsadvokaten for København ved et anklageskrift af 8. juni 1990.

Anklageskriftet omfattede tiltale mod syv personer for bl.a. forsøg på manddrab, røveri, ulovlig frihedsberøvelse og overtrædelse af våbenlovgivningen, men ikke overtrædelse af straffelovens § 114.

Tiltalen mod seks af de tiltalte omfattede i anklageskriftets forhold 6 overtrædelse af straffelovens § 108, stk. 1, eller forsøg herpå. Dette forhold indeholder følgende beskrivelse af forholdet til PFLP:

"... i tiden før den 2. maj 1989 at have bistået et fremmed efterretningsvæsen til at virke inden for den danske stats område, idet de med henblik på videregivelse til PFLP (Folkefronten til Palæstinas Befrielse, Popular Front for the Liberation of Palestine), der blandt andet består af et efterretningsvæsen, systematisk tilvejebragte og sammenstillede oplysninger om jødiske personer, firmaer og organisationer og om personer, firmaer og organisationer, der har givet udtryk for proisraelske og zionistiske holdninger og standpunkter og videregav disse oplysninger eller dele deraf til PFLP."

Spørgsmålet om tiltalerejsning for dette forhold blev i medfør af bestemmelsen i straffelovens § 110 f af Rigsadvokaten efter indstilling fra Statsadvokaten for København forelagt for Justitsministeriet. Det fremgår af statsadvokaturens indstilling, der primært vedrørte spørgsmålet om anvendelse af straffelovens § 108, at statsadvokaten for så vidt angår den rejste sigtelse vedrørende overtrædelse af

straffelovens § 114 ville vende tilbage, såfremt han fandt anledning hertil.

Spørgsmålet om anvendelsen af straffelovens § 114 ses ikke herudover nævnt i de skrivelser, der foreligger i rigsadvokaturen, om indstillingen til Justitsministeriet vedrørende tiltalerejsningen. Det fremgår endvidere ikke af de foreliggende sagsakter i rigsadvokaturen, at anvendelse af straffelovens § 114 på et senere tidspunkt har været overvejet i forhold til de syv tiltalte i sagen.”

*Det kan tilføjes, at det heller ikke af de akter, der foreligger i Justitsministeriet vedrørende sagen, ses at fremgå, at spørgsmålet om tiltalerejsning efter § 114 skulle have været forelagt ministeriet.
...”*

3.9.3 Forklaringer

Omstændighederne omkring undladelsen af at rejse tiltale mod Blekingegadebandens medlemmer for overtrædelse af den dagældende bestemmelse i straffelovens § 114 om terrorisme er indgået i kommissionens afhøring af vidner, der da var ansat i Københavns Politi, Statsadvokaten for København, Rigsadvokaturen, Justitsministeriet og PET.

Fra Københavns Politi har således Kurt Olsen, Ole Weikop, Finn Chr. Christiansen og Annemette Møller samt fra Statsadvokaten for København Vibeke Uldal afgivet forklaring. Desuden har Asbjørn Jensen fra Rigsadvokaturen, Carl Christian Duus og Poul Lundbæk Andersen fra Justitsministeriet samt Niels Christian Medom, Per Claus Larsen og Hanne Bech Hansen fra PET afgivet forklaring.

Nedenfor gengives i redigeret form de relevante dele af vidnernes forklaringer. Forklaringerne er i deres helhed medtaget som bilag til beretningen, hvortil der i øvrigt henvises.

Kurt Olsen⁴

Kurt Olsen har forklaret bl.a., at han i 1984 blev chef for afdeling C i Københavns Politi, hvilket han var frem til sin pensionering i 1998.

4 Protokol 70.

Han husker ikke forløbet omkring sigtelsen mod Appel-gruppens medlemmer for overtrædelse af den dagældende § 114 i straffeloven. Der var tale om rent juridiske overvejelser, som han ikke var involveret i.

Ole Weikop⁵

Ole Weikop har forklaret bl.a., at han på tidspunktet for efterforskningen af røveriet mod en pengetransport ved Købmagergade Postkontor i København og drabet på en politibetjent den 3. november 1988 var politiadvokat i Københavns Politis narkotikaafdeling. Derfor var han ikke involveret i efterforskningen af røveriet og drabet, før han omkring den 1. februar 1989 planmæssigt skiftede fra narkotikaafdelingen til advokatur C, der havde ansvaret for efterforskningen heraf.

Han mødte som anklager i grundlovsforhøret mod Appel-gruppens medlemmer den 14. april 1989. Der havde forinden været drøftelser om, hvorvidt der skulle skrives til anholdelse af gruppens medlemmer, idet der var problemer med beviserne for antagelserne i "Helium-rapporten". Appel-gruppens medlemmer blev således sigtet og fremstillet for nogle forhold, der på sigt ikke kom til spille den store rolle i sagen, og det var på forhånd genstand for voldsomme diskussioner, om der var tilstrækkeligt grundlag til, at retten ville fængsle gruppens medlemmer. Da det blev besluttet at iværksætte anholdelserne, havde man udtømt alle andre muligheder, og der var således for så vidt enighed om, at de var nødt til at anholde, og så måtte det briste eller bære. Forhåbningen var, at der ville vise sig noget, når der blev "rørt i gryden". Han havde ikke indsigt i styregruppens drøftelser, inden der blev givet grønt lys til at foretage anholdelserne. Det var den vej, som det måtte gå, og han var således ikke overrasket over beslutningen. Han mener, at de sigtede de anholdte for overtrædelse af den dagældende § 114 i straffeloven, men at de ikke henviste til denne bestemmelse i forbindelse med anmodningen om varetægtsfængsling af gruppens medlemmer. Han blev foreholdt, at det af Københavns Byrets retsbog af 14. april 1989 vedrørende det første grundlovsforhør i Blekingegade-sagen fremgår bl.a., at der ikke fandtes at være en begrundet mistanke om, at Niels Jørgensen havde overtrådt straffelovens § 114. Hertil forklarede han, at hans erindring var, at § 114 ikke indgik i fængslingsgrundlaget. Inden grundlovsforhøret havde der været drøftelse om, hvorvidt man skulle henvise til straffelovens § 114.

Da han i februar 1989 kom ind i sagen, havde et af de første juridiske spørgsmål, som blev rejst, været, hvorvidt § 114 kunne finde anvendelse i sagen. Efter et

5 Protokol 53.

nærmere studium var konklusionen, at det var meget tvivlsomt, om § 114 var anvendelig, idet den fandtes at værne angreb på danske statsinteresser, og der ikke var indikationer på, at Appel-gruppen havde planer om anslag direkte mod den danske stats interesser, hvilket ville sige terrorangreb i Danmark. Der var ikke drøftelser med juristerne fra PET om rækkevidden af § 114. Drøftelserne foregik internt i anklagemyndigheden, herunder med statsadvokaturen. Han husker ikke, om det også blev drøftet med rigsadvokaturen. Der var en lang række drøftelser, og han udarbejdede om ikke andet et skrivebordsnotat til sig selv om bestemmelsens rækkevidde.

Han blev foreholdt internt notat af 19. april 1989 "Vedr. møde med PD og V2 d. 19.4.89 kl. 10.00 vedr. spm. om kære af byrettens afvisning af at fængsle med henvisning til strfl. § 114 i sagen mod Niels Jørgensen, Peter Døllner m.fl." udarbejdet af ham, hvoraf følgende fremgår:

"Det blev aftalt, at sigtelsen for overtrædelse af strfl. § 114 fastholdes. Der skal ikke i særlig grad argumenteres for anvendelsen ud over, hvad der er anført i kæreskriftet vedr. Abou-Daya.

Indblanding udefra ønskes ikke og må afvises. Hvis der pågår overvejelser om at fratage § 114 må ordren herom komme direkte fra ministeriet.

..."

Hertil forklarede han, at V2 var Annemette Møller. Den omtalte "indblanding udefra" kan være en henvisning til, at rigsadvokaten på et tidspunkt var citeret i pressen for at have sagt, at det var højst tvivlsomt, hvorvidt § 114 fandt anvendelse i sagen, hvilket vakte misnøje hos politidirektør Poul Eefsen. Sagsgangen var sådan, at Københavns Politi skulle udarbejde en indstilling til Statsadvokaten om at rejse tiltale efter § 114, indstillingen ville herefter skulle forelægges Rigsadvokaten og endelig Justitsministeriet.

Han blev foreholdt uddrag af artikel i Politiken den 26. april 1989.⁶ Hertil forklarede han, at denne artikel udløste betydelig misnøje hos Københavns Politi. Politidirektøren var meget utilfreds med, at rigsadvokaten blandede sig i spørgsmålet.

⁶ Uddragene af artiklen er gengivet i afsnit 3.9.2.

Foreholdt, at Rigsadvokatens notat af 1. maj 1989 om straffelovens § 114 den 2. maj 1989 blev sendt til statsadvokaten, forklarede han, at han ikke husker, om Københavns Politi også fik notatet tilsendt. Spørgsmålet om anvendelsen af § 114 mistede en del af sin betydning netop omkring dette tidspunkt, idet det var den 2. maj 1989, at Carsten Nielsen kørte galt, og efterfølgende fandt man frem til lejligheden i Blekingegade. Han mener, at § 114 herefter ikke længere blev påberåbt som fængslingsgrundlag. Han blev foreholdt, at det fremgår af Københavns Byrets retsbøger i Blekingegade-sagen, at man også efter fundet af lejligheden i Blekingegade påberåbte sig § 114 som fængslingsgrundlag og nu yderligere under henvisning til våbenfundene i lejligheden, men at retten fortsat fandt, at der ikke var grundlag for at lade denne bestemmelse indgå i fængslingsgrundlaget. Hertil forklarede han, at det er rigtigt.

Han blev foreholdt uddrag artikel af 5. maj 1989 i BT. Desuden blev han foreholdt brev af 5. maj 1989 fra politidirektøren til rigsadvokat Asbjørn Jensen.⁷ Hertil forklarede han, at han ikke blev orienteret om dette brev, men indholdet stemmer overens med hans opfattelse af henholdsvis politidirektørens og rigsadvokatens holdning til spørgsmålet. Han blev heller ikke orienteret om rigsadvokatens svar på brevet. Spørgsmålet om anvendelsen af § 114 var ikke da noget kardinalpunkt for ham.

Han erindrer ikke, at der i denne periode blev stillet samrådsspørgsmål fra Folketingets Retsudvalg om anvendelse af § 114, og at Justitsministeriet i den anledning anmodede rigsadvokaten om en udtalelse. Heller ikke i denne periode drøftede han § 114's anvendelsesområde med PET. Det var fortsat Københavns Politis officielle holdning, at man agtede at rejse tiltale efter § 114.

Han mener, at det var lang tid efter sagens indledningsfase, at der blev udarbejdet nogle ringbind med materiale, som skulle danne grundlag for en tiltale efter § 114. Ringbindene kom først på et tidspunkt, efter at han i november 1989 var ophørt som anklager på sagen, og hans viden herom stammer fra aviserne. Han blev foreholdt, at Christian Medom i sin forklaring for kommissionen den 22. februar 2012 forklarede bl.a.:

”...

Inden PET gik i gang med arbejdet med materialet til brug for en tiltale mod Blekingegadebandens medlemmer for overtrædelse af § 114, havde de et møde med statsadvokaten og hans fuldmægtig, Vibeke Uldal. På

⁷ Uddragene af artiklen og brevet er gengivet i afsnit 3.9.2.

mødet redegjorde PET for sin teori og holdning til spørgsmålet om overtrædelse af § 114, og hvordan sagen påtænkte opbygget. Statsadvokaten havde ingen bemærkninger hertil og var indforstået med, at PET fortsatte som skitseret på mødet.

... ”

Hertil forklarede han, at han ingen erindring har om at have hørt om dette møde.

Finn Chr. Christiansen⁸

Finn Chr. Christiansen har forklaret bl.a., at han den 1. september 1987 blev politiadvokat i Københavns Politi advokatur D. På et tidspunkt, som – mener han – lå efter varetægtsfængslingerne i Blekingegade-sagen, blev han reserve for politiadvokat Ole Weikop som anklager i sagen. Da Ole Weikop i november 1989 blev taget af sagen, overtog han hvervet som anklager i sagen. Som reserve for Ole Weikop havde han ikke været sparringspartner for denne, og han havde mest fulgt sagen fra sidelinjen.

Han er ikke bekendt med eventuelle drøftelser om, hvorvidt der i forbindelse med anholdelserne og grundlovsforhørene i sagen skulle rejses sigtelse mod Appel-gruppens medlemmer for overtrædelse af den dagældende § 114 i straffeloven. Han blev foreholdt internt notat af 19. april 1989 ”Vedr. møde med PD og V2 d. 19.4.89 kl. 10.00 vedr. spm. om kære af byrettens afvisning af at fængsle med henvisning til strfl. § 114 i sagen mod Niels Jørgensen, Peter Døllner m.fl.” udarbejdet af Ole Weikop, hvoraf følgende fremgår:

”Det blev aftalt, at sigtelsen for overtrædelse af strfl. § 114 fastholdes. Der skal ikke i særlig grad argumenteres for anvendelsen ud over, hvad der er anført i kæreskriftet vedr. Abou-Daya.

Indblanding udefra ønskes ikke og må afvises. Hvis der pågår overvejelser om at fratage § 114 må ordren herom komme direkte fra ministeriet.

... ”

Hertil forklarede han, at han ikke erindrer da at være blevet orienteret om interne drøftelser i anklagemyndigheden om § 114's anvendelsesområde, og han foretog ikke selv nogen undersøgelser heraf.

8 Protokol 54.

Af brev af 8. februar 1990 fra Henning Thiesen, PET, til ham fremgår følgende:

”...

I fortsættelse af tidligere drøftelser fremsendes:

1. *En besvarelse af et samrådsspørgsmål i Folketingets Retsudvalg vedrørende straffelovens § 114.*
2. *Et her udarbejdet notat om samme problemstilling.*

De to papirer – især det her udarbejdede – er naturligvis ikke retskilder og vil ej heller på nogen måde kunne fremlægges under sagen, men de juridiske overvejelser, der er indeholdt i dem, kan forhåbentlig være til nytte.

...”

Foreholdt dette, forklarede han, at han ikke husker indholdet af de omtalte bilag eller de nævnte forudgående drøftelser. Spørgsmålet på dette tidspunkt var, hvorvidt der skulle rejses tiltale for overtrædelse af bestemmelsen. Det var en afgørelse, som statsadvokaten skulle træffe.

Han husker ikke specifikt, hvilket materiale der var udarbejdet vedrørende Appel-gruppens eventuelle overtrædelse af straffelovens § 114, men der var udarbejdet nogle ringbind herom. Han mener, at PET havde tilvejebragt materialet. Han blev foreholdt, at Christian Medom i sin forklaring for kommissionen den 22. februar 2012 forklarede bl.a.:

”...

Inden PET gik i gang med arbejdet med materialet til brug for en tiltale mod Blekingegadebandens medlemmer for overtrædelse af § 114, havde de et møde med statsadvokaten og hans fuldmægtig, Vibeke Uldal. På mødet redegjorde PET for sin teori og holdning til spørgsmålet om overtrædelse af § 114, og hvordan sagen påtænkte opbygget. Statsadvokaten havde ingen bemærkninger hertil og var indforstået med, at PET fortsatte som skitseret på mødet. Efter et halvt års arbejde afleverede de 11 ringbind om § 114 til statsadvokaten. Skuffelsen var derfor meget stor, da hans kollega, som afleverede ringbindene, kom tilbage og refererede, at ”det gad de ikke tage sig af”.

...”

Hertil forklarede han, at han ikke mindes at have hørt om det beskrevne møde, der fandt sted, inden PET gik i gang med udarbejdelse af materiale til brug for tiltalerejsning efter § 114, ligesom han ikke husker at have hørt om overleveringen af de 11 ringbind til statsadvokaten.

Når der som i denne nævnings sag skulle rejses tiltale, ville politikredsen normalt afgive en formel indstilling til statsadvokaten om tiltalerejsningen. Det skete ikke i Blekingegade-sagen, idet H.C. Abildtrup besluttede, at når de alligevel talte meget sammen under hele forløbet, da kunne udarbejdelsen af anklageskriftet mest hensigtsmæssigt ske i et samarbejde mellem Københavns Politi og statsadvokaten uden en forudgående sædvanlig indstilling. Det endte imidlertid med, at det var ham, der i det væsentligste udarbejdede udkastet til anklageskriftet og bevisfortegnelsen. Han husker ikke, om han drøftede denne fremgangsmåde med sine overordnede, men han orienterede givetvis Annemette Møller herom. Henset til sagsforløbet opfattede han ikke undladelsen af at fremkomme med en formel indstilling som speciel. Da han udarbejdede udkast til anklageskrift i sagen, var det allerede blevet besluttet ikke at rejse tiltale efter § 114. H.C. Abildtrup ringede til ham og sagde, at han ikke ville rejse tiltale for overtrædelse af straffelovens § 114. Det har han sikkert også orienteret Annemette Møller om. Han husker ikke, hvilket indtryk det gjorde på ham, da H.C. Abildtrup gav ham beskeden. Som han opfattede sagen, var § 114-forholdet ikke sagens hovedforhold, og beskeden kom ikke som nogen voldsom overraskelse. "Han faldt ikke ned af stolen". Eventuelle drøftelser om anvendelsen af § 114, inden H.C. Abildtrup traf sin beslutning om ikke at rejse tiltale efter § 114, foregik i givet fald over hans niveau. Han mener, at der på et tidspunkt blev holdt et møde hos statsadvokaten med deltagelse af Københavns Politi og PET.

Han blev foreholdt brev af 1. juni 1990 fra statsadvokaten til rigsadvokaten, hvorved statsadvokaten indstillede, at sagen blev forelagt Justitsministeriet med henblik på beslutning om, at der blev rejst tiltale mod Appel-gruppens medlemmer for overtrædelse af straffelovens § 108. Af brevet fremgår bl.a.:

“ ...

F.s.v. angår den rejste sigtelse vedrørende overtrædelse af straffelovens § 114 skal jeg ligeledes senere vende tilbage, såfremt jeg finder anledning dertil.

... ”

Hertil forklarede han, at det ikke bringer yderligere frem i erindringen.

Annemette Møller⁹

Annemette Møller har forklaret bl.a., at hun i 1971 blev ansat i Københavns Politi. Her blev hun i 1982 2. vicepolitidirektør, hvorunder kriminalpolitiet sorterede, og i 1990 blev hun 1. vicepolitidirektør.

Under grundlovsforhørene i Blekingegade-sagen påberåbte anklagemyndigheden sig bl.a. mistanke om overtrædelse af den daværende § 114 i straffeloven som fængslingsgrundlag. Hun havde været med til drøftelser herom med Ole Weikop. Retten fængslede imidlertid ikke på grundlag af denne bestemmelse, hvilket blev taget til efterretning. Hun blev foreholdt internt notat af 19. april 1989 "Vedr. møde med PD og V2 d. 19.4.89 kl. 10.00 vedr. spm. om kære af byrettens afvisning af at fængsle med henvisning til strfl. § 114 i sagen mod Niels Jørgensen, Peter Døllner m.fl." udarbejdet af Ole Weikop, hvoraf følgende fremgår:

*"Det blev aftalt, at sigtelsen for overtrædelse af strfl. § 114 fastholdes. Der skal ikke i særlig grad argumenteres for anvendelsen ud over, hvad der er anført i kæreskriftet vedr. Abou-Data.
Indblanding udefra ønskes ikke og må afvises. Hvis der pågår overvejelser om at frafalde § 114 må ordren herom komme direkte fra ministeriet.
..."*

Hertil forklarede hun, at når anklagemyndigheden mente, at sigtelsen vedrørende overtrædelse af § 114 var bæredygtig, måtte man kære byrettens afgørelse, ligesom sigtelsen om overtrædelse af § 114 blev opretholdt, indtil der skulle tages stilling til tiltalerejsningen. Hun mindes ikke, hvad der lå bag det citerede om, at "Indblanding udefra ønskes ikke og må afvises. Hvis der pågår overvejelser om at frafalde § 114 må ordren herom komme direkte fra ministeriet." Hun var med i overvejelserne om, hvorvidt sigtelsen vedrørende overtrædelse af § 114 skulle opretholdes, og om der senere skulle rejses tiltale herfor. Holdningen var, at sigtelsen skulle opretholdes indtil videre, hvorefter det måtte bryde eller bære, når den senere skulle forelægges videre op i systemet. Hun erindrer ikke, hvilke drøftelser der var mellem Københavns Politi og statsadvokaten om anvendelsen af § 114. Det endte med, at det blev besluttet ikke at rejse tiltale efter bestemmelsen, hvilket hun ganske givet blev underrettet om, men hun husker ikke nærmere herom.

Hun erindrer ikke, at der var diskussioner mellem Poul Eefsen og rigsadvokat Asbjørn Jensen vedrørende § 114-spørgsmålet. Hun blev foreholdt brev af 5. maj

⁹ Protokol 68.

1989 fra Poul Eefsen til Asbjørn Jensen.¹⁰ Hertil forklarede hun, at hun ikke mindes at have set dette brev, men hun kan ikke udelukke, at det er tilfældet. Brevet bringer ikke yderligere frem i erindringen.

Politiadvokat Finn Christiansen stod for udarbejdelse af anklageskriftet i Blekingegade-sagen. Han havde i denne forbindelse kontakt med statsadvokat H.C. Abildtrup, som han drøftede forholdene i sagen med. Hun husker ikke, om Finn Christiansen udarbejdede en egentlig indstilling til statsadvokaten om tiltale-rejsningen. Hun blev foreholdt, at Finn Christiansen i sin forklaring for kommissionen den 9. maj 2012 forklarede bl.a., at det ikke var tilfældet. Anklageskriftet blev udarbejdet i en form for samarbejde med statsadvokaten. Hertil forklarede hun, at det kan være, at det var på dette tidspunkt, at statsadvokatfuldmægtig Vibeke Uldal lidt usædvanligt kom ned og sad hos Københavns Politi og arbejdede sammen med Finn Christiansen på sagen. Hun ved imidlertid ikke nærmere herom, idet hun ikke var involveret i udarbejdelsen af anklageskriftet. Hun erindrer ikke, hvornår det blev besluttet ikke at rejse tiltale efter § 114. Det har formentlig været statsadvokaten, der traf afgørelse herom. Hun blev foreholdt, at Finn Christiansen i sin forklaring for kommissionen videre forklarede bl.a., at H.C. Abildtrup ringede til ham og meddelte, at der ikke skulle rejses tiltale for overtrædelse af straffelovens § 114, og at han herefter sikkert orienterede hende om dette. Hertil forklarede hun, at det var Finn Christiansen givetvis gjort, da det var et væsentligt punkt, som de tidligere havde drøftet, men hun har ingen erindring herom.

Vibeke Uldal¹¹

Vibeke Uldal har forklaret bl.a., at hun i 1980 begyndte som politifuldmægtig i Københavns Politi. Hun blev senere fuldmægtig hos Statsadvokaten for Sjælland. Fra den 1. august 1989 var hun tillige fuldmægtig hos Statsadvokaten for København. Fra den 1. september 1989 og frem til september 1991 arbejdede hun udelukkende for Statsadvokaten for København. Her beskæftigede hun sig med Blekingegade-sagen. Det var en omfattende nævningesag, og intensiteten af behandlingen heraf steg gradvist frem til retssagens begyndelse. Under forberedelsen af sagen fungerede hun som en slags juridisk sekretær for statsadvokaten, hvor hun havde til opgave at undersøge bl.a. praksis og litteratur. Hun var med til statsadvokatens tilrettelæggelse af retssagen og deltog i retsmøderne, der begyndte i september 1990 og sluttede i maj 1991.

10 Brevet er gengivet i afsnit 3.9.2.

11 Protokol 55.

Der var under sagens behandling et tæt samarbejde mellem statsadvokaten og Københavns Politi, navnlig politiadvokat Finn Christiansen. Finn Christiansen drøftede tiltalerejsningen og omfanget heraf med statsadvokat H.C. Abildtrup, og hun deltog i mange af drøftelserne herom. Det er muligt, at der som følge af det tætte samarbejde ikke på sædvanlig vis blev udarbejdet anklageskrift med indstilling fra Københavns Politi til statsadvokaten. Hun udarbejdede ikke et oplæg til anklageskrift fra bunden af, hvorfor hun bestemt vil tro, at der har været et oplæg i en eller anden form fra Københavns Politi.

Hun husker ikke drøftelserne om tiltalerejsning efter den dagældende § 114 i straffeloven, ligesom hun ikke mindes at have hørt om, at der i sagens begyndelsesfase skulle have været drøftelser mellem statsadvokaten og Københavns Politi om bestemmelsens anvendelse. Hun har heller ingen erindring om uenigheder mellem statsadvokaten, Københavns Politi og rigsadvokaten om § 114's anvendelsesområde.

Hun blev foreholdt, at Christian Medom i sin forklaring for kommissionen den 22. februar 2012 bl.a. forklarede:

“... ”

Inden PET gik i gang med arbejdet med materialet til brug for en tiltale mod Blekingegadebandens medlemmer for overtrædelse af § 114, havde de et møde med statsadvokaten og hans fuldmægtig, Vibeke Uldal. På mødet redegjorde PET for sin teori og holdning til spørgsmålet om overtrædelse af § 114, og hvordan sagen påtænkte opbygget. Statsadvokaten havde ingen bemærkninger hertil og var indforstået med, at PET fortsatte som skitseret på mødet. Efter et halvt års arbejde afleverede de 11 ringbind om § 114 til statsadvokaten. Skuffelsen var derfor meget stor, da hans kollega, som afleverede ringbindene, kom tilbage og refererede, at ”det gad de ikke tage sig af”.

“... ”

Hertil forklarede hun, at hun ikke husker det omtalte møde, ligesom det i øvrigt beskrevne ikke bringer noget frem i erindringen.

Hun husker ikke, om statsadvokaten havde drøftelser med PET angående anvendelsen af § 114. Foreholdt, at PET havde udarbejdet et notat om ”PET's anvendelse af straffelovens § 114”, forklarede hun, at det ikke bringer noget frem i erindringen.

Foreholdt Rigsadvokatens notat af 1. maj 1989 om straffelovens § 114 forklarede hun, at hun ikke husker, om statsadvokaten var bekendt med dette notat. Hun blev foreholdt, at det fremgår af brev af 17. maj 1989 fra statsadvokaten til Justitsministeriet, at notatet den 2. maj 1989 var sendt til statsadvokaten. Hertil forklarede hun, at hun ikke husker notatet.

Hun husker ikke, hvordan eller af hvem beslutningen om ikke at rejse tiltale mod Appel-gruppens medlemmer for overtrædelse af straffelovens § 114 blev truffet. Udformningen af tiltalen blev drøftet løbende mellem statsadvokaten og Københavns Politi, og beslutningerne herom, herunder om tiltalerejsning efter straffelovens § 114, blev truffet i forbindelse med dette samarbejde. Hun blev foreholdt, at Finn Christiansen i sin forklaring for kommissionen den 9. maj 2012 forklarede bl.a., at H.C. Abildtrup på et tidspunkt ringede til ham og sagde, at han ikke ville rejse tiltale for overtrædelse af straffelovens § 114. Hertil forklarede hun, at det ikke bringer noget frem i erindringen.

Hun blev foreholdt brev af 1. juni 1990 fra statsadvokaten til rigsadvokaten, hvorved statsadvokaten indstillede, at sagen blev forelagt Justitsministeriet med henblik på beslutning om, at der blev rejst tiltale mod Appel-gruppens medlemmer for overtrædelse af straffelovens § 108. Af brevet fremgår bl.a.:

”...

F.s.v. angår den rejste sigtelse vedrørende overtrædelse af straffelovens § 114 skal jeg ligeledes senere vende tilbage, såfremt jeg finder anledning dertil.

...”

Hertil forklarede hun, at det ikke bringer yderligere frem i erindringen.

Asbjørn Jensen¹²

Asbjørn Jensen har forklaret bl.a., at han i maj 1988 blev udnævnt til rigsadvokat, hvilket han forblev indtil 1995.

Rigsadvokaten havde ingen opgaver i den indledende fase af anklagemyndighedens behandling af Blekingegade-sagen. Han blev foreholdt uddrag af artikel i Politiken den 26. april 1989 og artikel den 5. maj 1989 i BT.¹³ Hertil forklarede han, at der fra hans side var tale om en abstrakt vurdering af anvendelsesom-

¹² Protokol 56.

¹³ Uddragene af artiklerne er gengivet i afsnit 3.9.2.

rådet for den dagældende § 114 i straffeloven, idet han ikke da kendte og heller ikke skulle kende den konkrete sag.

Han blev foreholdt brev af 5. maj 1989 fra politidirektør Poul Eefsen til ham og svaret herpå af 8. maj 1989.¹⁴ Hertil forklarede han, at Rigsadvokaturen og Københavns Politi ikke inden disse breve havde drøftet spørgsmålet om § 114's anvendelsesområde. Nogen tid i forvejen – han mener, at det var den 17. april 1989 – var han blevet ringet op af Søren Axelsen fra Justitsministeriets 3. kontor, politikontoret, der orienterede om, at vicepolitidirektør Annemette Møller havde rettet forespørgsel til Justitsministeriet om, hvorvidt § 114 kunne anvendes i forhold til fremmede stater. Søren Axelsen oplyste ham om, at Justitsministeriet ikke havde taget stilling hertil, og man havde ikke haft tid til at undersøge spørgsmålet nærmere. Dette var sådan set anledningen til, at han selv tog det op. Det var i princippet et brud på de administrative regler, at Københavns Politi henvendte sig direkte til Justitsministeriet, idet Københavns Politi burde have fulgt det hierarkiske system og henvendt sig til statsadvokaten. Begrundelsen for at gå "den lille genvej" kan have været, at Københavns Politi samarbejdede med PET om sagen, og PET havde helt traditionelt og ganske efter reglerne en direkte adgang til Justitsministeriet. Formentlig samme dag, som Søren Axelsen havde ringet, undersøgte han, om Rigsadvokaturen havde noget materiale om § 114. Der viste sig at være tilfældet. En sag fra 1977, hvor den daværende rigsadvokat Per Lindegaard havde afgivet et hørings svar til Justitsministeriet om et forslag til ændring af straffeloven til gennemførelse af en europæisk konvention om bekæmpelse af terrorisme. Det var først og fremmest nogle regler om udlevering mv., men der var nogle definitioner på, hvad der var omfattet af konventionen, hvilket blev gennemgået. I hørings svaret sagde rigsadvokaten meget bastant, at ud fra § 114's placering og indhold da kunne bestemmelsen kun anvendes på danske offentlige anliggender og den danske samfundsorden, idet rigsadvokaten skrev, at såfremt den havde været gældende for noget andet, så havde det været lettere at opfylde konventionens regler om forsøg eller medvirken til forsøg. I hørings svaret blev det også anført, at man kunne overveje at ændre § 114, således at den tillige kom til at omfatte tilfælde, hvor magtanvendelsen sigtede mod offentlige anliggender eller samfundsordenen i visse nærtbeslægtede fremmede stater.

Foreholdt hørings svar af 23. september 1977 fra rigsadvokaten til Justitsministeriet, forklarede han, at det er dette hørings svar, som han refererer til. Han var helt enig i overvejelserne heri. På den baggrund havde han en samtale med

14 Brevene er gengivet i afsnit 3.9.2.

statsadvokat H.C. Abildtrup. Han mener, at samtalen fandt sted den 24. april 1989. Han orienterede H.C. Abildtrup om sin forståelse af bestemmelsen og bad H.C. Abildtrup om at sikre sig, at Københavns Politi arbejdede ud fra den forudsætning. Det var ikke meningen, at Københavns Politi ikke skulle beskæftige sig med § 114, men Københavns Politi skulle i givet fald finde nogle beviser på, at der var tale om angreb og trusler, der også rettede sig mod danske samfundsliggende. H.C. Abildtrup ringede samme dag om eftermiddagen og orienterede ham om, at H.C. Abildtrup havde gjort Poul Eefsen opmærksom herpå, og at Poul Eefsen var enig. Det var baggrunden for, at han i sit brev af 8. maj 1989 til Poul Eefsen bl.a. skrev, at der måske var noget, som de skulle drøfte ved lejlighed, og han prøvede at forklare, at han ikke syntes, at der var noget galt i, at han udtalte sig til pressen, når Poul Eefsen var gjort bekendt med, hvad den øverste anklagemyndighed mente om rækkevidden af bestemmelsen, og Poul Eefsen i hvert fald ifølge H.C. Abildtrups referat var enig i at arbejde videre efter den model eller den fortolkning af bestemmelsen. Han talte ikke med Poul Eefsen. Heller ikke efterfølgende fik de talt om det, der muligvis kunne give anledning til en drøftelse.

I forbindelse med sin vurdering af § 114's rækkevidde tog han udgangspunkt i høringsvaret fra Per Lindegaard, bl.a. som følge af at der ikke fra Justitsministeriets side var taget afstand fra overvejelserne heri. Da høringsvaret var 10-12 år gammelt, iværksatte han en undersøgelse af, om der var sket noget i mellemtiden, der kunne ændre ved overvejelserne heri. På et tidspunkt blev der i forbindelse med overvejelserne om § 114's anvendelsesområde udarbejdet et tilbunds gående notat hos Rigsadvokaturen herom. Han blev foreholdt notat af 1. maj 1989 om straffelovens § 114 udarbejdet af Rigsadvokaturen. Hertil forklarede han, at det var dette notat, der blev udarbejdet. Formålet med udarbejdelsen af notatet var først og fremmest at sikre, at der ikke var sket noget siden det, Per Lindegaard var kommet frem til, og som for så vidt også var tilkendegivet over for offentligheden. Han sendte notatet til statsadvokaten, således at han tillige havde et teoretisk fundament.

Han blev foreholdt udtalelse af 17. maj 1989 fra ham til Justitsministeriet. Udtalelsen vedrørte et samrådsspørgsmål fra Folketingets Retsudvalg om indholdet af straffelovens § 114, og der henvistes i udtalelsen til notatet af 1. maj 1989 om straffelovens § 114, samt at notatet den 2. maj 1989 var fremsendt til statsadvokaten, der havde orienteret politidirektøren om notatet i forbindelse med Blekingegade-sagen, hvilket han var bekendt med. Hertil forklarede han, at det er rigtigt. Efter dette brev hørte han ikke mere til § 114-spørgsmålet.

Han blev foreholdt brev af 1. juni 1990 fra statsadvokaten til rigsadvokaten, hvorved statsadvokaten indstillede, at sagen blev forelagt Justitsministeriet med henblik på beslutning om, at der blev rejst tiltale mod Appel-gruppens medlemmer for overtrædelse af straffelovens § 108. Af brevet fremgår bl.a.:

”...
F.s.v. angår den rejste sigtelse vedrørende overtrædelse af straffelovens § 114 skal jeg ligeledes senere vende tilbage, såfremt jeg finder anledning dertil.
 ...”

Hertil forklarede han, at det ikke var unaturligt at skrive bemærkningen om § 114, hvis det var sådan, at man var enig i, at såfremt man fandt noget i bevisførelsen, der kunne pege på, at der også var en trussel mod danske anliggender, så skulle bestemmelsen selvfølgelig inddrages, indtil man opgav den.

Der var ikke drøftelser mellem Rigsadvokaturen og PET om forståelsen af § 114. PET var direkte underlagt Justitsministeriet og havde ud fra en praktisk fordeling i mange år ikke haft noget egentligt at gøre med statsadvokaterne og Rigsadvokaturen.

Han var ikke bekendt med, i hvilket omfang PET var involveret i Blekingegade-sagen, og sagen gav ikke senere anledning til efterkritik eller generelle overvejelser om f.eks. samarbejdet mellem PET på den ene side og efterforskende politifolk i det åbne politi på den anden side. Det hierarkisk opbyggede system blev fulgt. Ingen fra Københavns Politi rejste spørgsmål over for statsadvokaten, der ikke rejste spørgsmål over for ham vedrørende sagens forløb. Der var heller ikke i øvrigt nogen konkret anledning til at noget blev taget op.

Carl Christian Duus¹⁵

Carl Christian Duus har forklaret bl.a., at han i henhold til brev af 10. september 1984 blev konstitueret som kontorchef i Justitsministeriets 3. kontor – også kaldet politikontoret. Han forlod kontoret omkring den 1. september 1989, hvor han blev vicerigspolitichef.

Han blev foreholdt brev af 5. maj 1989 fra politidirektør i Københavns Politi, Poul Eefsen, til rigsadvokat Asbjørn Jensen og brev af 8. maj 1989 fra Asbjørn Jensen til Poul Eefsen. På sidstnævnte brev er følgende påtegning: ”modt. fra PD Eefsen

15 Protokol 59.

den 9/5-89 Kc. Duus 10/5-89 LA".¹⁶ Hertil forklarede han, at han ikke husker denne korrespondance. Han kan ud fra håndskriften se, at Poul Lundbæk Andersen har skrevet påtegningen. Brevene har næppe givet anledning til nogen sagsbehandling i Justitsministeriet. Han mindes ikke, at Justitsministeriet i hans tid som kontorchef i 3. kontor havde anledning til at gøre sig overvejelser om anvendelsesområdet for den dagældende § 114 i straffeloven.

Poul Lundbæk Andersen¹⁷

Poul Lundbæk Andersen har forklaret bl.a., at han i 1980 blev afdelingschef i Justitsministeriet. Det var han frem til 1986, hvor han efterfulgte Niels Madsen som departementschef.

Han blev foreholdt brev af 5. maj 1989 fra politidirektør i Københavns Politi, Poul Eefsen, til rigsadvokat Asbjørn Jensen og svar af 8. maj 1989 fra Asbjørn Jensen til Poul Eefsen. På sidstnævnte brev er følgende påtegning: "modt. fra PD Eefsen den 9/5-89 Kc. Duus 10/5-89 LA".¹⁸ Hertil forklarede han, at påtegningen på brevet af 8. maj 1989 er hans. Han mindes ikke, hvad baggrunden var for, at Poul Eefsen sendte kopi af brevet til Justitsministeriet, ligesom han ikke husker, om man i Justitsministeriet gjorde sig overvejelser om anvendelsesområdet for den dagældende § 114 i straffeloven.

Niels Christian Medom¹⁹

Niels Christian Medom har forklaret bl.a., at han den 1. august 1975 efter ansøgning tiltrådte en turnusstilling som observatør i PET. Efter godt et år i den funktion blev han overflyttet til hovedafdelingen, hvor han blev sagsbehandler i ekstremisme/terrorisme-afdelingen. Terrorismeafdelingen blev selvstændig i 1977 og kom til at hedde afdeling T for terror. Han gjorde tjeneste i afdeling T indtil den 26. februar 1980, hvor han fik en stilling i PET's regionsafdeling i Århus. Straks efter røveriet og drabet ved Købmagergade Postkontor den 3. november 1988 blev han tilknyttet efterforskningen heraf, hvilket han var de næste tre år.

Det er rigtigt som oplyst i Peter Øvig Knudsens bog "Blekingegadebanden", at han fik diverse opgaver i forbindelse med udarbejdelsen af materiale med henblik på tiltalerejsning mod bandens medlemmer for overtrædelse af straffelovens § 114. Han blev foreholdt notat af 22. juni 1989 om "PET's anvendelse af

16 Brevene er gengivet i afsnit 3.9.2.

17 Protokol 62.

18 Brevene er gengivet i afsnit 3.9.2.

19 Protokol 7 og 19.

straffelovens § 114” og notat af 8. februar 1990 med samme titel. Han forklarede hertil, at han husker, at PET’s jurister udarbejdede notatet af 8. februar 1990. I hans optik havde spørgsmålet om anvendelsesområdet for § 114 ikke været oppe at vende inden Blekingegade-sagen. Man havde uden at sætte spørgsmålstegn herved henvist til denne bestemmelse bl.a. i forbindelse med indhentelse af tilladelser til indgreb i meddelelshemmeligheden over for de herboende PFLP-medlemmer. Rapporten af 8. februar 1990 blev udarbejdet til støtte for PET’s synspunkter om bestemmelsens anvendelsesområde. Det var et af de helt store spørgsmål i sagen, om der var grundlag for at rejse tiltale efter § 114, og han husker, at der under forberedelsen af sagen var stort fokus på, om de kunne bevise, at Appel-gruppens aktiviteter var rettet mod danske mål. I øvrigt er det hans opfattelse, at henset til antallet og arten af de våben, der blev fundet i lejligheden i Blekingegade sammenholdt med Appel-gruppens ideologiske ståsted, kunne man nemt antage, at våbnene var til anvendelse ved aktioner i Danmark, idet PFLP udførte terror uden for Mellemøsten, og hvis de skulle anvendes mod et andet europæisk land end Danmark, ville det også medføre ændringer af forholdene i Danmark. Det kan man f.eks. se i dag, hvor terroraktionen den 11/9 i New York også har betydning for danske forhold. Inden PET gik i gang med arbejdet med materialet til brug for en tiltale mod Blekingegade-bandens medlemmer for overtrædelse af § 114, havde de et møde med statsadvokaten og hans fuldmægtig, Vibeke Uldal. På mødet redegjorde PET for sin teori og holdning til spørgsmålet om overtrædelse af § 114, og hvordan sagen påtænkes opbygget. Statsadvokaten havde ingen bemærkninger hertil og var indforstået med, at PET fortsatte som skitseret på mødet. Efter et halvt års arbejde afleverede de 11 ringbind om § 114 til statsadvokaten. Skuffelsen var derfor meget stor, da hans kollega, som afleverede ringbindene, kom tilbage og refererede, at ”det gad de ikke tage sig af”.

Per Claus Larsen²⁰

Per Claus Larsen har forklaret bl.a., at han den 1. februar 1983 fik stillingen som kriminalinspektør i PET. Efter ni år i denne stilling kom han til Glostrup Politi.

Spørgsmålet om anvendelsen af straffelovens § 114 i Blekingegade-sagen blev drøftet meget i PET, hvor det var opfattelsen, at bestemmelsen kunne finde anvendelse, og at § 114-forholdet var grundlaget for at forstå den øvrige del af sagen, således at de enkelte handlinger blev sat i det rette perspektiv. Det gav anledning til intense drøftelser med statsadvokaten, der var meget fokuseret på de enkelte forhold og ikke på § 114-forholdet. Han blev foreholdt internt notat af

20 Protokol 31 og 52.

19. april 1989 "Vedr. møde med PD og V2 d. 19.4.89 kl. 10.00 vedr. spm. om kære af byrettens afvisning af at fængsle med henvisning til strfl. § 114 i sagen mod Niels Jørgensen, Peter Døllner m.fl." udarbejdet af Ole Weikop, Københavns Polit, hvoraf følgende fremgår:

"Det blev aftalt, at sigtelsen for overtrædelse af strfl. § 114 fastholdes. Der skal ikke i særlig grad argumenteres for anvendelsen ud over, hvad der er anført i kæreskriftet vedr. Abou- Daya.

Indblanding udefra ønskes ikke og må afvises. Hvis der pågår overvejelser om at frafalde § 114 må ordren herom komme direkte fra ministeriet. ..."

Hertil forklarede han, at han ikke havde kendskab hertil. PET fortsatte ufortrødent med arbejdet omkring § 114-forholdet og formulerede herunder en sigtelse vedrørende forholdet, der efter PET's opfattelse var bæredygtig. Bortset fra statsadvokaten var de øvrige implicerede interesserede i at få forholdet med ind i rettens bedømmelse af sagen. Materialet vedrørende § 114-forholdet blev udarbejdet af en gruppe ude i PET's lokaler. Det var et enormt materiale, der blev bearbejdet. PET's daværende politimester, Hanne Bech Hansen, og han var på et tidspunkt til møde med statsadvokat H.C. Abildtrup og hans fuldmægtig, Vibeke Uldal, hvor de gennemgik opbygningen af det bearbejdede materiale vedrørende § 114-forholdet. Allerede der fornemmede de, at PET's syn på anvendelsen af § 114 ikke vandt gehør hos statsadvokaten, men det blev ikke afgjort på det tidspunkt, om der skulle rejses tiltale for overtrædelse af § 114, og de havde en forhåbning om, at statsadvokaten ville se sammenhængen.

Han blev foreholdt brev af 1. juni 1990 fra statsadvokaten til rigsadvokaten, hvorved statsadvokaten indstillede, at sagen blev forelagt Justitsministeriet med henblik på beslutning om, at der blev rejst tiltale mod Appel-gruppens medlemmer for overtrædelse af straffelovens § 108. Af brevet fremgår bl.a.:

...

F.s.v. angår den rejste sigtelse vedrørende overtrædelse af straffelovens § 114 skal jeg ligeledes senere vende tilbage, såfremt jeg finder anledning dertil.

..."

Hertil forklarede han, at den medarbejder, der afleverede materialet vedrørende § 114-forholdet til statsadvokaten, blev lang i ansigtet, idet materialet, som man havde knoklet med, blev hånligt modtaget af statsadvokaten med en bemærkning om, at det ikke kunne bruges til noget. Efter hans opfattelse var det en mangel ved retssagen, at der ikke blev rejst tiltale efter § 114, da det medførte,

at retten ikke fik hele baggrundshistorien, der forklarede, hvorfor Appel-gruppen var tiltalt for at have begået de enkelte forhold.

Hanne Bech Hansen²¹

Hanne Bech Hansen har forklaret bl.a., at hun i slutningen af august 1988 blev politimester i PET, hvilket hun var frem til den 1. april 1993.

Der var efter røveriet og drabet ved Købmagergade Postkontor en efterforskningsgruppe med tilholdssted i PET, som hovedsageligt beskæftigede sig med § 114-forholdet. Jørn Moos fra Københavns Politi indgik i denne gruppe, hvorved man sikrede sig, at der var kobling mellem efterforskningen de forskellige steder. Efter etableringen af bl.a. denne gruppe forløb samarbejdet mellem PET og Københavns Politi virkelig godt. Kun i forbindelse med § 114-forholdet var der på et tidspunkt en bister bemærkning fra politidirektør Poul Eefsen, der sagde, at Københavns Politi ikke skulle spændes for PET's vogn i den sammenhæng. Hun blev foreholdt, at Frank Jensen i sin forklaring for kommissionen om tiden efter nedsættelsen af den nye efterforskningsgruppe hos Københavns Politi forklarede bl.a., at på efterforskningsniveau ville han karakterisere samarbejdet mellem Københavns Politi og PET som rigtig godt. Det var det imidlertid ikke på ledelsesniveau. Her var samarbejdet dårligt. Ledelsen fra politidirektøren og nedad i Københavns Politi var meget splittet i vurderingen af PET's oplysninger om Appel-gruppen. Hertil forklarede hun, at det ikke bringer noget frem i erindringen.

På et tidspunkt fik hun Jørn Moos' "Helium-rapport", og efter gennemlæsningen heraf var hun og Per Larsen enige om, at det var en god sammenskrivning af den viden, man havde. Der var ikke noget nyt heri, men det var godt at have det samlet. Hun havde et møde med Poul Eefsen på dennes foranledning, hvor de drøftede rapporten, herunder om der heri var tilstrækkeligt grundlag til at gå i aktion, hvilket Poul Eefsen modsat hende ikke var indstillet på. Poul Eefsen var meget i tvivl og gik op og ned af gulvet. Hun argumenterede det bedste, hun kunne, bl.a. med, at der var tilstrækkeligt grundlag til at anholde Appel-gruppens medlemmer, og derefter måtte de se, hvad der skete. Det var ikke en let afgørelse for Poul Eefsen. Dagen efter henvendte Poul Eefsen sig imidlertid igen, og nu mente han, at man skulle gå i aktion. Hun er ikke klar over, hvad der var sket i mellem de to samtaler med Poul Eefsen. Hun har efterfølgende hørt, at Jørn Moos havde et møde med Poul Eefsen en aften, hvor Poul Eefsen sad og klagede sin nød, men om det var det, der var årsagen til, at Poul Eefsen dagen efter havde ændret holdning, er hun ikke klar over. Efter anholdelserne foregik

21 Protokol 65.

det meste af efterforskningen mod Appel-gruppen hos Københavns Politi, men PET arbejdede videre på § 114-forholdet.

Hun blev foreholdt, at det fremgår af referat af møde den 22. september 1989 i Embedsmandsudvalget for Sikkerhedsspørgsmål, at hun på mødet oplyste, at politiet var ved at være gennem materialet i Blekingegade-sagen, og at en sigtelse efter straffelovens § 108 var under overvejelse som følge af fundet af et omfangsrigt kartotek over danske jøder og Israel-sympatisører. Hertil forklarede hun, at man ved tiltalerejsningen holdt fast i § 108, mens § 114 ikke var med.

PET havde gennem årene op til grundlovsforhørene i Blekingegade-sagen mange gange fået tilladelse fra retten til indgreb i meddelelshemmeligheden over for Appel-gruppen under henvisning til mistanke om overtrædelse af den daværende § 114 i straffeloven. Indtil da var hele sagskomplekset bygget op heromkring. PET var derfor ikke i tvivl om, at der var grundlag for en tiltale for overtrædelse heraf. Derfor sad der som nævnt en gruppe hos PET, som arbejdede med at dokumentere overtrædelsen af § 114. Det var et kæmpe materiale, som skulle bearbejdes, og der kom 11 til 14 ringbind ud af gruppens arbejde. Per Larsen var ankermand i projektet. Da de skulle formulere sigtelsen vedrørende overtrædelse af § 114, blev den meget lang, hvilket aldrig er et godt tegn, men de var alligevel ikke i tvivl om, at der var grundlag for en sag om overtrædelse af § 114. Hun husker ikke, om hun i forbindelse med sagen iværksatte en juridisk gennemgang af § 114's anvendelsesområde. Hun blev foreholdt, at Justitsministeriet den 18. april 1989 ifølge aftale sendte Henning Thiesen, PET, en fax med 15 siders bilag, herunder juridiske forarbejder vedrørende § 114. Hertil forklarede hun, at Henning Thiesen var meget inde i § 114-forholdet, og på et tidspunkt sendte han et brev til Finn Christiansen, Københavns Politi, herom. Hun tror ikke, at det var på hendes foranledning, at Henning Thiesen gik ind i vurderingen af § 114.

Hun blev foreholdt internt notat af 19. april 1989 "Vedr. møde med PD og V2 d. 19.4.89 kl. 10.00 vedr. spm. om kære af byrettens afvisning af at fængsle med henvisning til strfl. § 114 i sagen mod Niels Jørgensen, Peter Døllner m.fl." udarbejdet af Ole Weikop, Københavns Politi, hvoraf følgende fremgår:

"Det blev aftalt, at sigtelsen for overtrædelse af strfl. § 114 fastholdes. Der skal ikke i særlig grad argumenteres for anvendelsen ud over, hvad der er anført i kæreskriftet vedr. Abou-Daya.

Indblanding udefra ønskes ikke og må afvises. Hvis der pågår overvejelser om at fratage § 114 må ordren herom komme direkte fra ministeriet.

..."

Hertil forklarede hun, at hun ikke husker drøftelser med Københavns Politi, i anledning af at byretten ikke ville fængsle på grundlag af § 114, ligesom hun ikke husker presseomtale og korrespondance vedrørende en diskussion mellem Poul Eefsen og rigsadvokat Asbjørn Jensen vedrørende § 114 i forbindelse med sagen. Det var først, da statsadvokat H. C. Abildtrup slog sig i tøjret, at hun rigtig blev klar over, at der var et problem med hensyn til anvendelsen af § 114. Hun mener ikke, at hun var involveret i drøftelserne mellem Poul Eefsen og Asbjørn Jensen eller blev orienteret om deres indbyrdes korrespondance herom.

Hun blev foreholdt brev af 8. februar 1990 fra Henning Thiesen til Finn Christiansen, hvorved der blev fremsendt en besvarelse af samrådsspørgsmål i Folketingets Retsudvalg vedrørende straffelovens § 114 og et notat af 8. februar 1990 udarbejdet af PET om "PET's anvendelse af straffelovens § 114". Hertil forklarede hun, at hun havde set dette, inden brevet blev sendt. Hun husker ikke baggrunden for, at materialet blev fremsendt på dette tidspunkt. Hun var ikke bekendt med, at Rigsadvokaturen også havde udarbejdet et notat om § 114 i forbindelse med sagen. Hun husker ikke, om der var udarbejdet en tidligere udgave af notatet om "PET's anvendelse af straffelovens § 114". Foreholdt notat af 22. juni 1989 om "PET's anvendelse af straffelovens § 114", som på visse punkter afviger fra notatet af 8. februar 1990, forklarede hun, at det var Henning Thiesen, der stod for udarbejdelsen af notatet, som hun givetvis har set og godkendt, men hun har ingen erindring herom.

Hun blev foreholdt følgende fra Peter Øvig Knudsen "Blekingegadebanden", s. 778 f.:

...

I terrorsigtelsen, som PET's chef Hanne Bech Hansen har været med til at formulere, er det af samme grund understreget, at de sigtede på grund af KA's politiske erklæringer, de ulovlige aktiviteter og anskaffelsen af våben må have været klar over, at gruppen havde et "dybere revolutionært sigte". Gruppen havde ifølge sigtelsen ydet væsentlig økonomisk, logistisk og operationel støtte til PFLP, blandt andet gennem etablering af våbenlagre i både Frankrig og Danmark, og dermed støttet internationale terroraktiviteter, som "uanset, hvor handlingerne foregår, også vil påvirke nationale danske anliggender, især når disse udøves med støtte fra Danmark".

...

Hertil forklarede hun, at hun havde udarbejdet sigtelsen sammen med Per Larsen, og det var udtryk for deres holdning til spørgsmålet om § 114's anvendelse. Som det fremgår, havde de lidt svært ved at beskrive gerningsindholdet. Hun

blev foreholdt anmeldelsesrapport af 2. maj 1989.²² Hertil forklarede hun, at det var det, som de mente, og det var derfor, at PET havde en hel gruppe, der sad og arbejdede med at finde materiale frem og beskrive alle de relevante aspekter til brug for en tiltale efter § 114. På et tidspunkt havde hun og Per Larsen på egen foranledning et møde med H.C. Abildtrup og Vibeke Uldal hos PET. På mødet forestod de en større gennemgang med plancher mm. for H.C. Abildtrup og Vibeke Uldal af det udarbejdede materiale vedrørende § 114-forholdet. På mødet gav H.C. Abildtrup ikke udtryk for, om han var enig eller ej i, at der var grundlag for at rejse tiltale efter bestemmelsen. Hun og Per Larsen var også til møde hos Københavns Politi med Poul Eefsen og Annemette Møller vedrørende § 114-forholdet. Hun mener, at dette møde lå efter mødet med statsadvokaten. Det var på dette møde, at Poul Eefsen kom med en bemærkning om, at Københavns Politi ikke ville spændes for PET's vogn. Denne bemærkning kunne kun forstås således, at Københavns Politi ikke var enig i, at der skulle rejses tiltale efter § 114. Da de gik fra mødet, var hun og Per Larsen således overbeviste om, at Københavns Politi ikke var indstillet på, at der skulle rejses tiltale efter § 114.

Hun har ikke kendskab til, hvordan processen med udarbejdelse af anklageskrift i Blekingegade-sagen forløb. PET var ikke involveret heri. Da anklageskriftet kom, var der ikke rejst tiltale for overtrædelse af § 114. Hun husker ikke, om de fik besked herom telefonisk, på et møde eller bare konstaterede det ved læsningen af anklageskriftet. Hun husker heller ikke, om hun havde fået en tilbagemelding, da PET afleverede ringbindene vedrørende § 114-forholdet til statsadvokaten. Hun har læst herom i det skrevne om Blekingegadebanden, men det bragte ikke noget frem i hendes erindring.

Af brev af 1. juni 1990 fra statsadvokaten til rigsadvokaten, hvorved statsadvokaten indstillede, at sagen blev forelagt Justitsministeriet med henblik på beslutning om, at der blev rejst tiltale mod Appel-gruppens medlemmer for overtrædelse af straffelovens § 108, fremgår bl.a.:

”

F.s.v. angår den rejste sigtelse vedrørende overtrædelse af straffelovens § 114 skal jeg ligeledes senere vende tilbage, såfremt jeg finder anledning dertil.

...”

²² Anmeldelsesrapporten er gengivet i afsnit 3.9.2.

Foreholdt dette, forklarede hun, at hun ikke forud for denne indstilling var orienteret om, at § 114 ikke var medtaget i forbindelse med denne indstilling, men de havde stærkt på fornemmelsen, at § 114 "ingen gang havde på jorden hverken hos politidirektøren eller hos statsadvokaten". Det var PET's holdning, at der skulle rejses tiltale efter § 114, da ringbindene blev afleveret til statsadvokaten, og hun mener stadig, at en tiltale efter § 114 burde have været prøvet i retten.

3.9.4 Kommissionens sammenfatning

I forbindelse med anholdelsen af Niels Jørgensen blev han den 14. april 1989 sigtet for overtrædelse af den dagældende bestemmelse i straffelovens § 114 om terrorisme²³ ved formentlig siden 1979 at have ydet væsentlig økonomisk eller anden væsentlig bistand til PFLP, idet han såvel her i landet som i udlandet havde samarbejdet med PFLP-repræsentanter om fremskaffelse af økonomiske midler til PFLP's virksomhed, og i den sammenhæng havde han begået flere røverier.

Jan Weimann, Torkil Lauesen, Peter Døllner, Hassan Abu-Daya og Sati Bakier blev ved anholdelserne af dem den 13. og 14. april 1989 tilsvarende sigtet for overtrædelse af § straffelovens 114. Sati Bakier blev dog ikke sigtet for at have begået røverier.

Niels Jørgensen blev ved grundlovsforhør den 14. april 1989 varetægtsfængslet. I begrundelsen for afgørelsen anførte retten bl.a., at der ikke fandtes at være begrundet mistanke om, at Niels Jørgensen havde overtrådt straffelovens § 114, som således ikke indgik i fængslingsgrundlaget.

Retten opretholdt ved grundlovsforhør den 14. og 15. april 1989 fængslingen af Jan Weimann, Torkil Lauesen, Peter Døllner og Hassan Abu-Daya i 3 x 24 timer. I rettens kendelser herom indgik § 114 ikke i mistankegrundlaget. Københavns Politi løslod Sati Bakier uden fremstilling i grundlovsforhør.

Anklagemyndigheden kærede kendelsen vedrørende Hassan Abu-Daya til Østre Landsret med påstand om, at han skulle varetægtsfængsles, og at det tillige skulle være som sigtet for overtrædelse af § 114. Landsretten ændrede den

²³ Efter § 114, stk. 1, der var den relevante bestemmelse, skulle den, som deltog i eller ydede væsentlig økonomisk eller anden væsentlig støtte til korps, gruppe eller sammenslutning, der havde til hensigt ved magtanvendelse at øve indflydelse på offentlige anliggender eller fremkalde forstyrrelse af samfundsordenen, straffes med fængsel i indtil 6 år.

17. april 1989 byrettens afgørelse således, at Hassan Abu-Daya blev varetægtsfængslet, men i begrundelsen anførte landsretten bl.a., at det efter de for landsretten forelagte oplysninger ikke var muligt at anse mistanken om overtrædelse af straffelovens § 114 for begrundet. Med tilsvarende bemærkninger vedrørende § 114 varetægtsfængslede byretten samme dag Jan Weimann, Torkil Lauesen og Peter Døllner.

Efter anholdelsen af de ovennævnte personer m.fl. fortsatte efterforskningen vedrørende § 114-forholdet i en gruppe under PET's ledelse, mens den øvrige efterforskning hovedsageligt skete under ledelse af Københavns Politi.

Justitsministeriet sendte ved telefax af 18. april 1989 souschef i PET Henning Thiesen diverse forarbejder vedrørende straffelovens § 114.

På et møde den 19. april 1989 i Københavns Politi mellem politiadvokat Ole Weikop, vicepolitidirektør Annemette Møller og politidirektør Poul Eefsen blev det besluttet, at sigtelsen vedrørende overtrædelse af straffelovens § 114 skulle fastholdes. I et internt notat om mødet blev det anført, at indblanding udefra ikke ønskedes og måtte afvises. Hvis der var overvejelser om at frafalde sigtelsen skulle ordren komme direkte fra Justitsministeriet.

Det kan hertil bemærkes, at efter den dagældende § 106 i retsplejeloven var justitsministeren anklagemyndighedens øverste overordnede. Rigsadvokaten var overordnet i forhold til de øvrige anklagere og havde i kraft heraf bl.a. myndighed til at give pålæg i de enkelte sager.²⁴ I en senere straffesag vedrørende overtrædelse af straffelovens § 114 var det statsadvokaten, der ville skulle rejse tiltale og give møde for retten i 1. instans, jf. retsplejelovens dagældende § 716 sammenholdt med § 721. Efter § 118 a i straffeloven kræver tiltalerejsning efter § 114, at justitsministeren træffer beslutning herom, hvilket i den foreliggende sag indebar, at hvis statsadvokaten ville rejse tiltale efter denne bestemmelse, skulle statsadvokaten indstille dette til rigsadvokaten, som skulle forelægge det for justitsministeren, hvis rigsadvokaten var enig i indstillingen.

24 Den dagældende § 100, stk. 2, i retsplejeloven lød: "Rigsadvokaten virker ved højesteret og den særlige klageret og fører tilsynet med de offentlige anklagere efter de nærmere regler i nærværende lov." Af Kommenteret Retsplejelov, 4. udgave, 1989, fremgår af note 4 til § 100, stk. 2, bl.a.: "Rigsadvokaten er i det hele de andre anklagere overordnet, jfr. § 100, stk. 2, og § 714, stk. 2. Rigsadvokaten har i kraft heraf tilsyns- og kontrolmyndighed, myndighed til at udstede almindelige forskrifter og myndighed til at give pålæg i de enkelte sager, jfr. § 714, stk. 2, smh. m. § 712, ..."

Af en artikel i Politiken den 26. april 1989 fremgik det bl.a., at rigsadvokaten havde tilkendegivet over for statsadvokaten for København, H.C. Abildtrup, at straffelovens § 114 kun handlede om forhold rettet mod det danske samfund og ikke forhold i de lande, hvor PFLP havde opereret. Statsadvokaten havde oplyst til Politiken, at han kun havde fået en underhåndsmelding om et notat fra Rigsadvokaturen herom. Først når han havde læst notatet og sat sig grundigt ind i sagen, ville han tage stilling til, om sigtelsen skulle opretholdes eller frafalde. Statsadvokaten havde tilføjet, at hvis gruppen havde haft til hensigt at forstyrre den danske samfundsorden, ville man naturligvis fastholde sigtelsen. Ole Weikop havde udtalt til Politiken, at man ikke med rette kunne påstå, at det lå inden for PFLP's formålsparagraf at forstyrre det danske samfund, men man kunne sige, at terrorhandlinger begået i andre lande indirekte kunne påvirke de offentlige anliggender i Danmark.

Rigsadvokaten fremsendte den 2. maj 1989 et notat af 1. maj 1989 "om straffelovens § 114" udarbejdet i Rigsadvokaturen til Statsadvokaten for København. I notatet blev bestemmelsen og herunder bl.a. forarbejderne hertil gennemgået. Rigsadvokaturen konkluderede, at undersøgelsen i notatet af bestemmelsens anvendelsesområde ikke gav anledning til at ændre den fortolkning, der var kommet til udtryk i rigsadvokatens hørings svar af 23. september 1977 til Justitsministeriet om et forslag til ændring af straffeloven til gennemførelse af en europæisk konvention om bekæmpelse af terrorisme, hvorefter straffelovens § 114 alene værnede danske offentlige anliggender og den danske samfundsorden.

Ifølge anmeldelsesrapport af 2. maj 1989 med senere tilføjelser af yderligere sigtede var eller blev Karsten Møller Hansen, Carsten Nielsen og Bo Weimann m.fl. ud over de tidligere nævnte personer sigtet for overtrædelse af straffelovens § 114. Sigtelsen var i anmeldelsesrapporten uddybet i forhold til tidligere. Det var således angivet, at det var ved "virke i KAK/KUF og Manifest til støtte for PFLP, at de sigtede havde medvirket til aktiviteter, der havde til formål ved magtanvendelse at øve indflydelse på offentlige anliggender og forvolde forstyrrelse af samfundsordenen, idet det måtte stå de enkelte helt klart gennem dels de politiske manifestationer, gruppen arbejdede ud fra, dels de konkrete aktiviteter, gruppen udfoldede, og dels gennem gruppens træning og anskaffelse af våben, at målet for aktiviteterne ikke alene var iværksættelse af omfattende uro, men også havde et dybere revolutionært sigte, ligesom gruppen aktivt ydede en væsentlig økonomisk, logistisk som operationel støtte til PFLP, der bl.a. gennem omfattende terroraktiviteter havde øvet afgørende indflydelse på internationale anliggender i forbindelse med den politiske stillingtagen til problemerne i Mellemøsten. Denne indflydelse blev betydeligt forstærket i et moderne mediesamfund, og uanset hvor handlingerne foregik, ville de også påvirke nationale dan-

ske anliggender, især når de udøvedes med støtte fra Danmark. Støtten blev bl.a. ydet gennem konkrete etableringer af omfattende våbenlagre i Danmark og Frankrig for at skabe mulighed for iværksættelse af fremtidige terroraktioner i Danmark eller primært andre lande i Europa”.

Daværende politimester i PET, Hanne Bech Hansen, har forklaret, at hun og kriminalinspektør i PET, Per Larsen, havde udarbejdet sigtelsen vedrørende straffelovens § 114, og sigtelsen var udtryk for deres holdning til spørgsmålet om bestemmelsens anvendelighed.

I en artikel den 5. maj 1989 i BT var rigsadvokat Asbjørn Jensen citeret for at have udtalt, at ”Når politiet har fundet så mange våben, er der grund til at tro, at de skulle bruges til at forstyrre offentlige anliggender i Danmark. Og så er det rigtigt at bruge paragraf 114. Der har været tvivl om paragraffens anvendelse, og nogle politifolk har åbenbart ment, at den også kan bruges, selv om Danmark ikke var mål for terrorismen. Derfor henvendte jeg mig til statsadvokaten og gjorde det klart, at paragraffen kun kan anvendes, hvis terroren er rettet mod Danmark. Men efter fundet af våbnene, er det relevant at bruge paragraffen.”

Poul Eefsen skrev den 5. maj 1989 til Asbjørn Jensen bl.a., at man hos Københavns Politi fandt det ubegribeligt, at rigsadvokaten havde kommenteret sagen i pressen og gennem statsadvokaten mundtligt dikteret, at sigtelsen vedrørende § 114 skulle frafaldes, idet rigsadvokaten alene kendte sagen fra pressen. Desuden anførte Poul Eefsen bl.a., at § 114 var anvendt af byretten i PET-kendelser inden fundet af våbnene.²⁵

Asbjørn Jensen besvarede den 8. maj 1989 Poul Eefsens henvendelse og anførte, at han den 24. maj 1989 i anden anledning havde drøftet den rent juridiske rækkevidde af § 114 med statsadvokat H.C. Abildtrup. Han havde meddelt H.C. Abildtrup, at bestemmelsen efter hans opfattelse kun kunne anvendes på forhold, der vedrørte danske offentlige anliggender og den danske samfundsorden. Samtidig havde han bedt H.C. Abildtrup om at meddele det til Poul Eefsen og sikre sig, at Københavns Politi lagde denne drøftelse til grund for det fortsatte arbejde med sagen. H.C. Abildtrup havde samme dag meddelt Asbjørn Jensen, at hans opfattelse var blevet videregivet til Poul Eefsen, som havde meddelt H.C. Abildtrup, at Københavns Politi fandt, at der var grundlag for at opretholde sigtelsen

25 Kommissionen har konstateret, at byretten i talrige kendelser i 1970'erne og 80'erne havde givet PET tilladelser til indgreb i meddelelshemmeligheden over for Appel-gruppens medlemmer og herboende palæstinensere med tilknytning til PFLP, under henvisning til at der var mistanke om overtrædelse af straffelovens § 114.

vedrørende overtrædelse af § 114, idet man havde mistanke om, at truslen også rettede sig mod den danske samfundsorden. Politiken havde den 25. april 1989 spurgt om Rigsadvokatens opfattelse af § 114's anvendelighed. På baggrund af, at Københavns Politi var blevet gjort bekendt med rigsadvokatens opfattelse, fandt man hos Rigsadvokaturen ikke, at der var grund til at undlade at give udtryk over for Politiken for en rent juridisk opfattelse af sagen. Efter våbenfundet spurgte Politiken Asbjørn Jensen, om dette ændrede på hans opfattelse af brugen af § 114. Han havde heroverfor udtalt, at det kunne det naturligvis ikke gøre, da han alene havde udtalt sig om bestemmelsens rent abstrakte rækkevidde. Han havde tilføjet, at våbenfundene i Danmark isoleret set var egnede til at underbygge en sådan sigtelse, men han havde understreget, at han intet kendte til den konkrete sag.

Kommissionen bemærker, at det var i overensstemmelse med den tidligere beskrevne kompetencefordeling inden for anklagemyndigheden, at rigsadvokaten kunne give retningslinjer for en bestemt fortolkning af en lovbestemmelse.

Folketingets Retsudvalg bad ved samrådsspørgsmål nr. X af 11. maj 1989 justitsministeren redegøre nærmere for indholdet af straffelovens § 114. Til brug for besvarelsen heraf havde Justitsministeriet indhentet en udtalelse fra rigsadvokaten, der den 17. maj 1989 i sin udtalelse henviste til Rigsadvokatens tidligere beskrevne notat af 1. maj 1989. Justitsministeren redegjorde i sit svar på samrådsspørgsmålet for, at det måtte antages, at bestemmelsen forudsattes anvendt som værn over for angreb på danske offentlige anliggender og den danske samfundsorden. Ministeren bemærkede, at der kunne tænkes grove former for international terrorisme, der vel havde et bestemt land som endelig mål for sin terrorvirksomhed, men hvor terrorhandlingerne foretoges i et eller flere lande for at påvirke politiske beslutninger i disse lande, herunder også i Danmark. Deltagelse i eller ydelse af væsentlig støtte til en sådan organisation måtte efter omstændighederne antages at kunne indebære en overtrædelse af straffelovens § 114. Ministeren fremhævede desuden, at det på efterforskningsstadiet kunne være vanskeligt at afgøre, om der var tale om deltagelse i eller støtte til en sammenslutning, hvis voldelige aktiviteter helt eller delvist rettede sig mod danske offentlige anliggender og den danske samfundsorden, eller om sammenslutningens aktiviteter alene vedrørte fremmede stater. Ministeren tilføjede, at tiltale for overtrædelse af § 114 kun kunne ske efter ministerens bestemmelse, jf. straffelovens § 118 a.

Det ses heraf, at justitsministeren således anlagde samme juridiske fortolkning af § 114 som rigsadvokaten og ikke forholdt sig til den konkrete sag, men gjorde det klart, at terror i udlandet – efter de konkrete omstændigheder – godt

kunne have til formål at ramme danske offentlige anliggender og den danske samfundsorden. Heller ikke Københavns Politi, statsadvokaten eller PET ses at have været uenige i rigsadvokatens fortolkning af § 114, som den var kommet til udtryk i notatet af 1. maj 1989. Kommissionen finder da også rigsadvokatens og justitsministerens fortolkning sagligt velbegrundet, og der er ingen holdepunkter for at antage, at der skulle have indgået usaglige hensyn i forbindelse med den behandling af spørgsmålet, der fandt sted hos de respektive myndigheder.

Efter rigsadvokatens og justitsministerens tilkendegivelser om fortolkningen af § 114 var det nu op til statsadvokatens vurdering, hvorvidt det efter de konkrete omstændigheder kunne lægges til grund, at Blekingegadebandens aktiviteter havde været rettet mod danske offentlige anliggender og den danske samfundsorden. Kun hvis statsadvokaten fandt, at det var tilfældet, ville spørgsmålet skulle forelægges rigsadvokaten og derefter justitsministeren, jf. straffelovens § 118 a.

Antageligvis på grundlag af fundene i lejligheden i Blekingegade forsøgte Københavns Politi på retsmøde den 25. maj 1989 på ny at få Appel-gruppens medlemmer m.fl. fortsat fængslet også som mistænkt for overtrædelse af straffelovens § 114. Byretten fandt, at der ikke var grundlag herfor og anførte, at mistanken om overtrædelse af § 114 på det foreliggende grundlag, hvor det alene var oplyst, at der var gjort et større fund af våben og ammunition, ikke kunne anses for begrundet.

PET beskrev i notat af 22. juni 1989 om "PET's anvendelse af straffelovens § 114." bl.a., at PET især havde anvendt bestemmelsen som grundlag for at opnå tilladelser til indgreb i meddeleleshemmeligheden over for medlemmer af egentlige terrorgrupper og personer, der havde været mistænkt for at yde støtte til sådanne grupper samt såkaldte "urogrupper", f.eks. inden for BZ-bevægelsen og autonome revolutionære. Det anførtes, at man måtte stille det spørgsmål, hvorfor terrororganisationer opbyggede konspirative grupper i Danmark og i øvrigt også i andre vesteuropæiske lande, ligesom der udøvedes bestræbelser på at danne hemmelige "støtteenheder", det være sig med henblik på økonomisk støtte, fremskaffelse af våben, sprængstoffer eller lignende. Besvarelsen af spørgsmålet måtte være, at der i det mindste var en mistanke om forberedelse af handlinger, der var "egnet til at øve indflydelse på offentlige anliggender eller fremkalde forstyrrelse af samfundsordenen", jf. § 114.

Bo Weimann blev fængslet i et grundlovsforhør den 11. august 1989. Københavns Politi havde bl.a. henvist til straffelovens § 114 som fængslingsgrundlag. Om sigtelsen efter § 114 og flere andre sigtelser anførte retten imidlertid i sin begrun-

delse, at retten ikke fandt, at de var således underbygget, at de for indeværende ville kunne danne grundlag for en fængsling.

Den 8. februar 1990 sendte PET bl.a. et PET-notat af samme dag om "PET's anvendelse af straffelovens § 114." til Københavns Politi. I notatet, der fremstår som en udbygning af det tidligere omtalte PET-notat af 22. juni 1989, blev det anført bl.a., at § 114's anvendelsesområde måtte antages at være begrænset til at vedrøre aktiviteter, der havde til formål at øve indflydelse på danske offentlige anliggender eller forvolde forstyrrelse af danske samfundsforhold. I anledning af spørgsmålet om, hvorvidt Blekingegadebandens støtte til PFLP kunne antages at medføre, at der øvedes indflydelse på danske offentlige anliggender eller forstyrrelse af den danske samfundsorden, bemærkedes det bl.a., at baggrunden for, at terrororganisationer opbyggede konspirative grupper i et bestemt land og desuden udøvede bestræbelser på at danne hemmelige støtteenheder det være sig med henblik på økonomisk støtte, fremskaffelse af våben, sprængstoffer eller lignende, måtte med en vis føje kunne siges at være, at man havde til hensigt at udføre de terrorhandlinger, der er organisationens virkemiddel, i det pågældende land. Erfaringen viste, at det ofte var ret tilfældigt, hvor en gruppe valgte at udføre en terrorhandling, f.eks. om det skete i København, Stockholm og/eller Amsterdam etc. Et andet forhold, der burde tillægges betydning, var, at organisationerne udførte terrorhandlingerne hovedsageligt på grund af den propagandaværdi, der lå heri. Det kunne derfor ikke være rimeligt i et moderne mediesamfund at afgrænse § 114's anvendelsesområde alene til terrorhandlinger udøvet i Danmark eller mod danske interesser i øvrigt. En terrorhandling udøvet i et andet land ville ofte kunne siges "at øve indflydelse på danske offentlige anliggender", især hvis den udøvedes med støtte fra Danmark. På den baggrund måtte det efter PET's opfattelse som udgangspunkt kunne lægges til grund, at personer med tilknytning til terrororganisationer, der som beskrevet udøvede konspirativ virksomhed i Danmark, gjorde det med fortsæt til på den i § 114 beskrevne måde at øve indflydelse på danske anliggender.

Gruppen, der under PET's ledelse efterforskede § 114-forholdet, havde udarbejdet et stort materiale bestående af en lang række ringbind. Af forord af 29. marts 1990 her til fremgår bl.a., at det alene var stk. 1 i bestemmelsen, som var relevant.

Kommissionen har konstateret, at materialet indeholder alt væsentligt til brug for en vurdering af, om den dagældende bestemmelse i straffelovens § 114, stk. 1 om terrorisme, var overtrådt, herunder fortroligt materiale fra PET. Som det fremgår bl.a. af forklaringerne fra Hanne Bech Hansen og Per Larsen, var det PET's opfattelse, at der burde rejses tiltale for overtrædelse af § 114, og PET

var således indstillet på, at PET's fortrolige materiale vedrørende § 114-forholdet kom frem under en retssag.

Hanne Bech Hansen har forklaret bl.a., at hun og Per Larsen på et tidspunkt på deres foranledning havde et møde med H.C. Abildtrup og daværende politifuldmægtig hos Statsadvokaten for København, Vibeke Uldal, hos PET. På mødet forestod de en større gennemgang med plancher mm. for H.C. Abildtrup og Vibeke Uldal af det udarbejdede materiale vedrørende § 114-forholdet. På mødet gav H.C. Abildtrup ikke udtryk for, om han var enig eller ej i, at der var grundlag for at rejse tiltale efter bestemmelsen. Hun og Per Larsen deltog også i et møde hos Københavns Politi med Poul Eefsen og Annemette Møller vedrørende § 114-forholdet. Hun mener, at dette møde lå efter mødet med statsadvokaten. På dette møde kom Poul Eefsen med en bemærkning om, at Københavns Politi ikke ville spændes for PET's vogn. Denne bemærkning kunne efter hendes opfattelse kun forstås således, at Københavns Politi ikke var enig i, at der skulle rejses tiltale efter § 114. Da de gik fra mødet, var hun og Per Larsen således overbeviste om, at Københavns Politi ikke var indstillet på, at der skulle rejses tiltale efter § 114.²⁶

Statsadvokaten indstillede den 1. juni 1990 til Rigsadvokaten, at et spørgsmål om tiltalerejsning mod Blekingegadebandens medlemmer for overtrædelse af straffelovens § 108²⁷ forelagdes Justitsministeriet med henblik på beslutning om tiltalerejsning, jf. straffelovens § 110 f, hvorefter justitsministeren skulle træffe bestemmelse herom. Statsadvokaten anførte, at han ville vende tilbage for så vidt angik den rejste sigtelse vedrørende overtrædelse af straffelovens § 114, hvis han fandt anledning dertil.

Den 13. juni 1989 meddelte statsadvokaten imidlertid Jan Weimann, Peter Døllner, Niels Jørgensen, Torkil Lauesen, Karsten Møller Hansen, Carsten Nielsen, Bo Weimann, Hassan Abu-Daya, Sati Bakier m.fl., at statsadvokaten havde be-

26 Se anderledes Per Larsens forklaring om Københavns Politis holdning til spørgsmålet om tiltalerejsning efter den dagældende § 114 i straffeloven.

27 Niels Jørgensen, Bo Weimann, Peter Døllner, Karsten Møller Hansen, Torkil Lauesen og Jan Weimann blev tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 108, stk. 1, eller forsøg herpå, jf. straffelovens § 21, ved i tiden før den 2. maj 1989 at have bistået et fremmed efterretningsvæsen til at virke inden for den danske stats område, idet de med henblik på videregivelse til PFLP, der bl.a. består af et efterretningsvæsen, systematisk tilvebragte og sammenstillede oplysninger om jødiske personer, firmaer og organisationer og om personer, firmaer og organisationer, der havde givet udtryk for pro-israelske og zionistiske holdninger og standpunkter og videregav disse oplysninger eller dele heraf til PFLP.

sluttet at opgive at rejse tiltale mod dem for bl.a. overtrædelse af straffelovens § 114.

Det kan hertil bemærkes, at kommissionen ved sin gennemgang af materiale i sagen ikke har fundet holdepunkter for, at Blekingegadebanden – uanset nogle medlemmers deltagelse i f.eks. PFLP-træningslejre – støttede eller havde planer om terroraktioner i Danmark eller lignende aktioner i udlandet, der med nogen sikkerhed ville have indflydelse på danske offentlige anliggender og den danske samfundsorden. Både byretten og landsretten havde i forbindelse med grundlovsforhør og forlængelse af varetægtsfængslinger af Blekingegadebandens medlemmer m.fl. på det da foreliggende grundlag afgjort, at der ikke var den fornødne mistanke til, at § 114 kunne indgå i fængslingsgrundlaget. Kommissionen finder på dette grundlag, at statsadvokatens vurdering af, at der ikke kunne føres bevis for, at Blekingegadebanden havde haft til hensigt at udøve aktiviteter rettet mod danske offentlige anliggender og den danske samfundsorden, lå inden for det skøn, der tilkom statsadvokaten som den kompetente myndighed.

I en artikel i Berlingske Tidende den 10. juli 1991 med overskriften "Politiadvokat rejser kritik mod terror-paragraffen" blev det refereret, at H.C. Abildtrup i forbindelse med præsentationen af bogen "Blekingegade – røvere eller soldater?"²⁸ "for første gang afslørede, at det ikke alene var juridiske årsager, terror-paragraffens nuværende udformning, men også politiske hensyn, der lå bag beslutningen om ikke at tiltale Blekingegade-gruppen for overtrædelse af straffelovens § 114. ..." Desuden fremgår det af artiklen, at justitsminister Hans Engell (kons.) sagde, "... at han fortsat overvejer, om straffelovens terrorparagraf skal ændres, og hvordan det kan ske."

Kommissionen kan hertil bemærke, at der ved kommissionens undersøgelse ikke er fremkommet holdepunkter for, at Justitsministeriet efter den juridiske fastlæggelse af forståelsen af den dagældende bestemmelse i straffelovens § 114 om terrorisme – en forståelse de forskellige myndigheder ikke ses at have været uenige om – skulle have været involveret i statsadvokatens efterfølgende bevismæssige overvejelser, eller der i øvrigt skulle have indgået "politiske hensyn" i forbindelse hermed.

Folketingets Retsudvalg bad ved spørgsmål af 14. marts 2008 justitsministeren redegøre for, hvorfor der ikke blev rejst tiltale mod Blekingegadebanden for

28 Peter Damborg, Hans Bunde og Mette Josias, DR, 1991.

overtrædelse af § 114 i straffeloven. I justitsministerens svar blev sagsforløbet gennemgået uden stillingtagen til myndighedernes sagsbehandling.

3.9.5 Kommissionens konklusioner

Som redegjort for i sammenfatningen var det statsadvokaten, der indledningsvis skulle tage stilling til, om der var grundlag for at rejse tiltale for overtrædelse af den dagældende bestemmelse i straffelovens § 114 om terrorisme. Hvis statsadvokaten fandt, at det var tilfældet, skulle spørgsmålet forelægges rigsadvokaten. Hvis rigsadvokaten tiltrådte statsadvokatens vurdering, skulle justitsministeren træffe den endelige beslutning om eventuel tiltalerejsning, jf. straffelovens § 118 a.

I forbindelse med sagen udarbejdede Rigsadvokaturen et notat af 1. maj 1989 "om straffelovens § 114". Notatet blev den 2. maj 1989 sendt til Statsadvokaten for København. Som overordnet i forhold til de øvrige anklagere havde rigsadvokaten bl.a. myndighed til at give retningslinjer for en bestemt fortolkning af en lovbestemmelse.

I notatet konkluderedes, at der ikke var anledning til at ændre den fortolkning, der var kommet til udtryk i rigsadvokatens høringssvar af 23. september 1977 til Justitsministeriet i forbindelse med et forslag til ændring af straffeloven til gennemførelse af en europæisk konvention om bekæmpelse af terrorisme. Det kunne herefter lægges til grund, at straffelovens § 114 alene værnede danske offentlige anliggender og den danske samfundsorden. Rigsadvokaten tog ikke stilling til, om bestemmelsen fandt anvendelse i den konkrete sag. Justitsministeren anlagde i besvarelse af et samrådsspørgsmål af 11. maj 1989 samme fortolkning af § 114 som rigsadvokaten og gjorde det klart, at terror i udlandet – efter de konkrete omstændigheder – godt kunne have til formål at ramme danske offentlige anliggender og den danske samfundsorden. Hverken Københavns Politi, statsadvokaten eller PET ses at have været uenige i denne fortolkning. Kommissionen finder da også fortolkningen sagligt velbegrundet, og der er ingen holdepunkter for, at der skulle have indgået usaglige hensyn i forbindelse med rigsadvokatens eller Justitsministeriets behandling af spørgsmålet. Rigsadvokaten og justitsministeren ses ikke i øvrigt at have været involveret i spørgsmålet om tiltalerejsning efter § 114, herunder i statsadvokatens efterfølgende

bevismæssige overvejelser.²⁹ På den baggrund lægger kommissionen til grund, at hverken Rigsadvokaten eller Justitsministeriet modvirkede strafforfølgningen af Blekingegadebandens medlemmer i forbindelse med undladelsen af at rejse tiltale mod dem for overtrædelse af den dagældende bestemmelse i straffelovens § 114 om terrorisme.

Efter rigsadvokatens og justitsministerens tilkendegivelser om fortolkningen af den dagældende § 114 i straffeloven var det op til statsadvokatens vurdering, hvorvidt det efter de konkrete omstændigheder kunne lægges til grund, at Blekingegadebandens aktiviteter havde været rettet mod danske offentlige anliggender og den danske samfundsorden. Af sammenfatningen fremgår, at PET var af den opfattelse, at det var tilfældet, og mente, at der skulle rejses tiltale. PET var således indstillet på, at PET's fortrolige materiale om § 114-forholdet kom frem under en retssag. Statsadvokaten meddelte imidlertid den 13. juni 1989, at han havde besluttet at opgive at rejse tiltale mod Blekingegadebandens medlemmer m.fl. for bl.a. overtrædelse af straffelovens § 114.

Kommissionen har ved sin gennemgang af materiale i sagen ikke fundet holdpunkter for, at Blekingegadebanden – uanset nogle medlemmers deltagelse i f.eks. PFLP-træningslejre – støttede eller havde planer om terroraktioner i Danmark eller lignende aktioner i udlandet, der med nogen sikkerhed ville have indflydelse på danske offentlige anliggender og den danske samfundsorden. Både byretten og landsretten havde i forbindelse med grundlovsforhør og forlængelse af varetægtsfængslinger vedrørende Blekingegadebandens medlemmer m.fl. truffet afgørelse om, at der på det da foreliggende grundlag ikke var den fornødne mistanke til, at § 114 kunne indgå i fængslingsgrundlaget. På

29 Kan sammenholdes med "Blekingegadebanden", s.779, hvoraf fremgår bl.a.: "... Den juridiske forklaring på opgivelsen af terrortiltalen lyder derfor, at statsadvokaten efter at have konfereret med sine chefer i Justitsministeriet må have vurderet, at en terrortiltale efter den daværende § 114 ikke ville føre til en dom i landsretten. ... At den juridiske forklaringsmulighed skulle være udtømmende, og at opgivelsen af terrortiltalen udelukkende skyldtes den snævre, nationale formulering af datidens terrorbestemmelse, har Hans Christian Abildtrup dog ved en enkelt lejlighed selv dementeret. Under et pressemøde i forbindelse med udgivelsen af den første bog om Blekingegadesagen i sommeren 1991 lader Abildtrup de tilstedeværende journalister forstå, at der også har ligget "politiske hensyn" bag beslutningen om at opgive terroranklage. Han uddyber dog ikke indholdet af disse politiske hensyn. Da en statsadvokat ikke selvstændigt må træffe politiske beslutninger, kan Abildtrups udtalelser kun forstås sådan, at han har rådført sig med Justitsministeriet, før han med ryggen fri besluttede ikke at bringe terroranklagen i spil i retssagen. Abildtrups bemærkning antyder, at nogen på højt plan i Justitsministeriet har fundet det politisk opportunt at undgå en terrrorsag i en dansk retssal. En mulighed er, som en central politikilde siger, at det i ministeriet kunne "anses for ubekvem" at anklage nogen for samarbejde med en international terrorbevægelse, fordi man dermed risikerede at påkalde sig terroristernes opmærksomhed og vrede. I foråret 1990 betragtes palæstinensisk terror på europæiske grund på ingen måde som et uaktuelt fænomen. ..."

denne baggrund finder kommissionen, at statsadvokatens vurdering af, at der ikke kunne føres bevis for, at Blekingegadebanden havde haft til hensigt at udøve aktiviteter rettet mod danske offentlige anliggender og den danske samfundsorden, lå inden for det skøn, der tilkom statsadvokaten, som var den kompetente myndighed. Det kan herefter lægges til grund, at Statsadvokaten for København ikke modvirkede strafforfølgningen af Blekingegadebandens medlemmer i forbindelse med undladelsen af at rejse tiltale mod dem for overtrædelse af den dagældende bestemmelse i straffelovens § 114 om terrorisme.

3.10 Tayseer Kubaas tilbud om at afgive vidneforklaring i Blekingegade-sagen

3.10.1 Indledning

I forbindelse med FN-generalforsamlingens åbning den 25. september 1989 i New York mødtes daværende udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen med en repræsentant for PLO og Tayseer Kubaa fra PFLP. Under samtalen med Uffe Ellemann-Jensen sagde Tayseer Kubaa ifølge indberetning fra den danske FN-mission, "at han var rede til at træde frem i en dansk retssal". Nogle dage efter var Tayseer Kubaa citeret i den danske dagspresse for at have udtalt bl.a., at han var villig til at komme til København for at forklare sig under straffesagen mod Blekingegadebanden,¹ ligesom han senere i et interview i TV-avisen udtalte bl.a., at han havde mødt den danske udenrigsminister og meddelt, at han ville komme til København, hvis han blev inviteret.

Tayseer Kubaa blev imidlertid ikke indkaldt til afhøring under efterforskningen af Blekingegade-sagen eller til at afgive vidneforklaring under den efterfølgende retssag.

Myndighedernes behandling af Tayseer Kubaas tilbud om at afgive vidneforklaring gennemgås i det følgende i overensstemmelse med den i indledningen til kapitel 3 beskrevne fremgangsmåde.

3.10.2 Dokumentation

Kommissionen har gennemgået forskelligt materiale til brug for vurderingen af myndighedernes behandling af Tayseer Kubaas tilbud om at afgive vidneforklaring i Blekingegade-sagen, og den del af materialet, der er af væsentlig interesse, er gengivet nedenfor.

Af rapport af 14. november 1975 fra PET fremgår bl.a.:

"...

3. Den af Taysir Quba ledede afdeling for forbindelser med udlandet er ansvarlig for opretholdelse af kontakt med PFLP-afdelinger verden over

1 PET's interne arbejdsbetegnelse for medlemmerne af Blekingegadebanden var Appel-gruppen indtil opdagelsen i maj 1989 af gruppens dækkelighed i Blekingegade, hvorefter pressen kaldte gruppen for Blekingegadebanden.

og især med studenter-celler og ikke-arabiske venstreorienterede organisationer. Dens aktivitet er hovedsagelig af ideologisk-politisk art med sigte på at styrke de verden over bestående cellers tilknytning til organisationen. Nogle af aktivisterne i udlandet medvirker imidlertid også i PFLP's terroristiske aktivitet, idet de fungerer som kurærer, indhenter efterretningsmæssige oplysninger af operativ art og formentlig også smugler og skjuler våben og sabotage-udstyr.

... ”

Det fremgår af rapport af 22. februar 1977 fra PET bl.a., at det fremgik af telefonaflytning af Sati Bakier, at Jens Holger Jensen skulle rejse til Bagdad, hvor han skulle mødes med Tayseer Kubaa, der var en af PFLP's ledere.

I rapport af 31. august 1979 fra PET oplystes det bl.a., at Jan Weimann og Jens Holger Jensen den 30. august 1979 rejste til Beirut. Antageligvis var formålet med rejsen at mødes med Tayseer Kubaa.

Af rapport af 18. september 1979 fra PET udarbejdet til brug for rettens stillingtagen til anmodning om tilladelse til aflytning af Jan Weimanns telefon fremgår bl.a., at PET satte Jan Weimanns og Jens Holger Jensens besøg hos Tayseer Kubaa i august 1979 i forbindelse med et møde i København i 1979, hvor en af Tayseer Kubaas medarbejdere² over for den lokale PFLP-celle gav udtryk for, at PFLP var interesseret i et samarbejde med danske grupper. Medarbejderen havde bedt den nævnte celle undersøge, om de danske grupper var villige til at udføre en militær operation. Efterforskningen havde vist, at en af de grupper, der blev sigtet til, var en gruppe, som Jan Weimann og Jens Holger Jensen var medlemmer af.

Det følger af rapport af 5. oktober 1979 fra PET bl.a., at det af en aflyttet samtale mellem Talal Zouabi og Tayseer Kubaa den 3. oktober 1979 fremgik, at Talal Zouabi underrettede Tayseer Kubaa om, at en kvindelig lægestuderende,³ der tilhørte den lille gruppe "æbler", ville ankomme til Beirut. Tayseer Kubaa talte også med Sati Bakier og bad denne tage sig godt af "de små æbler, det var meget vigtigt". I rapporten anførtes det, at betegnelsen "æbler" blev brugt om Jens Holger Jensen og Jan Weimann.

2 Medarbejderen var Marwan el Fahoum. Se nærmere om det omtalte møde i kapitel 2, afsnit 2.3.

3 Kvinden var den læge, som anklagemyndigheden besluttede ikke at rejse tiltale mod under Blekingegade-sagen. Se nærmere kapitel 1, afsnit 1.4.1.

Ved telex af 14. december 1979 oplyste en samarbejdspartner PET om bl.a., at en uprøvet kilde havde meddelt, at Marwan el Fahoum skulle være en "farlig mand", der af Tayseer Kubaa havde fået til opgave at sikre forbindelserne mellem PFLP og de europæiske ekstremistiske organisationer.

Ifølge telex af 21. august 1989 – altså efter anholdelsen af Blekingegadebandens medlemmer og fundet af lejligheden i Blekingegade – fra PET til en samarbejdspartner var bl.a. Tayseer Kubaa blevet efterlyst af PET ved opførelse i kriminalregisteret som mistænkt terrorist. Han skulle derfor tilbageholdes ved forsøg på indrejse til Danmark (ikke anholdes) og underretning om evt. tilbageholdelse skulle hurtigst muligt gives til PET, således at PET fik mulighed for større handlefrihed med hensyn til reaktioner imod ham "(= f.eks. afvisning)".

Af telegram af 25. september – afsendt den 26. september 1989 – fra den danske FN-mission i New York til Udenrigsministeriet fremgår bl.a.:

"...

UDENRIGSMINISTERENS SAMTALE MED PLOS

'UDENRIGSMINISTER' KHADDOUMI I NEW YORK.

MISS. (BK) J.NR. 5.E. MELLEMOESTEN.

I FORBINDELSE MED FN-GENERALFORSAMLINGENS AABNING HAVDE UDENRIGSMINISTEREN DEN 25. SEPTEMBER 1989 EN SAMTALE MED PLOS 'UDENRIGSMINISTER' KHADDOUMI. DENNE VAR LEDSAGET AF HR. TAYSEER KUBAA MEDLEM AF PFLPS POLITBUREAU OG MED SAEDE I PLOS CENTRALKOMITE. SAMTALEN VAREDE 45 MINUTTER.

...

U D E N R I G S M I N I S T E R E N LAGDE FOR MED AT KONSTATERE, AT SAMTALEN I DAG VAR ET LED I DEN DANSKE REGERINGS LOEBENDE DIALOG MED PLO. HAN VILLE VAERE INTERESSERET I PLOS VURDERING AF DEN SENESTE UDVIKLING I MELLEMOESTEN, HERUNDER HOLDNINGEN TIL MUBARRAKS TI PUNKTER VEDROERENDE EN MELLEMOESTLIG FREDSORDNING.

...

UDENRIGSMINISTEREN HENVISTE AFSLUTNINGSVIS TIL DEN OFFENTLIGE DEBAT I DANMARK VEDROERENDE EN RAEKKE BEKYMRENDE FORHOLD, SOM HAVDE FORBINDELSE TIL PLO-KONTORET I KOEBENHAVN.

*UDENRIGSMINISTEREN VAR OVERBEVIST OM, AT KHADDOUMI FRA SINE
REPRÆSENTANTER VAR VEL ORIENTERET HEROM. DET VAR OP TIL PLO
SELV AT AFGØRE, OM MAN PÅ BAGGRUND AF DISSE INFORMATIONER
ØENSKEDE AT TAGE SKRIDT I SAGEN.*

*KHADDOUMI FANDT OMTALEN I DANSK PRESSE PINLIG FOR PLO OG
ØENSKEDE AT FORSTÅ, HVAD DER LAA BAG. HAN HAVDE BEDT HR. KU-
BAA FRA PFLP DELTAGE I SAMTALEN I DAG, FORDI HANS NAVN HAVDE
VÆRET NÆVNT I DANSK PRESSE I FORBINDELSE MED DET OMHAND-
LEDE SPOERGSMÅL. HAN ERKLÆREDE SIG I ØVRIGT ENIG I, AT MAN
HAVDE EN FÆLLES INTERESSE I AT FÅ SAGEN BRAG UD AF VERDEN.*

*DA H R. K U B A A INDSKOED, AT HAN VAR REDE TIL AT TRÆDE FREM
I EN DANSK RETSSAL, AFSLUTTEDE U D E N R I G S M I N I S T E R E N
SAMTALEM MED EN UNDERSTREGNING AF, AT DANMARK ØENSKEDE,
AT PLO SKULLE SPILLE EN KONSTRUKTIV ROLLE I FREDSPROCESSEN.
HAN GIK DERFOR UD FRA, AT PLO I EGEN OG FÆLLES INTERESSE GJØR-
DE, HVAD MAN KUNNE FOR AT FÅ STYR PÅ FORHOLDENE.*

..."

Ifølge distributionsliste fra Udenrigsministeriet af 27. september 1989 og telex i PET's akter fik PET tilsendt kopi af ovennævnte indberetning af 25. september 1989.

Følgende fremgår af artikel i Det Fri Aktuelt den 28. september 1989 med overskriften "TOPMØDE MED PFLP-CHEF":

"...

*Et helt usædvanligt topmøde fandt tirsdag sted i et sidelokale, en lounge, i FN-bygningen i New York. Den danske udenrigsminister Uffe Elle-
mann-Jensen mødtes med PLOs udenrigsminister Farouk Khaddoumi.*

*Et høfligt topmøde. Tilsyneladende. Et topmøde af den slags, der afvikles i
en endeløs række under FNs generalforsamling.*

Men dette møde var enestående.

*Fordi en af deltagerne i topmødet – af politiet – er udpeget som hovedmis-
tænkt i det, der er kaldt "århundredets røverisag" i Danmark.*

Danmark havde indbudt til mødet.

Foruden udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen deltog fra dansk side ministersekretær Friis Arne Petersen og en embedsmand fra den danske FN-delegation.

PLO mødte med to mand.

Udenrigsministeren Farouk Khaddoumi. Og den helt centrale person:

- *Muhammed Taissyr Kuba.*

Han er en af de allerøverste PLO-ledere.

Han er chef for den internationale afdeling i Folkefronten til Palæstinas Befrielse, PFLP, den næststørste organisation i PLO.

- *Han er samtidig mistænkt i Blekingegade-sagen.*
- *Af politiet udnævnt til at være den danske gruppes forbindelsesled til terrorgrupper i Mellemøsten.*
- *Udpeget som en af dem, der var med til at planlægge den aldrig gennemførte kidnapning af en svensk milliardærsøn.*

SAMARBEJDE

Tre navne på PFLP-folk figurerer i materiale fundet i det såkaldt "hemmelige" rum i Blekingegade: Abu Ali Mustapha, Marwan El-Fahaoum og Muhammed Taissyr Kuba.

Netop forbindelsen med disse navne er årsag til, at politiet i retsmøde efter retsmøde har krævet de sigtede i sagen fængslet efter terror-paragraffen i den danske straffelov.

I retsmødet fredag den 11. august i Dommervagten i København, hvor politiet fremlagde de nye sigtelser om kidnapning af den svenske milliardærsøn, Jörn Rausing, sagde politiadvokat Ole Weikop bl.a.:

"Af drejebogen fremgår med al ønskelig tydelighed, at planlægningen af kidnapningen er foregået i samarbejde med personer i Mellemøsten, personer som efter vores opfattelse er medlemmer af PFLP."

...

KOMMER GERNE

Det Fri Aktuelt talte i går med Mohammed Taissyr Kuba i telefonen fra FN-hovedkvarteret i New York:

"Den danske udenrigsminister vidste, hvem jeg var. Og jeg protesterede overfor ham mod det alvorlige og uretfærdige angreb, der er rettet mod PFLP og mod mig personligt. Jeg sagde også til ham, at jeg er rede til at komme til København for at forklare mig og for at få foretaget en undersøgelse af alle mine forhold, hvis han vil invitere mig."

-Hvad svarede den danske udenrigsminister?

"Ingenting"

-Talte I konkret om den store røverisag?

"Ja, jeg fortalte ham, at jeg intet har med den at gøre. At den helt uretfærdigt bruges til at ødelægge PLOs prestige."

...

Politiet har gennem hele sagen gjort det klart, at de tre navngivne PFLP-folk vil blive arresteret, hvis de sætter benene på dansk jord.

Ole Weikop den 11. august:

"Vi eftersøger dem. Vi vil gerne have fat i dem. Men de er jo nok nu i Mellemøsten."

- Vidste I, at den ene af de tre i går holdt møde med den danske udenrigsminister?

Spurgte Det Fri Aktuelt i går efterforsknings-lederen, kriminalinspektør Kurt Olsen:

"Nej. Det har udenrigsministeren nok ikke haft tid til at fortælle os."

- Hvad sker der, hvis Kuba kommer til Danmark?

"Det vil jeg ikke fortælle."

Udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen havde ikke i går tid til at kommentere sit usædvanlige møde med PFLP-lederen.

IKKE SIGTET

I hans fravær gav ministersekretær Friis Arne Petersen i går denne redegørelse:

"Vi havde bedt om et møde med PLOs udenrigsminister. Hvem han vælger at lade sig ledsage af, det kan vi ikke, og det skal vi ikke blande os i. Det er deres privilegium."

- Ved I hvem Taissyr Kuba er?

"Vi har oplysninger, som gør os i stand til at vide, hvem han er."

- Er I klar over, at han er mistænkt i Blekingegade-sagen?

"Som udenrigsministerium har vi ikke ansvar for Blekingegade-sagen. Det skal du tale med de danske justitsmyndigheder om."

- Er I klar over, at han er mistænkt?

"Hvis du taler med Ole Weikop (politiadvokaten, der har røverisagen, red.) vil han sige, at den mand ikke er sigtet."

- Han er nævnt som en af de personer, de sigtede i Blekingegade-sagen havde forbindelse med.

"Det er en helt anden snak. Det ordvalg kan jeg genkende. Han er nævnt i Blekingegade-sagen. Men det, du sagde før, var noget andet."

- At han var mistænkt?

"Ja. At være nævnt som forbindelsesled er vel ikke det samme som at være mistænkt."

- Var I bekendt med hans forbindelse til sagen, da I mødte ham, eller er det først noget I er blevet klar over bagefter?

"Nej, det ved vi godt."

- Også da I mødte ham?

"Ja."

Sagde ministersekretær Friis Arne Petersen Både han og Muhammed Taissyr Kuba er iøvrigt enige om vurderingen af mødet mellem PLOs og den danske udenrigsminister.

De siger samstemmende: "Det var et godt møde."

PET modtog den 28. september 1989 telexen fra Udenrigsministeriet med indberetningen af 25. september 1989 fra FN-missionen. PET's sagsomslag med telexen indeholder ikke yderligere bilag. I hånden er der på telexen skrevet, at den skulle til politimesteren og afdeling 5, hvis område var sager med særlig tilknytning til udlændinge og disses virke i Danmark. Desuden blev det på telexen angivet, at der blev taget kopier heraf til bl.a. Tayseer Kubaas personsag. Af omslaget på sagen vedrørende telexen fremgår, at sagen blev henlagt den 10. oktober 1989 af en medarbejder fra afdeling 5.

Af rapport sendt til PET den 16. oktober 1989 fra en samarbejdspartner vedrørende deres kendskab til Tayseer Kubaa fremgår bl.a., at Tayseer Kubaa fortsat var en af de vigtigste personer i PFLP som leder af PFLP's udenrigsafdeling.

Det fremgår af telex af 27. oktober 1989 fra PET til en samarbejdspartner vedrørende Rausing-forholdet som omtalt i artiklen i Det Fri Aktuelt den 28. september 1989 bl.a.:

"...

Udover de ovennævnte forhold, er gruppen blevet sigtet for forsøg på kidnapning og afpresning af en svensk industrimand.

Der findes deltaljerede planer for dette kidnapningsforsøg i de koster, der blev fundet i dæklejligheden, Blekingegade 2.

Det fremgår blandt andet af materialet, at aktionen skulle koordineres med PFLP, herunder navngivne personer og telefonnumre på Cypern, der skulle fungere som forbindelsesfolk imellem APPEL-gruppen og PFLP. Sagen daterer sig tilbage til 1985/86.

Følgende blev fundet med relation til Cypern (ordret gengivelse):

*"357 51 22901 lejlighed i Cypern
 bemandet fra 6. januar
 (aften)
 Vi hedder Bob Howards
 De hedder Johnny Pat."*

*De aktuelle PFLP'ere fra materialet er:
Abu Ali MUSTAFA, TAYSIR KUBA og Marwan EL FAHOU.*

Efter kidnapningen skulle APPEL-gruppen overføre løsesummen på 25 mill. US-dollars til PFLP.

...

Det citerede i telexen stammede fra et bilag fundet i lejligheden i Blekingegade. På bilaget var der umiddelbart over oplysningen om lejligheden "i Cypern" anført som følger:

"414219 TESIR CUBA'S KONTOR I DAMASKUS"

I brev af 3. januar 1990 skrev politidirektøren i København, Poul Eefsen, således til Justitsministeriet:

"...

Til brug ved Justitsministeriets besvarelse af spørgsmål nr. S 310 fra medlem af Folketinget Pelle Voigt kan jeg oplyse følgende:

Københavns Politi har ikke modtaget noget tilbud fra medlemmer af PFLP om at komme til Danmark og aflægge officiel forklaring i sagen.

Såfremt Københavns Politi i Købmagergadesagskomplekset måtte modtage skriftlige eller personlige henvendelser fra PFLP eller medlemmer heraf, vil sådanne henvendelser blive behandlet på samme måde som andre henvendelser i sagen."

Justitsministeren sendte den 5. januar 1990 svar på ovennævnte § 20-spørgsmål (S 310) til Folketinget. Spørgsmålet, der var stillet den 19. december 1980, og svaret herpå lød som følger:

"...

Spørgsmål:

"Hvorfor afviser de danske myndigheder at modtage tilbuddene fra de medlemmer af Folkefronten til Palæstinas Befrielse (PFLP), som er blevet sat i forbindelse med den såkaldte Blekingegadesag, om at komme til Danmark og aflægge officiel forklaring i sagen over for en domstol?"

Svar:

Det kan i anledning af det stillede spørgsmål mere generelt oplyses, at Justitsministeriet af principielle grunde ikke finder at burde udtale sig nærmere om konkrete sager af den omhandlede karakter, der er under behandling i retsvæsenet.

Politidirektøren i København har om den i spørgsmålet nævnte sag oplyst, at Københavns politi ikke har modtaget noget tilbud fra medlemmer af PFLP om at komme til Danmark og aflægge officiel forklaring i sagen.

Det bemærkes, at det efter retsplejelovens § 837 er domstolene, der efter begæring træffer den endelige afgørelse om hvilke bevisligheder, der kan indgå i sagens behandling for retten.”

Hovedforhandlingen i Blekingegade-sagen begyndte den 3. september 1990.

I TV-avisen den 16. december 1990 blev vist et indslag, hvor journalist Jens Nauntofte interviewede Tayseer Kubaa i Damaskus. Af indslaget fremgår bl.a.:

“...

Speaker: Her i Damaskus er Marwan el-Fahoum som sunket i jorden. PFLP's talsmand siger, at han ikke for øjeblikket befinder sig i Syrien. Det kan være rigtigt, men det kan også være en pæn måde at sige, at han ikke skal udtale sig om pinlige spørgsmål. Derimod har vi truffet Tayseer Kubaa. Han er international [Ikke muligt på den foreliggende optagelse at forstå, hvad der siges] for PFLP, og han optræder i øvrigt også i drejebogen fra Blekingegade, og han har erklæret sig villig til en samtale nu. Tayseer Kubaa er med i topledelsen af PFLP. Han har været medlem af organisationen fra dens tidligste dage, og han udfylder en vigtig rolle, som den der viser PFLP's ansigt udadtil i den arabiske verden.

...

Jens Nauntofte (JN):⁴ Tayseer Kubaa er sammen med PFLP's næstkommanderende, Abu Ali Mustafa, nævnt i Blekingegadegruppens dokumenter. Over for Søndagsavisen røber Kubaa en vis undren over, at hans navn bliver ved med at dukke op i den danske presse. Han har tidligere tilbudt Uffe Ellemann-Jensen, under et møde i New York, at komme til samtaler i Danmark, hvis han fik en invitation.

Tayseer Kubaa (TK): Jeg traf jeres udenrigsminister og sagde at jeg ville komme til København, hvis jeg blev inviteret.

JN: De ved godt, at Deres navn også er nævnt i akterne?

⁴ Ved citeringen af Jens Nauntoftes og Tayseer Kubaas udtalelser i interviewet er anvendt DR's tekstede oversættelse i udsendelsen.

TK: Ja, og jeg opfordrer jeres sikkerhedstjeneste og regering til at bevise, at jeg er involveret i sådanne handlinger.

...

JN: Den 20. november 1984 kom en af de tiltalte danskere, Mr. Jørgensen, her til Damaskus og modtog de 63.000 DM af Marwan el Fahoum og spiste middag med PFLP's ledere, inden han rejste hjem igen. Det viser en klar forbindelse mellem gruppen i Danmark og PFLP.

TK: Det er første gang jeg hører det navn. Jeg er ikke engang i stand til at udtale det. Jeg vil hverken bekræfte eller afkræfte det. For jeg respekterer enhver mand og kvinde, der tror på retfærdigheden i den palæstinensiske kamp og som vil støtte den. Men det er første gang, jeg hører om denne hændelse.

JN: Var De i slutningen af 1984 i så akut pengenød, at De kunne tænkes at gå med til en kidnapning i Skandinavien for at rejse penge? 25 mio. dollars er jo en net sum penge.

TK: Vi har jo brug for de penge, og flere til, til vores folk. Men ikke gennem kidnapning.

...

JN: Gruppen i København havde et stort våbendepot. Rifler, ammunition, bazookaer. De oplyste i retten, at våbnene skulle sendes til Jer. Ville I tage imod dem?

TK: ja, med kyshånd.

JN: Men er politikken ikke den, at der siden intifadaen ikke skulle sendes våben til palæstinenserne?

Før Intifadaen var det muligt?

TK: Ja, og måske også senere.

JN: Men tror De, at en gruppe danske amatører kunne sende våben til Haifa og videre til de besatte områder?

TK: Ja, hvorfor ikke. Hvis nogen ville hjælpe Dem med at sende et tv-apparat fra Damaskus til København, hvorfor så ikke?

Speaker: I april 1984 bliver to palæstinensere arresteret i lufthavnen i Paris. De havde 6 mio. d.kr. på sig. Det var få uger efter et røveri i en bank i Lyngby, som politiet mistænker gruppen fra Blekingegade for at have gennemført. De to uheldige kurerer Mohamad Toman og Ghazi Ali Massoud. Over for Søndagsavisen har PFLP-lederen Abu Ali Mustafa tidligere bekræftet at de to folk tilhørte PFLP.

JN: Kender de Mohammed Abdul-Rachman Toman?

TK: Nej

JN: Kender de Ghazi Ali Mahzoud?

TK: Ja

JN: De er medlemmer af PFLP, ikke?

TK: Jeg mener at Ghazi var medlem af PFLP

JN: Abu Ali Mustafa har over for DR TV bekræftet at de er medlemmer. De blev arresteret i Paris i 1983 med 6 mio. kr. i kontanter. Husker De det?

TK: Ja

JN: Det skete få uger efter et bankrøveri i Danmark, hvor netop det beløb blev stjålet.

TK: Det samme beløb?

JN: Ja, og de var medlemmer af PFLP.

TK: Der er jo også danske kroner i omløb i Paris. Hvorfor har den danske regering ikke arresteret dem?

JN: Hvorfor rejser PFLP-folk med 6 mio. danske kroner på sig?

TK: Nogle rejser med 6 mia. dollars eller meget mere. Vores arbejde foregår ikke kun i Damaskus.

JN: Når De modtog penge, selv store summer som 1 mio. dollars, spurgte De så, hvor pengene kom fra?

TK: Vi stiller aldrig spørgsmål, men siger straks tusind tak.

JN: Der er tale om en stor sum penge, kidnappingsplaner og et stort våbendepot i København og de tiltalte siger i retten, at de arbejdede for Dem – at pengene blev sendt til Dem og at våbnene skulle sendes til Dem. Og nu siger De, at De ikke stillede Dem spørgsmål?

TK: Hvis de arbejder for os og bringer os penge vil jeg sende dem en hilsen gennem Deres tv. Jeg respekterer enhver der arbejder for at hjælpe vores folk. Men vi undersøger aldrig, hvor pengene kommer fra

JN: og dét De nu vil sige til den danske gruppe i retten, er at de gjorde det rigtige og at De har taget imod det De fik?

TK: Jeg blandede mig ikke i deres gøremål. De er ikke medlemmer af PFLP. Vi har venner overalt. Venner, vi mangler medicin. Vi mangler penge og politisk støtte. Og vi har brug for våben. Alle der kan sende os noget kan få min adresse.

JN: Det er meget klar tale. Det betyder, at hvis Marwan har hjulpet den danske gruppe og de har fulgt de råd, han gav dem, så synes De, det er i orden?

TK: Jeg ved ikke, hvad han har rådet dem til? Jeg er ikke enig med ham, hvis han har sagt, at de skal dræbe et barn.

JN: Der var tale om kidnapning

TK: Vi er imod enhver krænkelse af menneskerettighederne

JN: Men et bankrøveri er i orden?

TK: Nej, sådan er vores revolution ikke. Vi har vores principper

JN: Hvis de mennesker selv tager ansvaret for et bankrøveri, De ikke har kendskab til, så vil De tage imod pengene?

TK: Ja, det ville jeg gøre, og jeg ville også gøre det i morgen. Dog ville jeg fraråde kidnapning og drab. Men hvis de samler penge ind, tager jeg imod dem uden at spørge, hvor de kommer fra. Jeg er meget ærlig og driver ikke propaganda.

JN: Og jo flere penge jo bedre?

TK: Ja, og jeg ville takke dem dybt. Og hvis mine ord kan hjælpe dem nu. Penge kan jeg ikke give dem, for jeg har ingen, men jeg håber at deres venner i Danmark vil hjælpe dem. For jeg er sikker på, at de arbejder for en retfærdig sag. De har hjerne og hjerte. De arbejder for sagen.

...

Den 2. maj 1991 afsagde Østre Landsret dom i Blekingegade-sagen.

Berlingske Tidende Søndag bragte 4. maj 2008 en artikel med overskriften "Da Uffe mødte PFLP". Heraf fremgår bl.a.:

...

Siden begyndelsen af august 1989 havde Tayseer Kubaa stået på PETs og Københavns Politis liste med navne over prominente palæstinensere, der i årevis havde fungeret som Blekingegadebandens kontaktpersoner i PFLP. Dansk politi havde udstedt en arrestordre på bandens primære kontaktperson i PFLP, Marwan El-Fahoum, og desuden havde politiet offentligt luftet muligheden for, at de to andre PFLP-folk på listen, Abu Ali Mustafa El-Sibri samt Tayseer Kuba, ville blive tilbageholdt og afhørt, hvis de satte deres fod på dansk jord.

Politiet i København var altså særdeles interesseret i at tale med Blekingegadebandens palæstinensiske marionetførere, heriblandt Tayseer Kubaa. Alt dette var kendt og velbeskrevet i dansk presse, da Uffe Ellemann-Jensen mødtes med palæstinenserne i september 1989. Tayseer Kuba deltog endda i mødet, skulle det vise sig, netop fordi hans navn i månederne op til mødet i New York flere gange var blevet sat i forbindelse med Blekingegadebanden og den palæstinensiske eliteenhed, Force 17, i dansk presse. På mødet tilbød Tayseer Kubaa ikke alene Uffe Ellemann-Jensen at give sin version af den danske presses skrivelser. Han tilbød også at komme til Danmark og stille sig til rådighed i en dansk retssag og afgive vidneforklaring om forholdet mellem Blekingegadebanden og PFLP. Et tilbud fra én af de højest placerede PFLP-ledere, der i en årrække havde haft kontakt til Blekingegadebandens medlemmer. Et tilbud der kunne have kastet et nyt og vigtigt lys over Blekingegadebandens omfattende kontakter til internationale terrorgrupper, som det aldrig lykkedes at få dømt banden for. Men også et tilbud, som Uffe Ellemann-Jensen – eller de danske myndigheder i øvrigt – hverken tog imod eller siden fulgte op på.

...

Tilknytningen mellem PFLP og Blekingegadebanden kom frem i pressen kort efter politiets gennembrud i efterforskningen i maj 1989. I den følgende sommer væltede det frem med historier, der belastede såvel PFLP som det PLO-kontor, der dengang lå i København. Pressen kunne fortælle, hvordan flere personer på PLO-kontoret var mistænkt for at have kontakter med Blekingegadebanden og den palæstinensiske eliteenhed, Force 17, der af PET var overvåget og mistænkt for at have planlagt drab på de fremtrædende danske jøder, overrabbiner Bent Melchior og Politikens chefredaktør Herbert Pundik. Og så sent som 27. august og 5. september skrev Ekstra Bladet, at Tayseer Kubaa sammen med Marwan El-Fahoum og Abu Ali Mustafa El-Sibri var i politiets søgelys i forbindelse med Blekingegadesagen.

Få uger senere, 25. september, dukkede Tayseer Kubaa så op til mødet med Uffe Ellemann-Jensen i New York.

...

PLOs 'udenrigsminister' Khaddoumi sagde, at omtalen i dansk presse var pinlig, og at han havde bedt "hr. Kubaa fra PFLP deltage i samtalen i dag, fordi hans navn havde været nævnt i dansk presse", og var enig med Uffe Ellemann-Jensen i, at det var i alles interesse at få sagen afklaret.

Derefter kom Tayseer Kubaa så med sit tilbud om at vidne i en dansk retssal for at rense sit eget navn. Men ifølge referatet blev tilbuddet ikke taget op af Uffe Ellemann-Jensen, der i stedet afsluttede mødet:

"Da hr. Kubaa indskød, at han var rede til at træde frem i en dansk retssal, afsluttede udenrigsministeren samtalen med en understregning af, at Danmark ønskede, at PLO skulle spille en konstruktiv rolle i fredsprocessen. Han gik derfor ud fra, at PLO i egen og fælles interesse gjorde, hvad man kunne for at få styr på forholdene." står der i referatet.

Tayseer Kubaas tilbud om at vidne i Danmark i 1989 blev ikke taget videre op af udenrigsministeren. Kubaas vidneudsagn kunne ellers have kastet vigtigt lys over Blekingegadesagen, vurderer efterforskningsleder Jørn Moos i dag. "Jeg var ikke klar over, at han var klar til at stille sig frem i en dansk retssal dengang. Men det ville da have været yderst interessant, og jeg føler mig helt overbevist om, at det kunne have kastet vigtigt lys over Blekingegadebandens forhold til PFLP. Kubaa var også selv mistænkt i forbindelse med Raising-kidnapningen. Vi kom på intet tidspunkt i nærheden af at afhøre de mistænkte PFLP-folk, så vi ville meget gerne have talt med ham," siger Jørn Moos i dag.

...

Selvom politiet havde et hav af beviser, der pegede i retning af et samarbejde mellem PFLP og Blekingegadebanden, og selvom PET brugte adskillige måneder på at forberede et skudklart anklagemateriale til brug i en retssal, blev bandens medlemmer aldrig tiltalt efter straffelovens terrorparagraffer for samarbejdet med PFLP. Da PET i marts 1990 afleverede 11 ringbind til statsadvokaten i håb om, at PFLP-sporet blev boret ud i en retssag, fik PET-folkene en kold skulder. Statsadvokaten var ikke interesseret i PFLP.

...

Dansk presse fik kort efter mødet i 1989 nys om, at udenrigsministeren havde mødtes med Tayseer Kubaa. I artiklen "Topmøde med terrorismetænk" beskrev det Fri Aktuelt mødet, og Tayseer Kubaa fortalte til avisen, at den danske udenrigsminister godt vidste, hvem han var, og Kubaa benyttede lejligheden til at genfremsætte sit tilbud om at komme til København for at afgive forklaring. I samme artikel bekræftede Uffe Ellemann-Jensens ministersekretær Friis Arne Petersen, at ministeriet kendte til Kubaa's tilknytning til Blekingegadesagen inden mødet i New York. Få dage efter benægtede Uffe Ellemann-Jensen i samme avis, at han på forhånd vidste, hvem Tayseer Kubaa var.

...

Han [Uffe Ellemann-Jensen] husker ikke detaljer fra mødet med Tayseer Kubaa i dag, men siger efter at have gennemlæst referatet: "Jeg kan se af referatet, at han gerne ville stille op i en dansk retssal – og det er da interessant på baggrund af, hvad vi ved i dag. Den slags referater blev altid fordelt til alle interesserede hjemme og må også være gået til Justitsministeriet, som havde med disse sager at gøre. Udenrigsministeriet var i den forbindelse nærmest et postkontor. Jeg ved derfor ikke, om der blev fulgt op på dette tilbud. ..."

...

Faktum er, at Tayseer Kubaas tilbud om at vidne i sagen om Blekingegadebanden aldrig blev taget op. Til stor ærgrelse for de politifolk, der jagtede sporet mellem danskerne og PFLP, og som aldrig kom i nærheden af at afhøre palæstinenserne.

..."

Det fremgår af notat fra Statsministeriet til brug for et pressemøde den 7. maj 2008 vedrørende behovet for nærmere at udrede forholdene omkring opklaringen af Blekingegade-sagen bl.a.:

”...

Baggrund

Det fremgår af en artikel i Berlingske Tidende den 4. maj 2008, at PFLP-toplederen Yaseer Kubaa ved et FN-topmøde i New York i 1989 tilbød daværende udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen (UEJ) at vidne i Blekingegade-sagen for at rense sit navn, idet PFLP-lederen var mistænkt i bandens planer om at kidnappe en svensk milliardærsøn. Der blev fra de danske myndigheders side aldrig fulgt op på dette tilbud, som senere blev genfremsat i et interview i TV-avisen under retssagen. Artiklen er skrevet på baggrund af aktindsigt i et UM-referat.

UEJ udtaler, at referatet kun gør en undersøgelse endnu mere nødvendig. UEJ udtaler endvidere, at oplysningerne blev givet videre til de hjemlige myndigheder, herunder JM. JM har uformelt oplyst, at der ikke er noget, som peger på, at UM videregav oplysningerne til JM eller andre.

Jørn Moos, der ledede efterforskningen af Blekingegade-banden, mener, at en afhøring af Yaseer Kuuba kunne have givet vigtige oplysninger. Retsordførerne for DF, S og RV udtrykker utålmodighed efter at komme i gang med den særskilte undersøgelse af Blekingegade-banden, som er stillet i udsigt efter PET-Kommissionens undersøgelse.

...”

Folketingets Retsudvalg stillede den 7. maj 2008 følgende spørgsmål (nr. 685 (Alm. del)) til justitsministeren:

”...

”Vil ministeren med henvisning til artikler i Berlingske Tidende 4/5-08: ”PFLP ville vidne i Blekingegadesag” og ”Da Uffe mødte PFLP” redegøre for,

- hvorfor der ikke fra danske myndigheders side blev fulgt op på PFLP-leder Tayseer Kubaas tilbud om at vidne i Blekingegade-sagen,*
- om Justitsministeriet eller myndigheder under ministeriet blev orienteret om PFLP-leder Tayseer Kubaas tilbud om at vidne i Blekingegadesagen under samtalen med tidligere udenrigsmi-*

nister Uffe Ellemann-Jensen i 1989 og i givet fald på hvilket tidspunkt og i hvilken form, og

- om ministeren er enig i, at de nye afsløringer understreger behovet for en selvstændig og særskilt undersøgelse om Blekingegadesagen?"

..."

I PET-sag om "Undersøgelse i PET af telex fra UM af 27.9.89 fra New York, hvorefter medl. af PFLPs politibureau Taysir Kuba ... på møde 25.8.89 med UMsteren skulle have tilbudt at vidne i en dansk retssal (Mod Blekingegadebanden)" udarbejdedes en notits af 3. juni 2008, hvori anførtes:

"Vedr.: Referat af udenrigsministerens samtale med repræsentanter for PLO den 25. september 1989 i New York.

Referatet blev sendt med Telex til PET fra Udenrigsministeriet den 27. september 1989. Originalen er fundet på arkivet. Det fremgår af omslaget, at sagen blev henlagt den 10. oktober 1989. Hvad der er blevet foretaget i anledning af telexen ses ikke af sagen, da "sagen" udelukkende består af den omhandlende telex. Det kunne ud fra håndskriften på telexen tyde på, at PM har set den.

Christian Medom har fra mig modtaget kopi af referatet. Han genkender det ikke, og siger, at han er næsten sikker på at referatet ikke har været indeholdt i Blekingegadesagen (der fylder 11 hyldemeter på arkivet). Christian Medom undrer sig i øvrigt over, at det der tales om på side 4 i referatet skulle have noget med Blekingegadebanden at gøre, idet der ikke var tale om en relation mellem Blekingegadebanden og PLO-kontoret, men kun mellem Blekingegadebanden og PFLP.

Jeg har ligeledes talt med ..., som også har haft med Blekingegade-sagen at gøre. Han er den der bedst ved hvad der er i sagen, og heller ikke ifølge ham, vil ovennævnte referat være at finde i Blekingegadesagen på arkivet. Han fandt nogle mapper frem – blandt andet en med kommunikation mellem Udenrigsministeriet og PET under sagen, men heri lå referatet heller ikke.

... har lavet elektronisk søgning, og jeg har gennemset to kasser med PLO-sager. Disse indeholdt ikke noget af relevans for sagen.

Herefter synes jeg ikke vi kan foretage yderligere.

..."

Følgende fremgår af brev af 23. juni 2008 fra Statsadvokaten for København og Bornholm⁵ til Justitsministeriet:

..."

Vedr. spørgsmål nr. 685 fra Folketingets Retsudvalg

Under henvisning til mail af 18. juni 2008 vedrørende spørgsmål nr. 685 fra Folketingets Retsudvalg kan jeg oplyse, at der ved en gennemgang af akterne i statsadvokatens sag nr. 2407/89 vedrørende "Blekingegade-sagen" ikke ses at foreligge optegnelser, brevsveksling eller andet, der indeholder oplysninger om overvejelser vedrørende indkaldelse af Tayseer Kubaa eller andre højtstående PFLP-folk som vidne i "Blekingegade-sagen".

..."

Af svar af 4. juli 2008 til Retsudvalget på det tidligere gengivne spørgsmål nr. 685 (Alm. del) fremgår:

..."

Svar:

1. Som det fremgår af de to artikler, der er nævnt i spørgsmålet, mødtes daværende udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen den 25. september 1989 med Farouk Khaddoumi fra PLO og Tayseer Kubaa fra PFLP. Mødet fandt sted i New York.

Det fremgår af en indberetning fra den danske FN-mission i New York af 25. september 1989, at der på mødet var en kort drøftelse af PLO's aktiviteter i Danmark i lyset af "den offentlige debat i Danmark vedrørende en række bekymrende forhold, som havde forbindelse til PLO-kontoret i København". Tayseer Kubaa udtalte i den forbindelse, at han var rede til at træde frem i en dansk retssal.

Som det fremgår af den nævnte artikel "Da Uffe mødte PFLP", gentog Tayseer Kubaa kort efter i den danske dagspresse og senere i forbindelse med et interview i TV-Avisen, at han i forbindelse med straffesagen mod Blekin-

5 Den geografiske fordeling af forretningerne mellem de regionale statsadvokater blev ændret med virkning fra den 1. januar 2007, jf. bekendtgørelse nr. 1420 af 13. december 2006 om ændring af bekendtgørelse om fordelingen af forretningerne mellem statsadvokaterne.

gegadebanden var villig til at afgive vidneforklaring om "forholdet mellem Blekingegadebanden og PFLP".

2. *Indberetningen fra den danske FN-mission blev videresendt til Politiets Efterretningstjeneste pr. telex den 28. september 1989.*

Statsadvokaten for København og Bornholm – som i sin tid førte straffesagen mod Blekingegadebanden – har over for Justitsministeriet oplyst, at statsadvokaturen ved en gennemgang af sagsakterne fra dengang ikke ses at have modtaget den omtalte indberetning. Indberetningen findes heller ikke blandt Justitsministeriets akter om sagen.

Som det imidlertid fremgår af ovenstående, var det kendt i offentligheden, at Tayseer Kubaas var villig til at afgive vidneforklaring under straffesagen mod Blekingegadebanden.

3. *Det bemærkes i øvrigt, at der under straffesagen mod Blekingegadebanden ikke var rejst tiltale efter den dagældende bestemmelse i straffelovens § 114 om terrorisme.*

Som nærmere redegjort for i Justitsministeriets besvarelse af 1. april 2008 af spørgsmål nr. 463 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg skyldtes dette, at terrorismebestemmelsen dengang ikke omfattede støtte til terrorgrupper, som opererede uden for Danmark. Spørgsmålet om forholdet mellem Blekingegadebanden og PFLP var derfor kun af begrænset relevans for retssagen.

..."

3.10.3 Forklaringer

Myndighedernes behandling af Tayseer Kubaas tilbud om at afgive vidneforklaring i Blekingegade-sagen er indgået i kommissionens afhøring af vidner, der da var ansat i Københavns Politi, Statsadvokaten for København og PET.

Fra Københavns Politi har således Finn Chr. Christiansen og fra Statsadvokaten for København Vibeke Uldal afgivet forklaring. Desuden har Niels Christian Medom, CC, Hilbert Winther-Hinge, Per Claus Larsen og Hanne Bech Hansen fra PET afgivet forklaring.

Nedenfor gengives i redigeret form de relevante dele af vidnernes forklaringer. Forklaringerne er i deres helhed medtaget som bilag til beretningen, hvortil der i øvrigt henvises.

Finn Chr. Christiansen⁶

Finn Chr. Christiansen har forklaret bl.a., at han den 1. september 1987 blev politiadvokat i Københavns Politi advokatur D. På et tidspunkt, som – mener han – lå efter varetægtsfængslingerne i Blekingegade-sagen, blev han reserve for politiadvokat Ole Weikop som anklager i sagen. Da Ole Weikop i november 1989 blev taget af sagen, overtog han hvervet som anklager i sagen. Som reserve for Ole Weikop havde han ikke været sparringspartner for denne, og han havde mest fulgt sagen fra sidelinjen.

Han har en svag erindring om, at der fremkom oplysninger om, at Tayseer Kubaa var villig til at afgive forklaring i sagen. Han husker ikke nærmere om disse oplysninger, ligesom han ikke husker, hvordan Tayseer Kubaa var involveret i sagen. Han blev foreholdt følgende fra bilag fundet i lejligheden i Blekingegade:

“...
 414219 TESIR CUBA'S KONTOR I DAMASKUS
 357 51 22901 LEJLIGHED I CYPERN
 Bemandet fra 6. januar (aften)
 Vi hedder Bob Howards
 De hedder Johnny Pat.
 ...”

Desuden blev han foreholdt telegram af 25. september 1989 fra den danske FN-mission i New York til Udenrigsministeriet med kopi til bl.a. PET. I telegrammet blev der bl.a. refereret til en samtale, som Danmarks daværende udenrigsminister havde haft med Tayseer Kubaa, der under samtalen ”indskød at være rede til at træde frem i en dansk retssal”. Hertil forklarede han, at han ikke mindes at have set dette telegram, og det bringer ikke yderligere frem i erindringen.

Han blev foreholdt brev af 3. januar 1990 fra politidirektør Poul Eefsen til Justitsministeriet, 3. kontor, hvoraf fremgår:

”Til brug ved Justitsministeriets besvarelse af spørgsmål nr. S 310 fra medlem af Folketinget Pelle Voigt kan jeg oplyse følgende:

⁶ Protokol 54.

Københavns Politi har ikke modtaget noget tilbud fra medlemmer af PFLP om at komme til Danmark og aflægge officiel forklaring i sagen.

Såfremt Københavns politi i Købmagergadesagskomplekset måtte modtage skriftlige eller personlige henvendelser fra PFLP eller medlemmer heraf, vil sådanne henvendelser blive behandlet på samme måde som andre henvendelser i sagen.”

Hertil forklarede han, at han ikke mindes at have fået kendskab til dette brev, ligesom han ikke husker drøftelser om et tilbud fra Tayseer Kubaa om at vidne i sagen.

Vibeke Uldal⁷

Vibeke Uldal har forklaret bl.a., at hun i 1980 begyndte som politifuldmægtig i Københavns Politi. Hun blev senere fuldmægtig hos Statsadvokaten for Sjælland. Fra den 1. august 1989 var hun tillige fuldmægtig hos Statsadvokaten for København. Fra den 1. september 1989 og frem til september 1991 arbejdede hun udelukkende for Statsadvokaten for København. Her beskæftigede hun sig med Blekingegade-sagen. Det var en omfattende nævningesag, og intensiteten af behandlingen heraf steg gradvist frem til retssagens begyndelse. Under forberedelsen af sagen fungerede hun som en slags juridisk sekretær for statsadvokaten, hvor hun havde til opgave at undersøge bl.a. praksis og litteratur. Hun var med til statsadvokatens tilrettelæggelse af retssagen og deltog i retsmøderne, der begyndte i september 1990 og sluttede i maj 1991.

Hun har ingen erindring om, at der i forbindelse med sagen skulle være fremkommet oplysninger om, at Tayseer Kubaa var villig til at ”træde frem i en dansk retssal”. Hun blev foreholdt, at der i september 1989 blev sendt et telegram fra den danske FN-mission i New York til Udenrigsministeriet med kopi til bl.a. PET. I telegrammet blev der bl.a. refereret til en samtale, som Danmarks daværende udenrigsminister havde haft med Tayseer Kubaa, der under samtalen ”indskød at være rede til at træde frem i en dansk retssal”. Hertil forklarede hun, at det ikke bringer noget frem i erindringen.

7 Protokol 55.

Hun blev foreholdt brev af 3. januar 1990 fra politidirektør Poul Eefsen til Justitsministeriet, 3. kontor, hvoraf fremgår:

”Til brug ved Justitsministeriets besvarelse af spørgsmål nr. S 310 fra medlem af Folketinget Pelle Voigt kan jeg oplyse følgende:

Københavns Politi har ikke modtaget noget tilbud fra medlemmer af PFLP om at komme til Danmark og aflægge officiel forklaring i sagen.

Såfremt Københavns politi i Købmagergadesagskomplekset måtte modtage skriftlige eller personlige henvendelser fra PFLP eller medlemmer heraf, vil sådanne henvendelser blive behandlet på samme måde som andre henvendelser i sagen.”

Hertil forklarede hun, at hun ikke har nogen erindring om, hvorvidt statsadvokaten blev involveret i besvarelsen af det nævnte spørgsmål nr. S 310.

Niels Christian Medom⁸

Niels Christian Medom har forklaret bl.a., at den 1. august 1975 tiltrådte han efter ansøgning en turnusstilling som observatør i PET. Efter godt et år i den funktion blev han overflyttet til hovedafdelingen, hvor han blev sagsbehandler i ekstremisme/terrorisme-afdelingen. Terrorismeafdelingen blev selvstændig i 1977 og kom til at hedde afdeling T for terror. Han gjorde tjeneste i afdeling T indtil den 26. februar 1980, hvor han fik en stilling i PET's regionsafdeling i Århus. Straks efter røveriet og drabet ved Købmagergade Postkontor den 3. november 1988 blev han tilknyttet efterforskningen heraf, hvilket han var de næste tre år.

Forespurgt til Tayseer Kubaa, forklarede han, at pågældende var en af de højtstående arabere, som PET havde fokus på, når han skulle besøge herboende PFLP-medlemmer. Desuden optrådte Tayseer Kubaas navn i Appel-gruppens drejebog til kidnapningen af Rausing. Først i 2008 hørte han, at der var kommet en telex af 29. september 1989 fra Udenrigsministeriet til bl.a. PET, og at det af den fremgik, at Tayseer Kubaa angiveligt var villig til at møde frem i en dansk retssal i forbindelse med Blekingegade-sagen. I 2008 blev han bedt om at bistå en jurist i PET, der arbejdede med besvarelsen af et folketingsspørgsmål vedrørende telexen, og han oplyste i den forbindelse, at han aldrig havde set telexen før. Som han gav udtryk for over for juristen, var det hans indtryk, når han læste telexen, at det var Force 17, og ikke Blekingegade-sagen, som blev

⁸ Protokol 7 og 19.

drøftet mellem Khaddoumi og Uffe Ellemann-Jensen i New York. Der har aldrig været påvist nogen forbindelse mellem PLO, som var paraplyorganisation for bl.a. PFLP, og Blekingegade-banden. Han blev ikke i 2008 bekendt med, hvordan man i PET havde håndteret indberetningen, da man fik den, og han ved det fortsat ikke. Hvis PET havde opfattet telexen som vedrørende Blekingegade-sagen, ville den normalt være tilgået Københavns Politi.

CC⁹

CC har forklaret bl.a., at han den 1. november 1986 kom til PET, hvor han fortsat arbejder. Ved ansættelsen i PET begyndte han i afdeling 2, terror. Her var han til omkring 1990/91.

Han blev foreholdt, at der i september 1989 blev sendt et telegram fra den danske FN-mission i New York til Udenrigsministeriet med kopi til bl.a. PET. I telegrammet blev der bl.a. refereret til en samtale, som Danmarks daværende udenrigsminister havde haft med Tayseer Kubaa, der under samtalen "indskød at være rede til at træde frem i en dansk retssal". Desuden blev han foreholdt, at PET i forbindelse med folketingsspørgsmål nr. 685 i 2008 (Alm. Del) om Tayseer Kubaas tilkendegivelse foretog en undersøgelse af PET's håndtering af telegrammet. I anledning af denne undersøgelse eller en senere intern undersøgelse blev der udarbejdet et håndskrevet notat, hvor hans navn var anført sammen med navnene på nogle andre medarbejdere fra PET. Af en notits af 3. juni 2008 "Vedr.: Referat af udenrigsministerens samtale med repræsentanter for PLO den 25. september 1989 i New York" udarbejdet af PET fremgår, at disse andre medarbejdere var blevet kontaktet angående deres kendskab til håndteringen af telegrammet. Hertil forklarede han, at han hørte om telegrammet på et langt senere tidspunkt end Blekingegade-sagen, og ingen har henvendt sig til ham med spørgsmål om hans eventuelle kendskab hertil.

Hilbert Winther-Hinge¹⁰

Hilbert Winther-Hinge har forklaret bl.a., at han i 1966 begyndte i PET's afdeling 2, der beskæftigede sig med uro. Afdelingen skiftede under en omorganisering navn til afdeling C. Senere kom han på "russerholdet", og efterfølgende var han uddannelsesleder. Det kan godt passe, at han var uddannelsesleder fra 1976 til 1978. Derefter var han en kort overgang i observationstjenesten, inden han blev afdelingsleder i afdeling C, hvilket han var til ca. 1989/90. Mens han var afdelingsleder i afdeling C, blev afdelingen en kort overgang lagt sammen med afde-

9 Protokol 46.

10 Protokol 71.

ling T, der havde terror som arbejdsområde. Han var afdelingsleder i den sammenlagte afdeling. I forlængelse heraf kom han på ny til observationstjenesten.

Han er ikke bekendt med et tilbud fra Tayseer Kubaa om at "være rede til at træde frem i en dansk retssal". Han blev foreholdt, at der i september 1989 blev sendt et telegram fra den danske FN-mission i New York til Udenrigsministeriet med kopi til bl.a. PET. I telegrammet blev der bl.a. refereret til en samtale, som Danmarks daværende udenrigsminister havde haft med Tayseer Kubaa, der under samtalen "indskød at være rede til at træde frem i en dansk retssal". Hertil forklarede han, at han ikke hørte herom.

Per Claus Larsen¹¹

Per Claus Larsen har forklaret bl.a., at han den 1. februar 1983 fik stillingen som kriminalinspektør i PET. Efter ni år i denne stilling kom han til Glostrup Politi, hvor han var i et års tid, inden han igen kom til Københavns Politi.

Han husker ikke præcist, hvordan Tayseer Kubaa var involveret i Blekingegade-sagen. Han blev foreholdt følgende fra bilag fundet i lejligheden i Blekingegade:

..."
 414219 TESIR CUBA'S KONTOR I DAMASKUS
 357 51 22901 LEJLIGHED I CYPERN
 Bemandet fra 6. januar (aften)
 Vi hedder Bob Howards
 De hedder Johnny Pat.
 ..."

Hertil forklarede han, at dette bilag tyder på, at det var Rausing-forholdet, som Tayseer Kubaa muligvis var involveret i.

Han blev foreholdt, at der i september 1989 blev sendt et telegram fra den danske FN-mission i New York til Udenrigsministeriet med kopi til bl.a. PET. I telegrammet blev der bl.a. refereret til en samtale, som Danmarks daværende udenrigsminister havde haft med Tayseer Kubaa, der under samtalen "indskød at være rede til at træde frem i en dansk retssal". Hertil forklarede han, at han formentlig blev bekendt med denne telex kort efter PET's modtagelse heraf. Han mener, at det blev drøftet, at mødet var mellem udenrigsministeren og en repræsentant for PLO, og det ville ikke være naturligt, at PLO blandede sig i en sag

11 Protokol 31 og 52.

om PFLP. På den baggrund mente man, at Tayseer Kubaas bemærkning måtte vedrøre en af de verserende sager, som PLO var involveret i, og i øvrigt blev ud-sagnet opfattet som værende af politisk karakter uden reelt indhold. PET foretog derfor ikke noget i anledning af telexen. Det er svært for ham at afgøre, om det i det hele er hans erindring fra dengang, eller dele af det kan være et ræsonnement, som han gør sig i dag.

Hanne Bech Hansen¹²

Hanne Bech Hansen har forklaret bl.a., at hun i slutningen af august 1988 blev politimester i PET, hvilket hun var frem til den 1. april 1993, hvor hun blev statsadvokat for København.

Hun blev foreholdt telegram af 25. september 1989 fra den danske FN-mission i New York til Udenrigsministeriet med kopi til bl.a. PET. I telegrammet blev der bl.a. refereret til en samtale, som Danmarks daværende udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen havde haft med Tayseer Kubaa, der under samtalen "indskød at være rede til at træde frem i en dansk retssal". Hertil forklarede hun, at hun godt kan have set telegrammet dengang, men hun husker ikke, at det har været tilfældet. Hun mindes således ikke, at hun blev konfronteret med det problem, bortset fra flere år efter at hun havde forladt PET, hvor hun tilfældigvis løb ind i Uffe Ellemann-Jensen, der spurgte hende, hvorfor "vi dog i alverden ikke havde været interesseret i Tayseer Kubaa". I samtalen med Uffe Ellemann-Jensen fik hun nærmest det indtryk, at det var en anden sag end Blekingegade-sagen, som Tayseer Kubaa kunne have været interessant i. Mens hun var politimester i PET, havde hun ikke kendskab til, at Tayseer Kubaa havde anden rolle i forhold til Appel-gruppen, end at han var kontaktperson til nogen af de herboende PFLP-medlemmer. Hun blev foreholdt, at der i lejligheden i Blekingegade blev fundet et stykke papir med Tayseer Kubaas navn og et telefonnummer på. Det øvrige indhold af papiret tydede på, at der kunne være en tilknytning til Rausing-forholdet. Hertil forklarede hun, at det ikke vækker nogen erindring om at være blevet orienteret om Tayseer Kubaas tilbud.

3.10.4 Kommissionens sammenfatning

Ifølge PET's efterretningsoplysninger i 1975 var Tayseer Kubaa leder af PFLP's afdeling for forbindelser med udlandet. Afdelingen var ansvarlig for opretholdelse af kontakt med PFLP-afdelinger verden over og især med studenter-celler og

12 Protokol 65.

ikke-arabiske venstreorienterede organisationer. Nogle af aktivisterne i udlandet medvirkede i PFLP's terror-aktiviteter.

Jens Holger Jensen rejste i februar 1977 til Bagdad for at mødes med Tayseer Kubaa, ligesom Jan Weimann og Jens Holger Jensen i august 1979 rejste til Beirut antageligvis for at mødes med samme. PET satte den sidstnævnte rejse i forbindelse med, at en af Tayseer Kubaas medarbejdere, Marwan el Fahoum, under et møde i maj 1979 over for Sati Bakier m.fl. havde givet udtryk for, at PFLP var interesseret i et samarbejde med danske grupper, og Marwan el Fahoum havde bedt Sati Bakier undersøge, om de danske grupper var villige til at udføre en militær operation.¹³

Talal Zouabi underrettede den 3. oktober 1979 Tayseer Kubaa om, at en kvindelig lægestuderende,¹⁴ der tilhørte den lille gruppe "æbler", ville ankomme til Beirut. Tayseer Kubaa talte også med Sati Bakier og bad ham om at tage sig godt af "de små æbler".

Ifølge en efterretningsoplysning fra december 1979 var Marwan el Fahoum en "farlig mand", der af Tayseer Kubaa havde fået til opgave at sikre forbindelserne mellem PFLP og de europæiske ekstremistiske organisationer.

Flere af medlemmerne af Appel-gruppen blev anholdt i april 1989, og deres dæklejlighed i Blekingegade på Amager blev afsløret den 2. maj 1989. I lejligheden blev der bl.a. fundet detaljerede planer for kidnapning af den svenske rigmandssøn, Jørn Rausing, med henblik på afpresning af hans familie for en løsesum på 25 mio. dollar. Af planerne fremgik, at aktionen angiveligt skulle koordineres med medlemmer af PFLP, og i planlægningsmaterialet var bl.a. et telefonnummer med angivelse af, at det tilhørte Tayseer Kubaas kontor i Damaskus. Kommissionen har ved sin gennemgang af materiale konstateret, at dette var det væsentligste indicium på, at Tayseer Kubaa kunne have været involveret i Blekingegadebandens kriminelle aktiviteter. Efter kommissionens opfattelse må dette kontortelefonnummer karakteriseres som et meget spinkelt mistankegrundlag.

PET fik opført Tayseer Kubaa i kriminalregisteret som mistænkt terrorist, hvilket bl.a. indebar, at han ville skulle tilbageholdes (ikke anholdes) ved forsøg på indrejse til Danmark. PET orienterede den 21. august 1989 en samarbejdspart-

13 Se nærmere om det omtalte møde i kapitel 2, afsnit 2.3.

14 Se note 3.

ner herom og meddelte, at underretning om eventuel tilbageholdelse af Tayseer Kubaa hurtigst muligt skulle gives til PET, således at PET fik mulighed for større handlefrihed med hensyn til reaktioner mod Tayseer Kubaa, herunder afvisning.

Daværende udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen havde i forbindelse med FN-generalforsamlingens åbning den 25. september 1989 i New York en samtale med PLO's "udenrigsminister" Khaddoumi, der var ledsaget af Tayseer Kubaa. Tayseer Kubaa var medlem af PFLP's politibureau og PLO's centralkomite. Samtalen varede 45 minutter. Ifølge en indberetning til Udenrigsministeriet fra den danske FN-mission i New York om mødet henviste Uffe Ellemann-Jensen afslutningsvis i samtalen til den offentlige debat i Danmark vedrørende en række "bekymrende" forhold, som havde forbindelse til PLO-kontoret i København. Khaddoumi gav udtryk for, at han fandt omtalen i dansk presse pinlig for PLO og ønskede at forstå, hvad der lå bag. Han havde derfor bedt Tayseer Kubaa deltage i samtalen, idet Tayseer Kubaas navn havde været nævnt i dansk presse i forbindelse med det "omhandlede spørgsmål". Khaddoumi erklærede sig enig i, at man havde en fælles interesse i at få sagen bragt ud af verden. Da Tayseer Kubaa herefter indskød, at han var rede til at træde frem i en dansk retssal, afsluttede Uffe Ellemann-Jensen samtalen med en understregning af, at Danmark ønskede, at PLO i egen og fælles interesse gjorde, hvad man kunne for at få styr på forholdene.

Udenrigsministeriet sendte den 27. september 1989 ved telex kopi af ovennævnte indberetning fra FN-missionen til PET. Kommissionen har konstateret, at hverken Justitsministeriet, Statsadvokaten for København eller Københavns Politik var på Udenrigsministeriets lister mv. over, hvilke myndigheder der fik kopi af indberetningen.

I en artikel i Det Fri Aktuelt den 28. september 1989 blev mødet den 25. september 1989 i New York mellem bl.a. Tayseer Kubaa og Uffe Ellemann-Jensen beskrevet. Det blev i artiklen nævnt, at Tayseer Kubaa var mistænkt i Blekingegade-sagen, som Blekingegadebandens forbindelsesled til terrorgrupper i Mellemøsten og for at have været med til at planlægge kidnapningen af en svensk milliardærsøn. Det blev angivet, at netop forbindelsen med bl.a. Tayseer Kubaa og Marwan el Fahoum var årsagen til, at politiet i retsmøde efter retsmøde havde krævet de sigtede i Blekingegade-sagen fængslet efter "terror-paragraffen".¹⁵ Journalisten fra Det Fri Aktuelt havde den 27. september 1989 talt i telefon med Tayseer Kubaa, der var citeret for under telefoninterviewet at have oplyst, at han

15 Se kapitel 3, afsnit 3.9.

over for Uffe Ellemann-Jensen havde protesteret mod det alvorlige og uretfærdige angreb, der var rettet mod ham og PFLP i forbindelse med Blekingegade-sagen. Han havde sagt til Uffe Ellemann-Jensen, at han var rede til at komme til København for at forklare sig og for at få foretaget en undersøgelse af alle sine forhold, hvis Uffe Ellemann-Jensen ville invitere ham. Yderligere havde han fortalt Uffe Ellemann-Jensen, at han intet havde med Blekingegade-sagen at gøre, og at det var uretfærdigt at bruge den til at ødelægge PLO's prestige. Det blev i artiklen refereret, at Københavns Politi den 11. august 1989 havde oplyst, at man eftersøgte bl.a. Tayseer Kubaa, men at han formentlig var i Mellemøsten. Journalisten havde på den baggrund spurgt kriminalinspektør Kurt Olsen, Københavns Politi, der var leder af efterforskningen mod Blekingegadebanden, om Københavns Politi vidste, at Tayseer Kubaa havde holdt møde med Uffe Ellemann-Jensen. Kurt Olsen var citeret for at have svaret, at det havde udenrigsministeren nok ikke haft tid til at fortælle Københavns Politi.

PET modtog den 28. september 1989 telexen fra Udenrigsministeriet med indberetningen af 25. september 1989 fra FN-missionen. Der blev oprettet en selvstændig sag vedrørende telexen. På sagen var ingen andre bilag end telexen. I hånden var der på telexen skrevet, at den skulle til politimesteren og afdeling 5, hvis område var sager med særlig tilknytning til udlændinge og disses virke i Danmark. På telexen var det angivet, at kopi heraf var lagt på bl.a. Tayseer Kubaa's personsag. En medarbejder fra afdeling 5 henlagde sagen den 10. oktober 1989. Det har ikke været muligt for kommissionen at fastslå, om PET – ud over det ovenfor beskrevne – foretog sig noget i anledning af telexen, herunder orienterede andre myndigheder herom.

En samarbejdspartner orienterede den 16. oktober 1989 PET om, at Tayseer Kubaa efter deres viden fortsat var en af de vigtigste personer i PFLP som leder af PFLP's udenrigsafdeling.

Medlem af Folketinget, Pelle Voigt, stillede den 19. september 1989 et § 20-spørgsmål til justitsministeren og spurgte om, hvorfor de danske myndigheder afviste at modtage tilbuddene om at komme til Danmark og aflægge officiel forklaring i sagen for en domstol fra de medlemmer af PFLP, der var blevet sat i forbindelse med Blekingegade-sagen. Til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentede Justitsministeriet en udtalelse fra Københavns Politi, der i den anledning den 3. januar 1990 oplyste, at Københavns Politi ikke havde modtaget noget tilbud fra medlemmer af PFLP om at komme til Danmark og aflægge officiel forklaring i sagen, og såfremt Københavns Politi i Købmagergadesagskomplekset måtte modtage skriftlige eller personlige henvendelser fra PFLP eller medlemmer heraf, ville sådanne henvendelser blive behandlet på samme

måde som andre henvendelser i sagen. Justitsministeriet besvarede den 5. januar 1990 Pelle Voigts spørgsmål med en henvisning til udtalelsen fra Københavns Politi og tilføjede, at det mere generelt kunne oplyses, at ministeriet af principielle grunde ikke fandt at burde udtale sig nærmere om konkrete sager af den omhandlede karakter, der var under behandling i retsvæsenet.

Hovedforhandlingen i Blekingegade-sagen begyndte den 3. september 1990.

I TV-avisen den 16. december 1990 blev der vist et indslag, hvori journalist Jens Nauntofte interviewede Tayseer Kubaa i Damaskus. Tayseer Kubaa nævnte i interviewet, at han havde sagt til udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen, at han gerne ville komme til København, hvis han blev inviteret. Tayseer Kubaa var bekendt med, at hans navn fremgik af akter i Blekingegade-sagen, og han opfordrede den danske sikkerhedstjeneste og regering til at bevise, at han havde været involveret i sagen. Jens Nauntofte foreholdt Tayseer Kubaa, at Niels Jørgensen den 20. november 1984 havde modtaget 63.000 DM af Marwan el Fahoum og havde spist middag med PFLP's ledere. Tayseer Kubaa forklarede hertil, at han aldrig havde hørt navnet Niels Jørgensen, og han ville hverken be- eller afkræfte den beskrevne episode, som det var første gang, at han hørte om. Foreholdt, at løsesummen i Rausing-forholdet skulle være 25 mio. dollar, forklarede Tayseer Kubaa, at PFLP havde brug for penge, men ikke gennem kidnapning. Yderligere forklarede Tayseer Kubaa, at PFLP gerne ville tage imod våben fra Blekingegadebanden. PFLP stillede ikke spørgsmål, når de modtog penge. De undersøgte aldrig, hvorfra pengene kom. Hvis Blekingegadebanden arbejdede for PFLP, ville Tayseer Kubaa gerne sende dem en hilsen gennem dansk tv, idet han respekterede enhver, der arbejdede for at hjælpe hans folk. Hvis Blekingegadebanden havde foretaget et bankrøveri, som Tayseer Kubaa ikke havde kendskab til, ville han gerne modtage pengene herfra. Samlede banden penge ind til PFLP, ville han tage imod pengene uden at spørge, hvorfra de kom. Han ville dog fraråde kidnapning og drab.

Den 2. maj 1991 faldt der dom i Blekingegade-sagen.

I en artikel i Berlingske Tidende den 4. maj 2008 med overskriften "Da Uffe mødte PFLP" blev mødet den 25. september 1989 i New York med deltagelse af bl.a. Uffe Ellemann-Jensen og Tayseer Kubaa beskrevet. Det blev i artiklen anført bl.a., at såfremt de danske myndigheder havde taget imod tilbuddet fra Tayseer Kubaa, kunne det have kastet et nyt og vigtigt lys over Blekingegadebandens kontakter til internationale terrorgrupper, som det aldrig lykkedes at få dømt banden for, og det blev videre anført, at selv om politiet havde et hav af beviser, der pegede i retning af et samarbejde mellem PFLP og Blekingegadebanden,

blev bandens medlemmer aldrig tiltalt efter straffelovens terrorparagraffer for samarbejdet med PFLP.

Kommissionen kan hertil bemærke, at det efter indholdet af Tayseer Kubaas udtalelser til den danske presse, herunder at han intet havde med Blekingegadebandens kriminelle aktiviteter at gøre, og at han intet kendskab havde hertil, er usandsynligt, at en afhøring af ham ville have kunnet tilføre sagen oplysninger af betydning for anklagemyndighedens vurdering af, om Blekingegadebanden havde overtrådt den dagældende bestemmelse i straffelovens § 114 om terrorisme.¹⁶

Det blev i artiklen yderligere anført, at Tayseer Kubaas tilbud ikke blev taget op af udenrigsministeren. Kommissionen kan hertil bemærke, at Københavns Politi var kompetent til at beslutte, hvem der skulle indkaldes til afhøring i forbindelse med efterforskningen af Blekingegade-sagen, og det var Statsadvokaten for København, der havde kompetencen til afgøre, hvem man skulle søge at indkalde som vidner under selve retssagen. Udenrigsministeriets handlemuligheder bestod således i at orientere de relevante myndigheder om mødet. Den 27. september 1989 orienterede Udenrigsministeriet PET om mødet, mens der ikke er oplysninger om, at Udenrigsministeriet orienterede Justitsministeriet, Statsadvokaten for København eller Københavns Politi herom.¹⁷ Det har som tidligere nævnt ikke været muligt for kommissionen at fastslå, om PET eventuelt foretog sig noget i forhold til andre myndigheder i anledning af orienteringen. Imidlertid fremgik det som tidligere beskrevet af en artikel i Det Fri Aktuelt den 28. september 1989, hvilket var tre dage efter mødet i New York, at Det Fri Aktuelt havde interviewet lederen af Københavns Politis efterforskning mod Blekingegadebanden om hans kendskab til mødet. Københavns Politi var således i hvert fald herigennem gjort bekendt med Tayseer Kubaas tilbud,¹⁸ og Statsadvokaten for København må ligeledes antages at have været bekendt hermed gennem dels

16 Se i øvrigt om undladelsen af at rejse tiltale efter den dagældende bestemmelse i straffelovens § 114 i kapitel 3, afsnit 3.9.

17 Det kan sammenholdes med, at Uffe Ellemann-Jensen i artiklen i Berlingske Tidende den 4. maj 2008 var citeret for om FN-missionens indberetning vedrørende mødet den 25. september 1989 at have udtalt bl.a.: *"Den slags referater blev altid fordelt til alle interesserede hjemme og må også være gået til Justitsministeriet, som havde med disse sager at gøre."*

18 Det kan sammenholdes med, at Jørn Moos i artiklen i Berlingske Tidende den 4. maj 2008 var citeret for at have udtalt: *"Jeg var ikke klar over, at han [Tayseer Kubaas] var klar til at stille sig frem i en dansk retssal dengang. Men det ville da have været yderst interessant, og jeg føler mig helt overbevist om, at det kunne have kastet vigtigt lys over Blekingegadebandens forhold til PFLP. Kubaas var også selv mistænkt i forbindelse med Rausing-kidnapningen. Vi kom på intet tidspunkt i nærheden af at afhøre de mistænkte PFLP-folk, så vi ville meget gerne have talt med ham."*

dagspressen, dels samarbejdet med Københavns Politi. Udenrigsministeriets og PET's eventuelle undladelse af at orientere de kompetente myndigheder om mødet kan derfor ikke antages at have haft betydning for disse myndigheders muligheder for at reagere på og eventuelt benytte sig af Tayseer Kubaas tilbud. Af samme årsag kan den mulige undladelse heller ikke antages at have været et forsøg fra Udenrigsministeriets og PET's side på at skjule oplysninger for de kompetente myndigheder.

Artiklen i Berlingske Tidende den 4. maj 2008 giver yderligere anledning til at bemærke, at Tayseer Kubaa i den danske presse afviste at have kendskab til Blekingegadebandens kriminelle aktiviteter. Det var derfor antageligvis kun forholdet mellem Blekingegadebanden og PFLP, som en afhøring af ham ville kunne belyse. Oplysninger herom havde alene betydning for en eventuel tiltale for overtrædelse af den dagældende bestemmelse i straffelovens § 114 om terrorisme. Som nævnt var det usandsynligt, at en afhøring af ham ville kunne tilføje noget af betydning for overvejelserne om tiltalerejsning efter denne bestemmelse, og Statsadvokaten for København havde ikke fundet grundlag for at rejse tiltale for overtrædelse heraf under retssagen.¹⁹ Henset hertil og til det tidligere beskrevne meget spinkle mistankegrundlag mod Tayseer Kubaa vedrørende hans eventuelle medvirken til Blekingegadebandens kriminelle aktiviteter, finder kommissionen det forståeligt, at Københavns Politi og Statsadvokaten for København ikke søgte at afhøre ham under efterforskningen af sagen eller at indkalde ham som vidne under retssagen.

I et notat fra Statsministeriet til brug for et pressemøde den 7. maj 2008 om behovet for nærmere at udrede forholdene omkring opklaringen af Blekingegade-sagen blev artiklen den 4. maj 2008 i Berlingske Tidende om mødet mellem Uffe Ellemann-Jensen og Tayseer Kubaa nævnt. Notatet indeholdt ikke yderligere oplysninger.

Ved spørgsmål nr. 685 (Alm. del) af 7. maj 2008 spurgte Folketingets Retsudvalg med henvisning til artiklen i Berlingske Tidende den 4. maj 2008 justitsministeren om bl.a., hvorfor der ikke fra danske myndigheders side var blevet fulgt op på Tayseer Kubaas tilbud om at vidne i Blekingegade-sagen, og om Justitsministeriet eller myndigheder under ministeriet var blevet orienteret om tilbuddet.

Foranlediget af ovennævnte spørgsmål udarbejdede PET notits af 3. juni 2008 vedrørende PET's behandling af telexen af 27. september 1989 fra Udenrigs-

¹⁹ Se nærmere herom kapitel 3, afsnit 3.9.

ministeriet med kopi af indberetningen af 25. september 1989 fra FN-missionen i New York vedrørende mødet mellem bl.a. Uffe Ellemann-Jensen og Tayseer Kubaa. Ifølge notitsen var det ikke muligt at fastslå, hvad der var blevet foretaget i anledning af telexen, som ifølge to PET-medarbejdere, der havde kendskab til materialet i Blekingegade-sagen, ikke var indgået heri.

Ligeledes i anledning af spørgsmål nr. 685 fra Folketingets Retsudvalg til justitsministeren oplyste Statsadvokaten for København og Bornholm den 23. juni 2008 over for Justitsministeriet, at der ved gennemgang af Statsadvokatens sag vedrørende Blekingegade-sagen ikke sås at foreligge optegnelser, brevveksling eller andet, der indeholdt oplysninger om overvejelser vedrørende indkaldelse af Tayseer Kubaa eller andre højtstående PFLP-folk som vidner i Blekingegade-sagen.

Justitsministeren redegjorde den 4. juli 2008 i sin bevarelse af spørgsmål nr. 685 for, at PET havde modtaget indberetningen fra FN-missionen, mens indberetningen hverken sås i Statsadvokatens eller Justitsministeriets akter. Ministeren anførte i tilslutning hertil, at Tayseer Kubaas tilbud imidlertid var kendt i offentligheden, og at der under Blekingegade-sagen ikke var rejst tiltale efter den dagældende bestemmelse i straffelovens § 114 om terrorisme, hvorfor forholdet mellem Blekingegadebanden og PFLP kun var af begrænset relevans for retssagen.

Det kan konstateres, at ministerens besvarelse er i overensstemmelse med kommissionens gennemgang af de omhandlede spørgsmål.

3.10.5 Kommissionens konklusioner

Daværende udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen havde den 25. september 1989 i forbindelse med FN-generalforsamlingen åbning et møde i New York med bl.a. Tayseer Kubaa. Den danske FN-mission indberettede i anledning heraf til Udenrigsministeriet bl.a., at Tayseer Kubaa under mødet havde oplyst, at han var rede til at træde frem i en dansk retssal.

Som redegjort for i sammenfatningen var Københavns Politi kompetent til at beslutte, hvem der skulle indkaldes til afhøring i forbindelse med efterforskningen af Blekingegade-sagen, og Statsadvokaten for København havde kompetence til afgøre, hvem man skulle søge at indkalde som vidner under selve retssagen, der begyndte den 3. september 1990. Udenrigsministeriets handlemuligheder bestod således i at orientere de relevante myndigheder om mødet. Den 27. september 1989 orienterede Udenrigsministeriet PET om mødet, mens der ikke er

oplysninger om, at Udenrigsministeriet orienterede Justitsministeriet, Statsadvokaten for København eller Københavns Politi herom, og det har ikke været muligt for kommissionen at fastslå, om PET eventuelt foretog sig noget i forhold til andre myndigheder i anledning af orienteringen. Imidlertid fremgik det af en artikel i Det Fri Aktuelt den 28. september 1989 – tre dage efter mødet i New York – at Det Fri Aktuelt havde interviewet lederen af Københavns Politis efterforskning mod Blekingegadebanden om hans kendskab til mødet. Københavns Politi var således i hvert fald herigennem gjort bekendt med Tayseer Kubaas tilbud, og statsadvokaten måtte ligeledes antages at være bekendt hermed gennem dels dagspressen, dels samarbejdet med Københavns Politi. Udenrigsministeriets og PET's eventuelle undladelse af at orientere de kompetente myndigheder om mødet og dets indhold kan derfor ikke antages at have haft betydning for disse myndigheders muligheder for at forfølge og benytte sig af Tayseer Kubaas tilbud. Af samme årsag kan den eventuelle undladelse heller ikke antages at have været et forsøg fra Udenrigsministeriets og PET's side på at skjule oplysninger for de kompetente myndigheder.

Kommissionen finder på den baggrund, at det kan lægges til grund, at hverken Udenrigsministeriet eller PET modvirkede strafforfølgningen af Blekingegadebandens medlemmer i forbindelse med Tayseer Kubaas tilbud om at afgive vidneforklaring i Blekingegade-sagen.

I den danske presse afviste Tayseer Kubaa at have kendskab til Blekingegadebandens kriminelle aktiviteter. Som anført i sammenfatningen var det derfor kun forholdet mellem Blekingegadebanden og PFLP, som en afhøring af ham ville kunne belyse. Oplysninger herom havde alene betydning for en eventuel tiltale mod bandens medlemmer for overtrædelse af den dagældende bestemmelse i straffelovens § 114 om terrorisme. Efter indholdet af Tayseer Kubaas udtalelser til den danske presse var det usandsynligt, at en afhøring af ham ville kunne tilføje noget af betydning for overvejelserne om tiltalerejsning efter denne bestemmelse, og Statsadvokaten for København havde ikke fundet grundlag for at rejse tiltale under retssagen for overtrædelse heraf.²⁰ Henset hertil og til det i sammenfatningen beskrevne meget spinkle mistankegrundlag mod Tayseer Kubaa vedrørende hans eventuelle medvirken til Blekingegadebandens kriminelle aktiviteter, finder kommissionen det forståeligt, at Københavns Politi og Statsadvokaten for København ikke søgte at afhøre ham under efterforskningen af sagen eller at indkalde ham som vidne under retssagen.

20 Se nærmere herom kapitel 3, afsnit 3.9.

KAPITEL 4

OPSUMMERING AF KOMMISSIONENS KONKLUSIONER MV.

I det følgende opsummeres kommissionens konklusioner mv. vedrørende de i beretningen gennemgåede forhold og PET's overvågning af Appel-gruppen¹ fra omkring 1977 til 1990. Kommissionen finder anledning til at understrege, at dette kapitel alene indeholder en kortfattet gengivelse af gennemgangen i kapitel 2, afsnit 2.3, og kapitel 3, der indeholder den fuldstændige baggrund for kommissionens overvejelser og vurderinger.

Overordnet kan kommissionen bemærke følgende:

Kommissionen har i ingen tilfælde fundet, at PET modvirkede det almindelige politis og anklagemyndighedens opklaring og strafforfølgning af Appel-gruppen i forbindelse med de forhold, der er omfattet af kommissoriet eller i øvrigt. Derimod har kommissionen konstateret, at i de tilfælde, hvor PET havde oplysninger af væsentlig betydning for efterforskningen af disse forhold, videregav PET oplysningerne til det almindelige politi.

Justitsministeriet blev som ressortmyndighed vedrørende retsanmodninger til udlandet inddraget i Lyngby Politis efterforskning af røveriet den 2. marts 1983 mod en pengetransport fra Den Danske Bank i Lyngby. Desuden var Justitsministeriet involveret i spørgsmålet om anvendelsesområdet for den dagældende bestemmelse i straffelovens § 114 om terrorisme, da anklagemyndigheden skulle tage stilling til, om der skulle rejses tiltale mod Blekingegadebandens medlemmer for overtrædelse af denne bestemmelse. Kommissionen har fundet, at det ikke kan lægges til grund, at Justitsministeriet i nogen af disse tilfælde modvirkede det almindelige politis og anklagemyndighedens opklaring og strafforfølgning.

Kommissionen har desuden fundet, at hverken Rigsadvokaten eller Statsadvokaten for København modvirkede strafforfølgningen af Blekingegadebandens

1 PET's interne arbejdsbetegnelse for medlemmerne af Blekingegadebanden var Appel-gruppen indtil opdagelsen i maj 1989 af gruppens dæklejlighed i Blekingegade, hvorefter pressen kaldte gruppen for Blekingegadebanden.

medlemmer i forbindelse med spørgsmålet om, hvorvidt der i 1990 under nævningesagen mod medlemmerne skulle rejses tiltale for overtrædelse af den daværende bestemmelse i straffelovens § 114 om terrorisme.

Tilsvarende har kommissionen fundet, at Udenrigsministeriet ikke modvirkede strafforfølgningen af Blekingegadebandens medlemmer, da ministeriet modtog oplysning om, at Tayseer Kubaa under en samtale i New York med den daværende danske udenrigsminister tilbød at afgive vidneforklaring i Blekingegade-sagen.

Fra kommissionens gennemgang af de forskellige forhold i bl.a. kommissoriet kan følgende fremhæves:

Undersøgelsen af **PET's overvågning af Appel-gruppen frem til efterforskningen af navnlig en række brandattentater i Århus i begyndelsen af 1980'erne** har vist, at PET fra 1971 til 1977 ikke havde nogen overvågning af betydning af Appel-gruppens medlemmer, og efterfølgende – i tiden frem til 1980 – havde PET ikke noget konkret kendskab til det nærmere indhold af Appel-gruppens egentlige aktiviteter, herunder mulige kriminalitet. PET's viden om Appel-gruppen bestod i helt overvejende grad af efterretningsoplysninger om gruppens forbindelse til terrororganisationen PFLP. Den heraf afledede mistanke var, at gruppens aktiviteter derfor var terrorrelaterede. PET havde derimod i det angivne tidsrum ingen mistanke om, at Appel-gruppen var involveret i alvorlig berigelseskriminalitet i Danmark, hvorfor der ikke på den baggrund eller i øvrigt var anledning til for PET at videregive hemmelige efterretningsoplysninger om Appel-gruppen til det almindelige politi.

Kommissionen finder det efter sin undersøgelse godtgjort, at PET under **efterforskningen i begyndelsen af 1980'erne af navnlig en række brandattentater i Århus** bidrog aktivt med såvel praktisk bistand som efterretningsmæssige oplysninger til det almindelige politi. Det har været fremført bl.a., at blandt de personer, som Rigspolitiets rejseafdeling i 1981 ønskede at anholde op til afslutningen af efterforskningen i Århus, var personer fra den senere Blekingegadebande, men PET ville ikke have, at man foretog anholdelser.² Kommissionens undersøgelse har imidlertid fastslået, at det ikke var medlemmer af Appel-gruppen, som efterforskerne fra rejseafdelingen ønskede at anholde, da rejseafdelingens efterforskning blev afsluttet i juni/juli 1981. Desuden var en af gruppens medlemmer, Peter Døllner, faktisk blevet anholdt under efterforskningen, og et andet

² Se "Politiets hemmeligheder – Jørn Moos genåbner Blekingegadesagen", s. 67 ff.

medlem, Niels Jørgensen, afgav vidneforklaring i retten under den efterfølgende straffesag mod Peter Døllner.

I forbindelse med gennemgangen af **sagen om frihedsberøvelse og forsøg på bankrøveri i Glostrup den 7. juli 1980** har kommissionen konstateret, at PET henvendte sig til Glostrup Politi og oplyste om PET's mistanke mod Jens Holger Jensen og Niels Jørgensen, ligesom PET af egen drift udleverede fotos af dem til Glostrup Politi med henblik på forevisning for de forurettede. Desuden er det konstateret, at rejseafdelingen i rapport af 19. maj 1981 til Københavns Politi i forbindelse med efterforskning af et drabsforsøg mod en tyrkisk diplomat bl.a. redegjorde for væsentlige dele af efterforskningen mod Jens Holger Jensen og Niels Jørgensen, herunder mistanken vedrørende Glostrup-forholdet, der blev indgående behandlet i rapporten.

Kommissionen har konstateret, at intet i PET's overvågning af Appel-gruppen pegede i retning af, at Appel-gruppen skulle være involveret i **røveriet mod en pengetransport ved Vesterport den 2. april 1982**.

PET underrettede efter **røveriet den 2. marts 1983 mod en pengetransport fra Den Danske Bank i Lyngby** det almindelige politi om PET's mistanke mod Appel-gruppens medlemmer, og kommissionen lægger efter sin gennemgang til grund, at PET i oktober 1983 på foranledning af Lyngby Politi tilvejebragte fingeraftryk fra Jan Weimann og Torkil Lauesen (politiet lå i forvejen inde med fingeraftryk af Peter Døllner og antageligvis af Niels Jørgensen). Desuden indhentede PET samtykke fra den franske efterretningstjeneste til, at Lyngby Politi i den videre efterforskning måtte anvende en oplysning fra denne tjeneste til brug for en udleveringsbegæring.

Det har ikke været muligt for kommissionen at fastlægge, hvilke overvejelser der førte til, at Justitsministeriet i forbindelse med behandlingen af en retshjælps-sag, der angik **spørgsmålet om udlevering fra Frankrig af to arabiske personer med tilknytning til PFLP**, besluttede ikke at fremsende en retsanmodning af 16. august 1983 – fremkommet under efterforskningen af ovennævnte røveri i Lyngby på foranledning af Lyngby Politi – til Frankrig. Når det ikke har været muligt, skal det navnlig ses i lyset af, at Justitsministeriets akter i retshjælps-sagen i overensstemmelse med retningslinjerne herfor blev destrueret i år 2000, og at helt centralt placerede ansatte i Justitsministeriet, Udenrigsministeriet og Lyngby Politi af naturlige årsager ikke har kunnet afgive forklaring i forbindelse med kommissionens undersøgelse. Endvidere har flere vidner især som følge af den lange tid, der er gået, siden begivenhederne fandt sted, haft mere eller mindre begrænset erindring om væsentlige omstændigheder. Der har dog tegnet sig

to mulige forklaringer på sagsbehandlingen i Justitsministeriet. Den ene kunne være, at der i Justitsministeriets overvejelser havde indgået politiske og sikkerhedsmæssige betragtninger. Den anden kunne være, at Justitsministeriet antog, at Frankrig ikke ville udlevere de to arabere, hvis der ikke fremkom et stærkere bevis for deres tilknytning til røveriet i Lyngby.

Efter kommissionens opfattelse blev der under **behandlingen af spørgsmålet om udlevering fra Frankrig og undersøgelse af de danske pengesedler, som de to personer med tilknytning til PFLP var i besiddelse af, da de blev anholdt i Paris**, udfoldet store bestræbelser fra de danske myndigheders side, herunder fra Justitsministeriets, på at få gennemført fingeraftryksundersøgelse af pengesedlerne. Det var således i vidt omfang forhold, som Justitsministeriet var uden indflydelse på, der efterlod det indtryk, at der var et kommunikationsproblem mellem Justitsministeriet og Lyngby Politi i forbindelse med behandlingen af spørgsmål omkring pengesedlerne. Efter kommissionens vurdering havde det imidlertid været rigtigst, hvis Justitsministeriet i slutningen af forløbet i september 1984 havde udøvet bestræbelser på at få udleveret alle pengesedlerne til Danmark. Kommissionen har dog efter en samlet vurdering af sagsbehandlingen ikke fundet grundlag for at antage, at undladelsen af da at søge samtlige pengesedler udleveret til Danmark skete for at modvirke Lyngby Politis ønske om at få gennemført en undersøgelse af pengesedlerne og dermed en mulighed for at videreefterforske røverisagen.

I tilknytning til Justitsministeriets behandling af udleveringsspørgsmålene er det fremført bl.a., at det var Justitsministeriet, der standsede efterforskningen af røveriet i Lyngby.³ Efter kommissionens opfattelse var det imidlertid efterforskningsledelsen i Lyngby Politi, der traf beslutningen herom. Frustrationen omkring tidspunktet, hvor beslutningen angiveligt blev truffet, skyldtes i vidt omfang krydsende kommunikation mellem en række myndigheder, hvilket i ikke uvæsentlig grad var forårsaget af, at den ansvarlige franske undersøgelsesdommer handlede i strid med kompetencefordelingen og fremgangsmåden efter Den Europæiske Konvention af 20. april 1959 om gensidig hjælp i straffesager.

PET's eventuelle mistanke om, at Appel-gruppen kunne have at gøre med **røveriet mod en pengetransport fra Privatbanken i Herlev den 3. december 1985**, byggede – indtil fund i 1989 i Appel-gruppens lejlighed i Blekingegade – i givet fald på et yderst spinkelt mistankegrundlag. Henset hertil har kommissionen

3 Se "Blekingegadebanden", s. 779, og "Politiets hemmeligheder – Jørn Moos genåbner Blekingegadesagen", s. 110.

fundet det forståeligt, hvis PET ikke under Gladsaxe Politis efterforskning af røveriet orienterede om mistanken.

Kommissionen har fundet, at det var sagligt, hvis PET i forbindelse med **sagen om anholdelsen den 3. juni 1986 af et af Blekingegadebandens medlemmer på Lobeliavej på Amager** vurderede, at hensynet til hemmeligholdelsen af PET's efterhånden mangeårige overvågning af Appel-gruppen og ikke mindst det pælestinensiske miljø i Danmark med tilknytning til PFLP måtte veje tungere end hensynet til efterforskningen af forholdet på Lobeliavej, ligesom det er fundet sagligt begrundet, at PET i en sag om mindre alvorlige straffelovsovertrædelser ikke orienterede Københavns Politi om PET's viden om Appel-gruppens medlemmer og PET's selvstændige efterforskningskridt i sagen. Dog har kommissionen fundet, at PET's senere afhøring af de forurettede vedrørende forholdet på Lobeliavej havde en sådan karakter, at Københavns Politi burde have været orienteret herom på forhånd, hvilket PET efter alt foreliggende ikke gjorde.

Det har været fremført bl.a., at PET overtog efterforskningen af forholdet på Lobeliavej fra Københavns Politi, og at Niels Jørgensen – uden at skulle gennem en retssag – alene modtog et bødeforlæg vedrørende en af flere strafferetsovertrædelser i forbindelse med forholdet. De øvrige overtrædelser af straffeloven blev han ifølge det fremførte ikke tiltalt for, og en nærliggende forklaring herpå kunne være, at PET ikke ønskede at få sagen "oprullet" på et åbent retsmøde.⁴ Kommissionen har imidlertid konstateret, at Københavns Politi – ud over det omtalte bødeforlæg – sendte en sag mod Niels Jørgensen til Københavns Byret med henblik på et retsmøde vedrørende de øvrige overtrædelser af straffeloven. Retsmødet blev gennemført med deltagelse af Niels Jørgensen og hans beskikkede forsvarer, og sagen måtte forventes at medføre frihedsstraf. På grundlag heraf har kommissionen fundet bl.a., at det ikke er sandsynligt, at PET skulle have overtaget efterforskningen af forholdet på Lobeliavej fra Københavns Politi eller have søgt at påvirke forløbet vedrørende retsforfølgningen af Niels Jørgensen.

I en intern rapport fra PET udarbejdet i august 1986 konkluderede en medarbejder, at Appel-gruppen i den nærmeste fremtid utvivlsomt ville genoptage sin tidligere grove kriminalitet. En intensiveret overvågning af gruppen fra PET's side på baggrund af bl.a. forholdet på Lobeliavej havde imidlertid ikke bragt PET nærmere på konkrete beviser for, at gruppens mulige kriminelle aktiviteter bestod

⁴ Se "Blekingegadebanden", s. 662 ff., og "Politiets hemmeligheder – Jørn Moos genåbner Blekingegadesagen", s. 121.

i grov berigelseskriminalitet. Kommissionen har derfor fundet det forståeligt, hvis PET ikke henvendte sig til det almindelige politi på baggrund af rapporten, da det ikke var sandsynligt, at en sådan henvendelse ville have kunnet føre til en afklaring af, hvori Appel-gruppens kriminelle aktiviteter bestod, hvilket derimod PET's intensiverede overvågning af Appel-gruppen kunne være egnet til.

Kommissionen lægger til grund, at PET – uanset den ovenfor omtalte intensive overvågning af Appel-gruppen – ingen konkrete holdepunkter havde for, at Appel-gruppen havde begået **røveriet mod Daells Varehus den 22. december 1986**, og at det forekommer sandsynligt, at PET gav Københavns Politi et tip om Appel-gruppen i forbindelse med Københavns Politis efterforskning af røveriet.

PET orienterede på gerningsdagen Københavns Politi om, at PET havde mistanke om, at det kunne være Appel-gruppens medlemmer, der var gerningsmændene til **røveriet mod en pengetransport ved Købmagergade Postkontor i København og drabet på en politibetjent den 3. november 1988**. Under den efterfølgende efterforskning mod Appel-gruppen deltog bl.a. medarbejdere fra PET i en efterforskningsgruppe, der blev ledet af Københavns Politi. Kommissionen lægger til grund, at denne efterforskningsgruppe havde adgang til alle PET's oplysninger af væsentlig betydning for efterforskningen mod Appel-gruppen.

I forbindelse med spørgsmålet om **den manglende tiltalerejsning mod Blekingegadebandens medlemmer for overtrædelse af den dagældende bestemmelse i straffelovens § 114 om terrorisme** tilkendegav rigsadvokaten, at straffelovens § 114 alene værnede danske offentlige anliggender og den danske samfundsorden. Rigsadvokaten tog ikke stilling til, om bestemmelsen fandt anvendelse i den konkrete sag. Justitsministeren anlagde samme fortolkning af § 114, og ingen af de i øvrigt involverede myndigheder ses at have været uenige i denne fortolkning. Efter rigsadvokatens og justitsministerens tilkendegivelser var det i første omgang op til statsadvokatens vurdering, hvorvidt det efter de konkrete omstændigheder kunne lægges til grund, at Blekingegadebandens aktiviteter havde været rettet mod danske offentlige anliggender og den danske samfundsorden. Statsadvokaten vurderede, at det ikke var tilfældet. Kommissionen har fundet, at statsadvokatens vurdering, der førte til, at anklagemyndigheden undlod at rejse tiltale for overtrædelse af § 114, lå inden for det skøn, der tilkom statsadvokaten.

Tre dage efter, at **Tayseer Kubaas tilbud om at afgive vidneforklaring i Blekingegade-sagen** var fremsat under et møde i New York over for Udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen, fremgik det af en artikel i Det Fri Aktuelt, at avisen havde interviewet lederen af Københavns Politis efterforskning mod Blekingegade-

banden om hans kendskab til mødet. Københavns Politi var altså – i hvert fald herigennem – gjort bekendt med Tayseer Kubaas tilbud, og det må antages, at statsadvokaten havde viden herom gennem dels dagspressen, dels samarbejdet med Københavns Politi. Kommissionen har derfor fundet, at Udenrigsministeriets og PET's eventuelle undladelse af at orientere de kompetente myndigheder om mødet og dets indhold ikke kan formodes at have haft betydning for disse myndigheders muligheder for at gøre brug af Tayseer Kubaas tilbud. Af samme årsag kan den eventuelle undladelse heller ikke have været et forsøg fra Udenrigsministeriets og PET's side på at skjule oplysninger for de kompetente myndigheder.

